

ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ ΠΑΤΡΩΝ
ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

**ΘΕΜΑ: «ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΕΡΓΩΝ ΣΤΗΝ
ΤΟΠΙΚΗ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗ**

ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ: ΚΑΝΑΒΟΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ
ΣΠΟΥΔΑΣΤΗΣ: ΤΣΟΥΦΗΣ ΔΗΜΟΣΘΕΝΗΣ

ΠΑΤΡΑ 2010

Πίνακας περιεχομένων

ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	4
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1.....	5
ΕΙΔΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΠΟΥ ΛΕΙΤΟΥΡΓΟΥΝ ΣΤΗΝ ΤΟΠΙΚΗ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗ	5
1.1.ΓΕΝΙΚΑ	5
1.2.ΤΟ ΙΣΧΥΟΝ ΝΟΜΙΚΟ ΚΑΘΕΣΤΩΣ	6
1.3. ΟΡΙΣΜΟΙ – ΔΙΑΚΡΙΣΕΙΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΟΡΓΑΝΙΣΜΩΝ ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ	8
1.4. ΟΙ ΘΕΣΕΙΣ ΤΗΣ ΚΕΔΚΕ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΑ ΑΡΘΡΑ ΤΟΥ ΔΚΚ, ΤΑ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΙΣ ΔΗΜΟΤΙΚΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ	36
1.5. ΟΙ ΔΥΝΑΤΟΤΗΤΕΣ ΤΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΤΩΝ ΟΤΑ ΚΑΙ ΟΙ ΒΑΣΙΚΕΣ ΠΡΟΫΠΟΘΕΣΕΙΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΤΟΥΣ	40
1.5.1. ΔΥΝΑΤΟΤΗΤΕΣ ΤΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ	40
1.5.2. ΠΡΟΫΠΟΘΕΣΕΙΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ	43
1.6. ΟΙ ΕΛΛΗΝΙΚΕΣ ΔΗΜΟΤΙΚΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ - ΓΕΝΙΚΑ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΤΗΣ ΑΠΟΓΡΑΦΗΣ ΤΩΝ ΔΗΜΟΤΙΚΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ 2005.....	47
1.6.1. ΓΕΝΙΚΑ.....	47
1.6.2. ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΗ ΚΑΤΑΝΟΜΗ.....	48
1.6.3. ΚΛΑΔΟΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ	49
1.6.4. ΝΟΜΙΚΗ ΜΟΡΦΗ ΔΗΜΟΤΙΚΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ.....	51
1.6.5. ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ	52
1.6.6. ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ.....	54
1.6.7. ΕΣΩΤΕΡΙΚΗ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ.....	57
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2.....	57
ΕΡΓΑ ΠΟΥ ΑΝΑΛΑΜΒΑΝΟΥΝ ΟΙ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ ΤΩΝ Ο.Τ.Α. ΣΕ ΣΥΓΚΕΚΡΙΜΕΝΟΥΣ ΤΟΜΕΙΣ ΚΑΙ ΚΛΑΔΟΥΣ.....	57
2.1. ΑΓΡΟΤΙΚΟΣ ΤΟΜΕΑΣ	58
2.2. ΤΟΜΕΑΣ ΟΡΥΚΤΟΥ ΠΛΟΥΤΟΥ	61
2.3. ΜΕΤΑΠΟΙΗΣΗ.....	61
2.4. ΕΝΕΡΓΕΙΑ.....	63
2.5. ΚΑΤΑΣΚΕΥΕΣ	64
2.6. ΣΥΓΚΟΙΝΩΝΙΕΣ	65
2.7. ΕΜΠΟΡΙΟ	66
2.8. ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ-ΙΑΜΑΤΙΚΕΣ ΠΗΓΕΣ.....	67

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3.....	71
ΟΡΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΧΑΡΑΚΗΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΕΡΓΟΥ.....	71
3.1. ΕΝΝΟΙΑ ΤΟΥ ΕΡΓΟΥ.....	72
3.2. ΕΝΝΟΙΑ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΕΡΓΟΥ.....	73
3.2.1. ΑΝΑΛΥΣΗ ΚΑΙ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΩΝ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΕΡΓΩΝ.....	74
3.2.2. Η ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ ΤΩΝ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΕΡΓΩΝ.....	76
3.2.3. ΧΡΟΝΟΣ ΖΩΗΣ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΕΡΓΩΝ.....	78
3.2.4. ΤΟ ΚΟΣΤΟΣ ΑΠΟ ΤΗ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΤΩΝ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΕΡΓΩΝ.....	81
3.2.5. ΩΦΕΛΕΙΕΣ ΑΠΟ ΤΗ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΕΡΓΩΝ.....	82
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4.....	84
ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΕΡΓΟΥ.....	84
4.1. ΣΥΓΚΡΙΣΗ ΚΟΣΤΟΥΣ ΚΑΙ ΩΦΕΛΕΙΩΝ ΤΩΝ ΕΡΓΩΝ.....	89
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5.....	93
ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΕΡΓΩΝ.....	93
5.1. ΟΡΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΕΡΓΩΝ.....	93
5.2. Ο ΚΥΚΛΟΣ ΖΩΗΣ ΣΤΗ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΕΡΓΩΝ.....	95
5.2.1. ΚΥΚΛΟΣ ΖΩΗΣ ΣΤΗΝ ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ ΕΝΟΣ ΤΕΧΝΙΚΟΥ ΕΡΓΟΥ.....	96
5.3. ΜΕΘΟΔΟΙ ΣΤΗ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΕΡΓΩΝ.....	98
5.4. ΟΙ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΕΣ ΣΤΗ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΕΡΓΩΝ.....	99
5.5. ΟΙ ΠΕΡΙΟΧΕΣ ΓΝΩΣΗΣ ΤΗΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΕΡΓΩΝ.....	100
5.6. ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΧΡΟΝΟΥ.....	104
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6.....	106
ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΕΡΓΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ Ο.Τ.Α.....	106
6.1. ΙΣΤΟΡΙΚΟ.....	108
6.2. ΔΟΜΗ – ΟΡΓΑΝΟΓΡΑΜΜΑ.....	108
6.3. ΣΚΟΠΟΣ.....	109
6.4.ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΕΡΓΩΝ.....	110
6.4.1.ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ ΔΙΑΣΥΝΔΕΣΗ.....	110
6.4.2.ΣΤΡΥΜΟΝΑΣ – ΑΠΟ ΤΙΣ ΠΗΓΕΣ ΩΣ ΤΙΣ ΕΚΒΟΛΕΣ.....	110
6.4.3. ΔΙΑΣΥΝΟΡΙΑΚΗ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ.....	111
6.4.4.ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΠΙΣΤΑΣ ΜΟΤΟCROSS.....	112
6.4.5.ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΕΣ ΜΟΡΦΕΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ.....	113
ΕΠΙΛΟΓΟΣ.....	114
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....	115

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η τοπική αυτοδιοίκηση, που «αντιπροσωπεύει» την τοπική κοινωνία, είναι ο κατ' εξοχήν πολιτικός εκφραστής της τοπικής δυναμικής και μπορεί να γίνει και ο φορέας προγραμματισμού και υλοποίησης της τοπικής ανάπτυξης, μια και η τοπική αυτοδιοίκηση είναι η πιο αρμόδια πολιτική βαθμίδα για τον προγραμματισμό και την υλοποίησή της.

Αυτό που είναι ιδιαίτερα σημαντικό, είναι ότι έχει αναγνωριστεί και θεσμικά ο ρόλος της τοπικής αυτοδιοίκησης στην τοπική ανάπτυξη, τόσο με το ν. 1416/1984, που αναφέρεται στους αναπτυξιακούς συνδέσμους, τις προγραμματικές συμβάσεις και τους άλλους αναπτυξιακούς θεσμούς της αυτοδιοίκησης, όσο και με το ν. 1622/1986 που θεσμοθετεί την πρωτοβάθμια τοπική αυτοδιοίκηση και τη δευτεροβάθμια τοπική αυτοδιοίκηση, ως φορείς προγραμματισμού της ανάπτυξης. Αυτή δεν μπορεί παρά να βασίζεται στην κοινωνική συναίνεση και συμμετοχή, όπως επίσης και στην ανάπτυξη των τοπικών παραγωγικών πρωτοβουλιών.

Η αξιοποίηση, επομένως, των θεσμών που υπάρχουν σήμερα και η δημιουργία νέων θεσμών, αποτελούν πρωταρχική προϋπόθεση για την ενίσχυση τόσο της λαϊκής συμμετοχής όσο και των παραγωγικών πρωτοβουλιών, που θα λύσουν τα σημερινά οξυμένα προβλήματα (ιδιαίτερα το πρόβλημα της ανεργίας και της υποαπασχόλησης), αλλά και θα δημιουργήσουν τους όρους για την πρόοδο της ελληνικής περιφέρειας.

Προς την κατεύθυνση αυτή, οι Οργανισμοί Τοπικής Αυτοδιοίκησης μπορούν να παρέμβουν καθοριστικά και με κοινωνικοοικονομικά μέσα, δημιουργώντας δηλαδή επιχειρήσεις και άλλα νομικά πρόσωπα και υποβοηθώντας μέσα από αυτές την οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη, αλλά και το σταδιακό μετασχηματισμό των δομών της οικονομίας και των παραγωγικών σχέσεων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1

ΕΙΔΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΠΟΥ ΛΕΙΤΟΥΡΓΟΥΝ ΣΤΗΝ ΤΟΠΙΚΗ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗ

1.1.ΓΕΝΙΚΑ

Το φαινόμενο της άμεσης συμμετοχής των δημόσιων φορέων και, ιδιαίτερα, των οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης στην παραγωγή οικονομικών αγαθών και υπηρεσιών άρχισε να προσλαμβάνει σημαντικές διαστάσεις από τις αρχές του αιώνα μας μέχρι σήμερα. Κύρια αιτία της δημόσιας επιχειρηματικής δραστηριότητας αποτέλεσε η αντιμετώπιση των οικονομικών κρίσεων που είχαν ως επακόλουθο οι δύο πρώτοι παγκόσμιοι πόλεμοι και η ταυτόχρονη εμπέδωση των αντιλήψεων για την αναγκαιότητα της οικονομικής επέμβασης του κράτους και των ΝΠΔΔ και για τη γενικότερη ευθύνη τους να παρέχουν προστασία στους ιδιώτες.

Η ανάπτυξη των δημοτικών και των δημοσίων επιχειρήσεων γενικότερα, αναγνωρίζονταν μέχρι και τη δεκαετία του 1960 ως ένα βασικό στοιχείο του οικονομικού ρόλου του κράτους. Από τη δεκαετία όμως του 1970 άρχισε να μεταβάλλεται σταδιακά η κρατούσα άποψη για το σχετικό ρόλο του δημόσιου και του ιδιωτικού τομέα της οικονομίας. Η αρχή στην οποία στηρίχτηκε η ανάπτυξη του δημόσιου τομέα, δηλαδή η διαπίστωση πως ο μηχανισμός της αγοράς παρουσιάζει σημαντικές αδυναμίες, άρχισε να αντικαθίσταται με την αναγνώριση πως και ο δημόσιος τομέας μπορεί να παρουσιάσει ατέλειες. Οι προαναφερόμενες διαπιστώσεις οδήγησαν σε ιδιωτικοποιήσεις, σε ανάγκη εισαγωγής νέων μορφών μανάτζμεντ στον τομέα των δημοσίων και δημοτικών επιχειρήσεων και σε μια γενικότερη στροφή στον έλεγχο του μηχανισμού της αγοράς, που παρατηρήθηκε ιδιαίτερα κατά τις δεκαετίες του 1980 και 1990.

Οι τοπικοί οργανισμοί στην Ελλάδα από τη σύστασή τους ανέλαβαν την ευθύνη της δημιουργίας της κατάλληλης υποδομής για την ικανοποίηση βασικών τοπικών αναγκών τους. Τα έργα και οι υπηρεσίες που προσέφεραν ποίκιλλαν, ανάλογα με τις δυνατότητες τους, μεταξύ καθαριότητας, φωτισμού, κατασκευής οδών, βιβλιοθηκών, θεάτρων, νεκροταφείων ή παραθεριστικής υποδομής. Η παραγωγή και παροχή των κοινωνικών αυτών αγαθών είτε αναλαμβάνονταν από συγκεκριμένους τοπικούς οργανισμούς, είτε ανετίθετο από αυτούς σε ιδιώτες αναδόχους, βάσει ειδικών νόμων.

Από τη μεταπολεμική ιδιαίτερα περίοδο, η ανάπτυξη του παραγωγικού και παροχικού ρόλου των ελληνικών τοπικών οργανισμών συνάντησε πολλές δυσκολίες, έτσι ώστε η περίοδος που εκτείνεται μέχρι τα μέσα της δεκαετίας του 80 να χαρακτηρίζεται από την ανάπτυξη ενός ιδιότυπου ανταγωνισμού μεταξύ κράτους και ΟΤΑ. Χαρακτηριστικό είναι το γεγονός πως το 1980, η αναγκαστική εξαγορά των ιδιωτικών παραχωρησιούχων και των δημοτικών επιχειρήσεων ύδρευσης-αποχέτευσης της μείζονος περιοχής Αθηνών-Πειραιώς δεν οδήγησε στη δημιουργία δημοτικής ή διαδημοτικής επιχείρησης, αλλά στην ίδρυση της κρατικής εταιρίας ΕΥΔΑΠ, όπου οι ΟΤΑ της περιοχής μετείχαν στη διοίκηση της κατά μειοψηφία. Αλλά και στις αστικές μεταφορές στην περιοχή πρωτεύουσας, η εξαγορά των αρχικών παραχωρησιούχων ιδιωτικών εταιριών στάθηκε αφορμή για τη δημιουργία κρατικών και όχι δημοτικών επιχειρήσεων, όπως η ΕΑΣ, ΗΛΠΑΠ, ΗΛΣΑΠ.

1.2.ΤΟ ΙΣΧΥΟΝ ΝΟΜΙΚΟ ΚΑΘΕΣΤΩΣ

Ο θεσμός των δημοτικών και κοινοτικών επιχειρήσεων, από άποψη ύπαρξης και εφαρμογής του, δεν είναι κάτι το πρωτόγνωρο. Πρωτόγνωρες είναι οι προοπτικές ανάπτυξης που του παρέχει σήμερα η πολιτεία, συγκριτικά με το απώτερο αλλά και το πρόσφατο παρελθόν.

Η παλαιότητα του θεσμού στη χώρα μας, ανεξάρτητα από τις όποιες θεσμικές ιδιομορφίες που τον σημάδεψαν, προκύπτει αβίαστα από την παράθεση ολιγάριθμων μεν αλλά υπαρκτών παραδειγμάτων που ανάγονται στο δεύτερο ήμισυ του 19^{ου} αιώνα και μετά.

Ο θεσμός των επιχειρήσεων των ΟΤΑ συνέβαλε την προηγούμενη 25ετία στην αξιοποίηση τοπικών πλουτοπαραγωγικών πηγών, στην προώθηση της τοπικής ανάπτυξης, στην αξιοποίηση των εθνικών και κοινοτικών προγραμμάτων, στην κατασκευή τοπικής τεχνικής υποδομής και στην ανάπτυξη κοινωνικών και πολιτιστικών αρμοδιοτήτων, καθώς και στην υποστήριξη πολλών δημοτικών λειτουργιών, υπερβαίνοντας τις νομικές δυσκολίες της λειτουργίας των ΟΤΑ.

Ταυτόχρονα όμως, σε ορισμένες περιπτώσεις, ακριβώς λόγω του ότι λειτουργούσαν οι επιχειρήσεις αυτές κατά βάση με ιδιωτικοοικονομικά κριτήρια, χωρίς τις αγκυλώσεις, δεσμεύσεις και τους περιορισμούς των νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου, χρησιμοποιήθηκε η ευελιξία τους αυτή για την πρόσληψη μεγάλου αριθμού προσωπικού, ανεξάρτητα των αναγκών των επιχειρήσεων και για την υλοποίηση δράσεων που δεν ήταν απολύτως αναγκαίες. Αυτά τα γεγονότα οδήγησαν στην ουσιαστική κατάργηση των επιχειρησιακών πλεονεκτημάτων του θεσμού και στην απώλεια της διοικητικής, πολιτικής και κοινωνικής αξιοπιστίας του.

Συγκεκριμένα, μία στις δύο επιχειρήσεις είναι ζημιογόνες και όχι βιώσιμες, αφού παρέμειναν προσκολλημένες στους ΟΤΑ, αναζητώντας πηγές χρηματοδότησης είτε από τους ΟΤΑ είτε, ως επί το πλείστον, από επιχορηγήσεις, χωρίς να διαμορφώσουν μια αυτοτελή, φυσιογνωμία και διακριτή, επιχειρηματική κουλτούρα, για το οποίο όμως δεν ήταν αρωγός και το υφιστάμενο θεσμικό πλαίσιο (πλαίσιο αντιφατικό, αφού τους επιβλήθηκαν όλα σχεδόν τα μειονεκτήματα του δημόσιου τομέα–προσλήψεις προσωπικού, έργα, προμήθειες γραφειοκρατικές διαδικασίες, εποπτεία-έλεγχος, και τους αφαιρέθηκαν τα πλεονεκτήματα του ιδιωτικού τομέα).

Κανείς δεν πρέπει να ξεχνάει επίσης, ότι οι επιχειρήσεις φορτώθηκαν με προγράμματα κοινωνικής πολιτικής χωρίς να διασφαλιστεί η οικονομική βιωσιμότητά τους. Ακόμα και οι θεσμικές δεσμεύσεις με τις οποίες απάντησε η πολιτεία στα προβλήματα σχετικά με τις προσλήψεις προσωπικού και τις αναθέσεις μελετών, έργων και προμηθειών όλων των μορφών των επιχειρήσεων ΟΤΑ, οδήγησαν στην ουσιαστική κατάργηση των επιχειρησιακών πλεονεκτημάτων του θεσμού.

1.3. ΟΡΙΣΜΟΙ – ΔΙΑΚΡΙΣΕΙΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΟΡΓΑΝΙΣΜΩΝ ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ

Οι μορφές των δημοτικών και κοινοτικών επιχειρήσεων, οι οποίες και αποτελούν νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου, προσδιορίζονται πλέον περιοριστικά στο Νέο Κώδικα Δήμων και Κοινοτήτων και σύμφωνα με το **άρθρο 252** είναι οι ακόλουθες:

- 1. Δημοτικές ή κοινοτικές κοινωφελείς επιχειρήσεις και**
- 2. Ανώνυμες εταιρίες ΟΤΑ**

Πιο αναλυτικά:

1. Οι δημοτικές ή κοινοτικές κοινωφελείς επιχειρήσεις έχουν ως σκοπό την οργάνωση λειτουργιών ή δραστηριοτήτων και την παροχή υπηρεσιών συναφών ή συνδεδεμένων με συγκεκριμένες αρμοδιότητες των Δήμων και των Κοινοτήτων όπως αυτές αναφέρονται στον νέο Κώδικα και αποβλέπουν στην εξυπηρέτηση αναγκών των δημοτών τους και την προώθηση της κοινωνικής και οικονομικής ανάπτυξης της περιοχής τους.

Σημαντική τομή για τις επιχειρήσεις αυτές, είναι ότι πλέον ρητά, είναι δυνατόν να χρηματοδοτούνται από τον οικείο ΟΤΑ για τις δραστηριότητες και τις παρεχόμενες από αυτές υπηρεσίες, μετά από σχετική απόφαση του δημοτικού ή κοινοτικού συμβουλίου, η οποία λαμβάνεται με την απόλυτη πλειοψηφία του συνόλου των μελών του. Προϋπόθεση προς τούτο αποτελεί η κατάθεση από την επιχείρηση διετούς προγράμματος δράσης αυτής, στο οποίο οπωσδήποτε αναφέρονται οι δραστηριότητες, οι υπηρεσίες και η οικονομική δαπάνη αυτών.

2. Οι ανώνυμες εταιρείες δρουν με τρεις μορφές:

α. Με τη μορφή των κοινών ανώνυμων εταιριών του ν. 2190/1920.

Οι εταιρείες αυτές που συνιστώνται είτε από περισσότερους Δήμους ή Κοινοότητες είτε με τη συμμετοχή και άλλων φορέων της Τοπικής Αυτοδιοίκησης, θεωρούνται επιχειρήσεις των ΟΤΑ, εφόσον τα νομικά αυτά πρόσωπα διαθέτουν την πλειοψηφία του μετοχικού κεφαλαίου, ενώ το υπόλοιπο μετοχικό κεφάλαιο μπορεί να κατέχεται από άλλα φυσικά ή νομικά πρόσωπα. Στην εταιρία της μορφής αυτής είναι δυνατή η συμμετοχή του Δημοσίου ή ΝΠΔΔ ενώ μπορούν να είναι παραγωγικές-εμπορικές, δηλαδή

μπορούν να δραστηριοποιηθούν στον πρωτογενή, δευτερογενή ή τουριστικό τομέα.

β. Με τη μορφή των αναπτυξιακών εταιριών, στο μετοχικό κεφάλαιο των οποίων συμμετέχουν μόνον φορείς της Τοπικής Αυτοδιοίκησης ή και φορείς του Δημοσίου και έχουν ως αποκλειστικό αντικείμενο την επιστημονική και τεχνική υποστήριξη των ΟΤΑ, την προώθηση της ανάπτυξης με τη συμμετοχή τους σε προγράμματα ή με την εφαρμογή σχετικών πολιτικών σε διαδημοτικό ή σε ευρύτερο γεωγραφικό χώρο.

γ. Με τη μορφή των μονομετοχικών ανώνυμων εταιριών, δηλαδή εκείνων που συνιστώνται αποκλειστικά από ένα Δήμο ή μία Κοινότητα, οι οποίοι εισφέρουν το σύνολο του μετοχικού κεφαλαίου και έχουν ως αποκλειστικό σκοπό την αξιοποίηση της ακίνητης δημοτικής ή κοινοτικής περιουσίας ή την εκμετάλλευση κοινόχρηστων χώρων.

Τα ιδρύματα και τα λοιπά νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου των ΟΤΑ δεν επιτρέπεται να συνιστούν ή να συμμετέχουν σε οποιαδήποτε μορφής επιχείρηση ΟΤΑ (παρ.6-7), ενώ η ευθύνη του Δήμου ή της Κοινότητας που συμμετέχει σε επιχείρηση περιορίζεται κατά το τμήμα της συμμετοχής του στο κεφάλαιο της επιχείρησης αυτής (παρ.8).

Όσον αφορά τώρα τις **επιχειρήσεις** οι οποίες έχουν συσταθεί **με ειδικές διατάξεις νόμου** (όπως π.χ. ΔΕΥΑ και δημοτική ραδιοφωνία και τηλεόραση) εξακολουθούν να λειτουργούν, σύμφωνα με το καθεστώς ιδρύσεώς τους, χωρίς να αποκλείεται στο μέλλον η ίδρυση δημοτικών επιχειρήσεων ειδικού σκοπού.

Το προσωπικό τώρα όλων των μορφών επιχειρήσεων προσλαμβάνεται σύμφωνα με τις διατάξεις που ρυθμίζουν την πρόσληψη με σχέση εργασίας ιδιωτικού δικαίου προσωπικού των ΟΤΑ. Εξαίρεση ισχύει μόνο για τις ανώνυμες εταιρίες, οι οποίες, λόγω της ιδιαιτερότητας του κεφαλαιουχικού τους χαρακτήρα και για λόγους ευελιξίας, μπορούν να προσλαμβάνουν προσωπικό με βάση τον πρότυπο κανονισμό λειτουργίας τους, ο οποίος έχει τη μορφή προεδρικού διατάγματος.

Σημειώνεται τέλος ότι ο νέος Κώδικας περιλαμβάνει ρητή πρόβλεψη για τις **αστικές μη κερδοσκοπικές εταιρίες** και συγκεκριμένα, επιτρέπει τη σύσταση τέτοιων εταιριών μόνο εφόσον αυτό προβλέπεται από ειδική διάταξη νόμου ή από το κανονιστικό πλαίσιο εθνικών ή κοινοτικών

προγραμμάτων. Η αναγνώριση της συγκεκριμένης μορφής εταιρικής συμμετοχής ως δημοτικής επιχείρησης, αποτελεί ένα πρωτοποριακό βήμα για το νέο ΔΚΚ.

Τα προηγούμενα χρόνια, οι αστικές εταιρείες, παρά την αμφισβήτηση αν οι Δήμοι μπορούν με το υφιστάμενο καθεστώς, να συμμετέχουν σε τέτοιας μορφής εταιρείες, προτιμήθηκαν, για να μπορέσουν κατ' αρχήν να αξιοποιήσουν κοινοτικά προγράμματα υποστήριξης της απασχόλησης και ενίσχυσης κοινωνικών ομάδων, γιατί οι υφιστάμενες νομικές μορφές και οι περιορισμοί στις επιχορηγήσεις δεν τους επέτρεπαν να ανταποκριθούν στις απαιτήσεις των προγραμμάτων αυτών. Στη συνέχεια όμως, σε λίγες αλλά ενδεικτικές περιπτώσεις, λόγω και της απαλλαγής τους από φορολογικές και άλλες διοικητικές υποχρεώσεις και περιορισμούς (κυρίως ως προς τις προσλήψεις), χρησιμοποιήθηκαν ως «εργαλείο» για την καταστράτηγηση του νόμου.

Πλέον, με το άρθρο 22 παρ. 9 ν. 3274/2004 αναγνωρίστηκε η νομιμότητα της σύστασης τέτοιας μορφής εταιρειών, και με το νέο ΔΚΚ πλέον ορίζεται ότι υφιστάμενες αστικές εταιρείες μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα συνεχίζουν να λειτουργούν μέχρι την λήξη του χρόνου που προβλέπεται από την συστατική τους πράξη (άρθρ. 267 ΔΚΚ).

Κανόνες Σύστασης

Με το **άρθρο 253** του Κώδικα Δήμων και Κοινοτήτων, ρυθμίζεται ο τρόπος σύστασης ή συμμετοχής σε οποιαδήποτε μορφή επιχείρησης. Η απόφαση λαμβάνεται με την απόλυτη πλειοψηφία του συνόλου των μελών του δημοτικού ή κοινοτικού συμβουλίου, και με αυτή καθορίζονται βασικά στοιχεία, όπως η επωνυμία, η κατηγορία, ο σκοπός, η διάρκεια, η έδρα της επιχείρησης, το κεφάλαιο, η διοίκηση και οι πόροι. Η αναφορά της ιδιαίτερης κατηγορίας επιχείρησης γίνεται υποχρεωτικά και στο καταστατικό και τα έντυπα της αλληλογραφίας της.

Με τις διατάξεις του άρθρου αυτού προσδιορίζεται κατά τρόπο σαφή και συγκεκριμένο η νομική μορφή των Δημοτικών και Κοινοτικών Επιχειρήσεων. Είναι νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου και διέπονται κατ' αρχήν από τις διατάξεις των άρθρων 252 έως 270 του ΔΚΚ και των νόμων 890/1979,

1069/1980, του άρθρου 16 του Ν. 1518/1985 και των σχετικών διατάξεων του Αστικού Κώδικα και του Εμπορικού Νόμου. Επιχείρηση, άλλωστε, κατά τις αρχές της πολιτικής και ιδιωτικής οικονομίας, είναι η ανάληψη προσπάθειας από ένα δήμο ή κοινότητα ή ομάδα νομικών ή φυσικών προσώπων, με τη διάθεση κεφαλαίων και άλλων περιουσιακών στοιχείων, εκτέλεσης έργων κοινωφελούς χαρακτήρα προς απόκτηση εσόδων. Κατά τις διατάξεις του Αστικού Κώδικα πάλι, (άρθρα 479, 959 και 1889) επιχείρηση είναι σύνολο από πράγματα, δικαιώματα, πραγματικές καταστάσεις ή σχέσεις, που αποτελούν οργανωμένη οικονομική ενότητα στο πρόσωπο του φορέα του (Δήμου ή Κοινότητας). Τέλος, η έννοια της επιχείρησης περιλαμβάνει και στοιχεία που δεν είναι δικαιώματα, αλλά ουσιώδη δυναμικά στοιχεία, πως π.χ. η πελατεία, η φήμη, η τέχνη, η πίστη, τα απόρρητα της επιχείρησης, το δίκτυο της λειτουργίας της, η οργάνωση, η διαφήμιση κλπ.

Της παραπάνω απόφασης σχετικά με τη σύσταση ή συμμετοχή σε επιχείρηση, προηγείται ωστόσο, εκπόνηση σχετικής οικονομοτεχνικής μελέτης βιωσιμότητας. Τα στοιχεία που πρέπει να περιέχει, ενδεικτικά, μια τέτοια μελέτη είναι:

α) Γενικά στοιχεία. Μέθοδος που εφαρμόστηκε για τη μελέτη, προϋποθέσεις-στοιχεία του φορέα, τρόπος πραγματοποίησης της επένδυσης, περιγραφή και σκοπιμότητα του επενδυτικού έργου.

β) Στοιχεία αγοράς. Συνθήκες της ελληνικής αγοράς, εγχώρια παραγωγή, εισαγωγές, εξαγωγές, κατανάλωση, προβλεπόμενη ζήτηση των προϊόντων της μονάδας, προβλεπόμενες εξαγωγές, υποκατάσταση εισαγωγών, κύριοι ανταγωνιστές της μονάδας, δίκτυο διανομής, υφιστάμενο και μελλοντικό δασμολογικό καθεστώς, προσδιορισμός της δυναμικότητας της μονάδας, παραγωγή, πωλήσεις, ποσότητες και τιμές στην εγχώρια και τις ξένες αγορές.

γ) Στοιχεία του τόπου πραγματοποίησης της επένδυσης. Γενικά στοιχεία για την περιοχή, τοπογραφικό της περιοχής, εγκαταστάσεις, επιπτώσεις από την εγκατάσταση της μονάδας στο περιβάλλον, πρώτες ύλες, εξασφάλιση προσωπικού, υποδομή της περιοχής, χωροταξικά και περιφερειακά πλεονεκτήματα.

δ) Τεχνικά στοιχεία. Περιγραφή και προϋπολογισμός κτιριακών εγκαταστάσεων και τεχνικών έργων, δαπάνη διαμόρφωσης του περιβάλλοντα

χώρου, τεχνολογικός και μηχανικός εξοπλισμός, περιγραφή και αξία μηχανημάτων, ισχύς μηχανημάτων και μηχανολογικού εξοπλισμού, δαπάνες παραλαβής και εγκατάστασης μηχανημάτων, περιγραφή και αξία επίπλων, μέθοδος παραγωγικής διαδικασίας, παραγωγικότητα της μονάδας, κατανάλωση ενέργειας, προδιαγραφές προϊόντων.

ε) Νομική μορφή – οργάνωση και λειτουργία της επιχείρησης. Νομική μορφή της επιχείρησης, οργάνωση και διοίκηση της επιχείρησης.

στ) Οικονομικά στοιχεία. Συμβάσεις εμπορικής συνεργασίας, αμοιβές προσωπικού, κόστος επένδυσης, χρηματοδότηση του κόστους επένδυσης, κόστος παραγωγής, κόστος πωληθέντων, γενικές δαπάνες επιχείρησης, κεφάλαιο κίνησης και χρηματοδότησή του,, προβλεπόμενα αποτελέσματα επένδυσης, επιμερισμός δαπανών, προστιθέμενη αξία.

ζ) Προγραμματισμός του έργου και χρονοδιάγραμμα εργασίας.

Σε περίπτωση τώρα που εισφέρονται σε επιχείρηση ΟΤΑ περιουσιακά στοιχεία, η εκτίμησή τους ενεργείται από την επιτροπή του άρθρου 9 του Ν. 2190/1920, και οι εκθέσεις εκτίμησης δημοσιεύονται στο Τεύχος Β' της Εφημερίδας της Κυβέρνησης.

Σύσταση δημοτικών και κοινοτικών κοινωφελών επιχειρήσεων

Τα θέματα της σύστασης ειδικότερα των κοινωφελών δημοτικών και κοινοτικών επιχειρήσεων ρυθμίζονται στο **άρθρο 254**. Οι επιχειρήσεις αυτής της μορφής έχουν ως σκοπό (παρ. 1), όπως ήδη αναφέρθηκε, την οργάνωση λειτουργιών και δραστηριοτήτων και παροχής υπηρεσιών συναφών ή συνδεδεμένων με τις αρμοδιότητές των ΟΤΑ που αφορούν την κοινωνική προστασία και αλληλεγγύη, καθώς και την παιδεία, τον πολιτισμό και αθλητισμό, το περιβάλλον την οργάνωση δημοτικής συγκοινωνίας (ενόψει και των διατάξεων των άρθρων 7 έως 20 του Ν. 2939/2001) και την εκπόνηση και εφαρμογή προγραμμάτων έρευνας και τεχνολογίας για την ανάπτυξη της περιοχής τους. Η παροχή, ωστόσο, υπηρεσιών για την καθαριότητα κοινόχρηστων χώρων, η αποκομιδή απορριμμάτων, η δημιουργία και συντήρηση του πρασίνου, καθώς και η λειτουργία κοιμητηρίων και κέντρων αποτέφρωσης νεκρών δεν μπορεί ν' αποτελέσει αντικείμενο δραστηριότητας των ανωτέρω επιχειρήσεων.

Είναι δυνατή από τις επιχειρήσεις αυτές η παράλληλη επιδίωξη περισσότερων σκοπών, όπως περιγράφονται παραπάνω, οι οποίοι είναι μεταξύ τους συναφείς και σε κάθε περίπτωση δεν έχουν εμπορικό ή βιομηχανικό χαρακτήρα αφού ελλείπει η επιδίωξη κέρδους. Δεν επιτρέπεται, επίσης, η συμμετοχή κοινωφελούς επιχείρησης σε άλλες ομοειδείς ή ανώνυμες εταιρείες ΟΤΑ.

Με τις διατάξεις, επομένως, του άρθρου αυτού απαριθμούνται περιοριστικά οι σκοποί και το αντικείμενο των επιχειρήσεων τις οποίες μπορούν να συνιστούν δήμοι και κοινότητες ή να μετέχουν σε αυτές μαζί με άλλα φυσικά και νομικά πρόσωπα. Οι σκοποί και τα αντικείμενα των επιχειρήσεων αυτών εμπίπτουν κατά κανόνα ή ταυτίζονται με τις αποκλειστικές αρμοδιότητες των ΟΤΑ, που κατά κανόνα αποβλέπουν στην εξυπηρέτηση αναγκών των δημοτών τους και προώθηση της κοινωνικής και οικονομικής ανάπτυξης της περιοχής τους.

Στην παρ. 3 αποσαφηνίζεται ότι αντικείμενο δραστηριότητας της κοινωφελούς επιχείρησης δεν μπορούν να αποτελέσουν, καθ' οιαδήποτε μορφή, οι παραχωρηθείσες κρατικές αρμοδιότητες στους ΟΤΑ που περιγράφονται στο άρθρο 75 παρ. 2 του παρόντος νόμου (π.χ. τέλεση πολιτικού γάμου, τήρηση δημοτολογίου κλπ.).

Η σύσταση κοινωφελούς επιχείρησης, δημοτικής ή κοινοτικής, γίνεται με πλήρως αιτιολογημένη απόφαση του δημοτικού ή κοινοτικού συμβουλίου που λαμβάνεται με την απόλυτη πλειοψηφία του συνόλου των μελών του και στη οποία πρέπει να περιλαμβάνονται όλα τα στοιχεία των άρθρων 252 και 253 του ΔΚΚ, και με πράξη του Γενικού Γραμματέα της Περιφέρειας που δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως. Στην πράξη του Γενικού Γραμματέα της Περιφέρειας μετά την άσκηση ελέγχου νομιμότητας επ' αυτής, ενσωματώνεται ολόκληρο το κείμενο της παραπάνω απόφασης του δημοτικού ή κοινοτικού συμβουλίου, που μετά τη δημοσίευσή της στο αντίστοιχο Τεύχος Β' της Εφημερίδας της Κυβέρνησης, αποκτά την ιδιότητα του καταστατικού της επιχείρησης και σε περίπτωση σύστασης εμπράγματων δικαιωμάτων και τίτλο μεταγραφητέο στο οικείο υποθηκοφυλακείο της περιοχής του.

Διοίκηση

Οι κοινωφελείς επιχειρήσεις, σύμφωνα με το **άρθρο 255** διοικούνται από διοικητικό συμβούλιο, αποτελούμενο από επτά έως έντεκα μέλη, τα οποία ορίζονται, μαζί με τους αναπληρωτές τους, από το δημοτικό ή κοινοτικό συμβούλιο. Αυτό, πρέπει να κρίνει και να αποφασίσει ανάλογα με το εύρος, το είδος και το αντικείμενο της συνιστώμενης επιχείρησης.

Στην περίπτωση των αιρετών μελών τουλάχιστον ένα μέλος εξ αυτών προέρχεται από τη μειοψηφία. Από τα μέλη αυτά τουλάχιστον τρεις είναι αιρετοί εκπρόσωποι του Δήμου ή της Κοινότητας, ένας εκπρόσωπος των εργαζομένων στην επιχείρηση, αν αυτή απασχολεί περισσότερους από είκοσι εργαζόμενους και ένας είναι εκπρόσωπος κοινωνικού φορέα της περιοχής. Τα υπόλοιπα μέλη είναι δημότες ή κάτοικοι του Δήμου ή της Κοινότητας που έχουν πείρα ή γνώσεις σχετικές με το αντικείμενο της επιχείρησης. Οι αιρετοί εκπρόσωποι του δήμου ή της κοινότητας μπορεί να είναι ο Δήμαρχος ή ο Πρόεδρος της κοινότητας, μέλη του δημοτικού ή κοινοτικού συμβουλίου, μέλη του συμβουλίου δημοτικού διαμερίσματος ή πάρεδρος του συνοικισμού, όπου βέβαια υπάρχει.

Παράλληλα, με το ίδιο άρθρο ρυθμίζονται τα θέματα που αφορούν τη θητεία του διοικητικού συμβουλίου (η οποία σε κάθε περίπτωση λήγει το αργότερο τρεις μήνες μετά την εγκατάσταση του νέου δημοτικού ή κοινοτικού συμβουλίου), την αντικατάσταση των μελών του κατά τη διάρκεια της θητείας, τον ορισμό του προέδρου και του αντιπροέδρου του ΔΣ, την πρόσληψη του διευθυντή και την καταβολή αποζημίωσης στον πρόεδρο ή τον αντιπρόεδρο, καθώς και στα μέλη του διοικητικού συμβουλίου για τη συμμετοχή τους στις συνεδριάσεις του.

Αξίζει να σημειωθεί ότι οι αιρετοί εκπρόσωποι των ΟΤΑ, οι οποίοι συμμετέχουν στο Διοικητικό Συμβούλιο δημοτικών επιχειρήσεων, υπέχουν μόνο, ποινική ευθύνη και δεν υπόκεινται σε πειθαρχικά δίωξη, κατά τις διατάξεις των άρθρων 143 επ. του ΔΚΚ, προκειμένου για παραβάσεις του Ν. 2190/1994, οι οποίες έχουν διαπιστωθεί, κατόπιν σχετικού πορίσματος του ΑΣΕΠ

Έγκριση αποφάσεων

Με το **άρθρο 256** περιγράφονται αναλυτικά τα θέματα που αφορούν την έγκριση αποφάσεων του διοικητικού συμβουλίου της επιχείρησης από το δημοτικό ή κοινοτικό συμβούλιο.

Με τη διάταξη του άρθρου αυτού γίνεται κατ' αλφαβητικό τρόπο η απαρίθμηση των αποφάσεων του Διοικητικού Συμβουλίου Δημοτικής ή Κοινοτικής Επιχείρησης, που υπόκεινται στην έγκριση του Δημοτικού ή Κοινοτικού Συμβουλίου, ενώ στην παράγραφο 2 διευκρινίζεται κατά τρόπο σαφή ότι για τη λήψη νόμιμης ή για την έγκριση απόφασης, είτε από το διοικητικό συμβούλιο, είτε από το αντίστοιχο δημοτικό ή κοινοτικό συμβούλιο απαιτείται η πλειοψηφία του συνολικού αριθμού των μελών του.

Τέλος, από τις διατάξεις της παραγράφου 3 του ίδιου άρθρου προκύπτει ότι η έγκριση του Δημοτικού ή Κοινοτικού πρέπει να παρέχεται μέσα σε αποκλειστική προθεσμία ενός μήνα από τότε που κοινοποιήθηκε στο Δημοτικό ή Κοινοτικό συμβούλιο η απόφαση του Διοικητικού Συμβουλίου. Διαφορετικά εφόσον παρέλθει άπρακτη η παραπάνω προθεσμία η απόφαση θεωρείται ότι έχει εγκριθεί.

Κανονισμοί – Συμβάσεις

Οι κανονισμοί που απαιτείται να συνταχθούν, ώστε να είναι δυνατή η λειτουργία της επιχείρησης προσδιορίζονται αναλυτικά με τις διατάξεις του **άρθρου 257** του Κώδικα Δήμων και Κοινοτήτων. Με τα εδάφια α', β', και γ' της παραγράφου 1, καθορίζεται κατά τρόπο σαφή και συγκεκριμένο, ο τίτλος και το περιεχόμενο των κανονισμών που καλείται το Διοικητικό Συμβούλιο της επιχείρησης να συντάξει, να ψηφίσει και να εγκριθούν από την απόλυτη πλειοψηφία του δημοτικού ή κοινοτικού συμβουλίου, Αναλυτικότερα, απαιτείται σύνταξη: α) Κανονισμού εσωτερικών υπηρεσιών, β) Κανονισμού προσωπικού και γ) Κανονισμού οικονομικής διαχείρισης.

Ακόλουθα, τονίζεται ότι η σύναψη συμβάσεων ανάθεσης των έργων, μελετών, υπηρεσιών και προμηθειών των κοινωφελών επιχειρήσεων, καθώς και η σύναψη συμβάσεων μίσθωσης έργου, διενεργείται σύμφωνα με τους αντίστοιχους κανόνες που ισχύουν για τους πρωτοβάθμιους ΟΤΑ. Με τη διάταξη αυτή, που παραπέμπει στη διάταξη του άρθρου 209 του παρόντα

Κώδικα, καταργείται πλέον η πολυνομία και η πολυδιάσπαση που ίσχυε υπό το κράτος των προηγούμενων Κωδίκων όσον αφορά τις προμήθειες των επιχειρήσεων των ΟΤΑ και πλέον όλες οι προμήθειες διενεργούνται σύμφωνα με τις διατάξεις του ΕΚΠΟΤΑ, ενώ καταργούνται οι παρωχημένες διατάξεις του Π.Δ. 28/1980 περί εκτελέσεως έργων και προμηθειών των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης.

Προσωπικό

Το προσωπικό των κοινωφελών επιχειρήσεων συνδέεται με αυτές με σχέση ιδιωτικού δικαίου και προσλαμβάνεται με βάση τις διατάξεις που ισχύουν για την πρόσληψη του προσωπικού με σχέση εργασίας ιδιωτικού δικαίου των Δήμων και των Κοινοτήτων (**άρθρο 258**).

Είναι δυνατή, με αίτηση των ενδιαφερομένων, η απόσπαση υπαλλήλων ΟΤΑ προς κοινωφελή του επιχείρηση για δύο έτη, που μπορούν να παραταθούν για ισόχρονο διάστημα. Είναι επίσης δυνατή η απόσπαση υπαλλήλων από μία κοινωφελή επιχείρηση σε αντίστοιχης κατηγορίας επιχείρηση του ίδιου ΟΤΑ, καθώς και προς δημοτική ή κοινοτική μονομετοχική ανώνυμη εταιρεία.

Όσον αφορά τώρα τις προσλήψεις προσωπικού στις επιχειρήσεις των ΟΤΑ, επισημαίνεται ότι, με το νόμο 2527/1997 «Τροποποίηση και συμπλήρωση διατάξεων του ν. 2190/1994 και άλλες διατάξεις», επεκτείνεται το πεδίο εφαρμογής του ν. 2190/1994 και στις αμιγείς και μικτές επιχειρήσεις πάσης μορφής των ΟΤΑ α' και β' βαθμού, στις οποίες ο ΟΤΑ κατέχει άμεσα ή έμμεσα το 50% τουλάχιστον του εταιρικού τους κεφαλαίου, τόσο εκείνων που διέπονται από τις διατάξεις του Δημοτικού και Κοινοτικού Κώδικα όσο και εκείνων που διέπονται από άλλες ειδικές διατάξεις.

Σύμφωνα με τις διατάξεις της παρ. 3 του άρθρου 1 του ν. 2527/1997 όπως τροποποιήθηκε με την παρ. 15 εδ. α του άρθρου 20 του ν. 2738/1999 οι προσλήψεις του προσωπικού των επιχειρήσεων αυτών, ανάλογα με τη σχέση εργασίας του προσωπικού και τις κατηγορίες και τις ειδικότητες αυτού, διέπονται από κανόνες, οι οποίοι αποβλέπουν στη διασφάλιση των αρχών της δημοσιότητας, της διαφάνειας, της αντικειμενικότητας και της αξιοκρατίας.

Όσον αφορά τώρα την έναρξη της διαδικασίας οποιασδήποτε πρόσληψης, πρέπει να συντρέχουν οι εξής προϋποθέσεις:

α) Να έχει συνταχθεί εσωτερικός κανονισμός υπηρεσιών της επιχείρησης όπως αυτός προβλέπεται από τις διατάξεις των άρθρων του ΔΚΚ ή από άλλες ειδικές διατάξεις. Εάν δεν υπάρχει εσωτερικός κανονισμός πρέπει να συνταχθεί.

Στον ανωτέρω κανονισμό πρέπει να καθορίζονται τα προσόντα για κάθε ειδικότητα, κατ' αντιστοιχία με αυτές που προβλέπονται από τις σχετικές διατάξεις και για το προσωπικό των δήμων και κοινοτήτων. Τα καθοριζόμενα προσόντα πρέπει να ανταποκρίνονται αυστηρά στις απαιτήσεις του αντικειμένου που πρόκειται να καλύψουν, ώστε να διασφαλίζεται η αντικειμενικότητα και η αξιοκρατία. Πρόσληψη, επομένως, τακτικού προσωπικού, εάν δεν έχει συνταχθεί κανονισμός δεν πραγματοποιείται.

β) Απόφαση του Διοικητικού Συμβουλίου της επιχείρησης με την οποία να αποφασίζεται η πλήρωση των θέσεων, ο αριθμός κατά κατηγορία και ειδικότητα του προσωπικού που θα προσληφθεί για την πλήρωση των αντίστοιχων θέσεων, να βεβαιώνεται ότι στον προϋπολογισμό της επιχείρησης έχουν εγγραφεί οι απαιτούμενες πιστώσεις για την κάλυψη της δαπάνης μισθοδοσίας του προσωπικού που θα προσληφθεί, και συγκρότηση τριμελούς επιτροπής για την τήρηση της όλης διαδικασίας και της κατάρτισης των πινάκων προτεραιότητας και επιτυχίας.

Η επιτροπή πρέπει να είναι τριμελής και να αποτελείται από ένα μέλος του Διοικητικού Συμβουλίου της οικείας Δημοτικής Επιχείρησης και δύο Προϊσταμένους Διευθύνσεων ή τμημάτων της οικείας Επιχείρησης και εν ελλείψει, από άλλους τακτικούς υπαλλήλους του οικείου φορέα.

γ) Η ανωτέρω απόφαση υποβάλλεται στο Γενικό Γραμματέα της Περιφέρειας ο οποίος την εγκρίνει ολικώς ή μερικώς.

Αξίζει επίσης να σημειωθεί ότι, σύμφωνα με τις διατάξεις της παρ. 5 του άρθρου 10 του ν. 3051/2002, τόσο το τακτικό προσωπικό των Δημοτικών Επιχειρήσεων, διοικητικό ή μη όλων των κατηγοριών, όσο και το προσωπικό με σύμβαση ορισμένου χρόνου προσλαμβάνεται με τα κριτήρια των άρθρων του ν. 2190/1994 και όχι σύμφωνα με τις διατάξεις του κανονισμού τους ή τους όρους της οικείας προκήρυξης.

Εξαίρεση αποτελεί η σύναψη συμβάσεων έργου, όπου απαιτείται κανονισμός της επιχείρησης, απόφαση του διοικητικού συμβουλίου στην οποία θα αναφέρονται ο αριθμός των προσώπων που θα απασχοληθούν, το συγκεκριμένο έργο που θα εκτελέσουν, το χρονικό διάστημα που απαιτείται για την ολική ή τμηματική παράδοσή του, το ποσό της αμοιβής τους, ο τόπος εκτέλεσης του έργου, τα δικαιώματα και οι υποχρεώσεις του αναδόχου. Αυτονόητο είναι ότι οι συμβάσεις αυτές πρέπει να είναι γνήσιες και να μην υποκρύπτουν εξαρτημένη σύμβαση εργασίας.

Με βάση την απόφαση του ΔΣ καταρτίζεται η σύμβαση μεταξύ του αρμόδιου οργάνου της επιχείρησης και του εργαζομένου. Η συγκεκριμένη απόφαση του ΔΣ για τον αριθμό και τις ειδικότητες των συγκεκριμένων ατόμων που θα πρέπει να ανατεθεί με σύμβαση μίσθωσης έργου εγκρίνεται από το Γενικό Γραμματέα της Περιφέρειας.

Αρμοδιότητα ελέγχου των συμβάσεων μίσθωσης έργου δεν έχει το ΑΣΕΠ, γιατί δεν πρόκειται για συμβάσεις εργασίας ορισμένου χρόνου, αλλά για συμβάσεις έργου οι οποίες εξαιρούνται της αρμοδιότητας του ΑΣΕΠ σύμφωνα με την περίπτωση ιγ' της παρ. 2 του άρθρου 14 του ν. 2190/1994

Ευθύνες καταλογίζονται στους δημάρχους, προέδρους κοινοτήτων και λοιπά αιρετά όργανα των ΟΤΑ α' και β' βαθμού σε σχέση με θέματα προσλήψεων, σύμφωνα με τις διατάξεις της παρ. 7 του άρθρου 10 του ν. 3051/2002, και ειδικότερα: Στους προέδρους των επιχειρήσεων των ΟΤΑ, εφόσον είναι αιρετά όργανα των ΟΤΑ, εφαρμόζονται οι διατάξεις περί πειθαρχικής ευθύνης του Δημοτικού και Κοινοτικού Κώδικα ή του Κώδικα Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης, αντιστοίχως, όπως ισχύουν, βάσει αιτιολογημένης εκθέσεως επιθεωρητή του ΑΣΕΠ που διαπιστώνει την παράβαση και που αποστέλλεται στον Γενικό Γραμματέα της οικείας Περιφέρειας.

Χρηματοδότηση

Με τις διατάξεις του **άρθρου 259** του ΔΚΚ, προβλέπεται κατά συγκεκριμένο τρόπο η χρηματοδότηση των Κοινοφελών Επιχειρήσεων των ΟΤΑ, προκειμένου να εξασφαλισθεί η επωφελής δράση αυτών. Επιτρέπεται, επομένως, η χρηματοδότηση τέτοιων επιχειρήσεων από τον οικείο ΟΤΑ για

το σύνολο των παρεχόμενων από αυτές δραστηριοτήτων ή υπηρεσιών, μετά από απόφαση του δημοτικού ή κοινοτικού συμβουλίου. Προϋπόθεση αποτελεί η κατάθεση από την επιχείρηση διετούς προγράμματος δράσης αυτής, στο οποίο αναφέρονται το αντικείμενο της δραστηριότητας, η οικονομική δαπάνη και ενδεχόμενη χρηματοδότησή της από τυχόν τέλη της παρ. 3 ή άλλους πόρους, καθώς και οι ειδικότεροι όροι άσκησης της, στα πλαίσια σύμβασης που συνάπτεται μεταξύ των προαναφερομένων μερών. Επίσης, στο περιεχόμενο της μεταξύ του δήμου ή κοινότητας υπογραφηθείσας σύμβασης, θα πρέπει ρητά να περιλαμβάνονται οι εκατέρωθεν υποχρεώσεις και τα δικαιώματα των μερών, καθώς επίσης και οι ρήτρες για τις περιπτώσεις παραβάσεις των συμφωνηθέντων όρων.

Η κατά τα ανωτέρω χρηματοδότηση εξαιρείται από τον Φ.Π.Α. και δεν επιτρέπεται να χρησιμοποιηθεί από την επιχείρηση για άλλους σκοπούς, εκτός αυτών που αναφέρονται στο πρόγραμμα δράσης, ή να αποτελέσει αντικείμενο χρηματοδότησης προς άλλη επιχείρηση ΟΤΑ.

Εφόσον η δραστηριότητα της επιχείρησης συνδέεται με την παροχή υπηρεσιών προς τους κατοίκους είναι δυνατή, με απόφαση του ΔΣ αυτής, η είσπραξη εύλογης αποζημίωσης από τους αποδέκτες για την κάλυψη μέρους του κόστους των παρεχόμενων υπηρεσιών, ύστερα από προηγούμενη έγκριση του δημοτικού ή κοινοτικού συμβουλίου.

Με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, που εκδίδεται ύστερα από γνώμη της ΚΕΔΚΕ, μπορεί να προσδιορίζονται τα βασικά στοιχεία που περιέχει το πρόγραμμα δράσης, ο καθορισμός του ύψους της χρηματοδότησης, οι προϋποθέσεις αναθεώρησής του καθώς και κάθε αναγκαία λεπτομέρεια για την εφαρμογή των σχετικών διατάξεων του άρθρου αυτού.

Η αύξηση του κεφαλαίου κοινωφελούς επιχειρήσεως δεν είναι επιτρεπτή πριν από την πάροδο τετραετίας από τη σύστασή της. Το κεφάλαιο που προκύπτει από την αύξηση διατίθεται αποκλειστικά σε επενδυτικό πρόγραμμα ή σε επέκταση των σκοπών της επιχείρησης, ενώ αποκλείεται απολύτως η χρησιμοποίησή του για την κάλυψη λειτουργικών δαπανών.

Ο οικείος ΟΤΑ με απόφαση του συμβουλίου του είναι δυνατόν να παραχωρεί χωρίς αντάλλαγμα προς την επιχείρηση, εφόσον τούτο κρίνεται αναγκαίο για την επιτέλεση των σκοπών της, τη χρήση εγκαταστάσεων,

εξοπλισμού ή άλλων μέσων. Είναι επίσης δυνατή και η για ορισμένο χρόνο περαιτέρω παραχώρηση αυτών προς άλλη κοινωφελή επιχείρηση του ίδιου ΟΤΑ υπό τις προϋποθέσεις της παρ. 6 του άρθρου αυτού. Οι κοινωφελείς επιχειρήσεις μπορούν να συμμετέχουν σε προγραμματικές συμβάσεις, ενώ απαλλάσσονται από τον φόρο εισοδήματος.

Διαχείριση

Οι διαδικασίες διαχείρισης, η έγκριση του προϋπολογισμού, η υποβολή και έγκριση του ισολογισμού (μέσα σε αποκλειστική προθεσμία δύο μηνών) και των αποτελεσμάτων χρήσεως μαζί με σχετική έκθεση των ελεγκτών του άρθρου 261 του Κώδικα, καθώς και έκθεση του διοικητικού συμβουλίου της επιχείρησης, για την τήρηση των σχετικών προβλέψεων της νομοθεσίας και των κανονισμών της επιχείρησης, περιγράφονται αναλυτικά με το **άρθρο 260** του ΔΚΚ. Σύμφωνα με τις διατάξεις του δεύτερου εδαφίου της παραγράφου 4 του παραπάνω άρθρου, στις εκθέσεις του Διοικητικού Συμβουλίου της Κοινωφελούς Επιχείρησης περιλαμβάνεται και ειδική αναφορά αυτού σχετικά με την εκτέλεση του προγράμματος δράσης αυτής κατά τις διατάξεις του άρθρου 259 του Κώδικα.

Οι κοινωφελείς επιχειρήσεις έχουν την υποχρέωση τήρησης βιβλίων του Κώδικα Βιβλίων και Στοιχείων Γ' κατηγορίας κατά την ισχύουσα νομοθεσία. Η σύμπτωση του οικονομικού έτους της διαχείρισης των δημοτικών και κοινοτικών επιχειρήσεων με το ημερολογιακό έτος, υποχρεώνει τα αρμόδια διαχειριστικά όργανα αυτών, μόλις λήξει το οικονομικό έτος να κλείνουν τους ετήσιους λογαριασμούς της διαχείρισής τους, να ενεργούν την απογραφή της επιχείρησης και να συντάσσουν τον απολογισμό και τον ισολογισμό αυτής.

Με απόφαση του διοικητικού συμβουλίου της επιχείρησης, που εγκρίνεται από το δημοτικό ή κοινοτικό συμβούλιο, τα καθαρά κέρδη που προκύπτουν από τη διαχείριση, μπορεί να διατίθενται για τη βελτίωση ή την επέκταση των εγκαταστάσεων της επιχείρησης ή να διατίθενται στο Δήμο ή στην Κοινότητα για την εκτέλεση κοινωφελών έργων. Το διοικητικό συμβούλιο της επιχείρησης, εκτιμώντας τους στόχους, την αποδοτικότητα και την παραγωγικότητά της, μπορεί να κρατήσει έως δώδεκα στα εκατό (12%) από τα καθαρά κέρδη, για την παροχή κινήτρων στους εργαζόμενους, με τη μορφή

πρόσθετης αμοιβής. Τα κριτήρια και η διαδικασία καταβολής των αμοιβών αυτών καθώς και κάθε αναγκαία λεπτομέρεια καθορίζονται στον κανονισμό προσωπικού της επιχείρησης.

Αξίζει να σημειωθεί στο σημείο αυτό, ότι ο θεσμός αυτός της διάθεσης μέρους των καθαρών κερδών αποτελεί ένα πρωτοποριακό και τολμηρό βήμα για την ελληνική πραγματικότητα. Πράγματι, με τη μέθοδο αυτή θα αυξηθεί η αποδοτικότητα και η παραγωγικότητα στη χώρα μας που τόσο πολύ χρειάζεται σήμερα για να κάνει ανταγωνιστικά τα προϊόντα της, αλλά και να αναδειχθούν με τον τρόπο αυτό αξιολογικά ικανά και πεπειραμένα στελέχη που θα συμβάλλουν με τη συστηματική εργασία τους στις προσπάθειες της περαιτέρω ανάπτυξης της χώρας μας. Με τις διατάξεις του τελευταίου εδαφίου της παραγράφου του παρόντος άρθρου, ορίζεται ότι, τα κριτήρια και η διαδικασία καταβολής των αμοιβών καθορίζονται στον κανονισμό του προσωπικού της επιχείρησης.

Διαχειριστικός έλεγχος

Με το **άρθρο 261** του ΔΚΚ καθορίζεται ότι ο τακτικός διαχειριστικός έλεγχος των επιχειρήσεων γίνεται από δύο ελεγκτές, που επιλέγονται και διορίζονται από το δημοτικό ή κοινοτικό συμβούλιο στην αρχή κάθε οικονομικού έτους. Ως ελεγκτές ορίζονται είτε ορκωτοί ελεγκτές, είτε πρόσωπα που έχουν το δικαίωμα να ορισθούν ελεγκτές σε ανώνυμη εταιρεία. Ο ορισμός ορκωτών ελεγκτών είναι υποχρεωτικός στον έλεγχο επιχείρησης που έχει ετήσιο κύκλο εργασιών μεγαλύτερο από ένα εκατομμύριο πεντακόσιες χιλιάδες ευρώ (1.500.000 €).

Ο νομοθέτης, λοιπόν, ακολουθεί στο θέμα του διαχειριστικού ελέγχου των δημοτικών ή κοινοτικών επιχειρήσεων, την μέθοδο διαχειριστικού ελέγχου που ακολουθείται από τις Ανώνυμες Εταιρίες μιας και ακολουθεί τους κανόνες της ιδιωτικής διαχείρισης και πρωτοβουλίας, και επομένως και στην περίπτωση αυτή έχουν ανάλογη ισχύ οι διατάξεις των άρθρων 36 έως και 40 ε' του κωδικοποιημένου ν. 2190/1920 "Περί Ανωνύμων εταιριών", με μοναδική εξαίρεση ότι, ο διορισμός των ελεγκτών γίνεται από το δημοτικό ή κοινοτικό συμβούλιο και όχι από το συμβούλιο τη γενική συνέλευση της επιχείρησης.

Με απόφαση του Γενικού Γραμματέα της Περιφέρειας ή του δημοτικού ή κοινοτικού συμβουλίου, μπορεί να διενεργείται και έκτακτος διαχειριστικός έλεγχος της επιχείρησης από ελεγκτές της παρ. 1, καθώς και από οικονομικούς επιθεωρητές του Υπουργείου Οικονομίας και Οικονομικών, ύστερα από αίτημα του Υπουργού Εσωτερικών Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης ή του Γενικού Γραμματέα της Περιφέρειας. Με τον τρόπο αυτό ο νομοθέτης πρόβλεψε τη δυνατότητα να μπορεί ο αρμόδιος Γενικός Γραμματέας της Περιφέρειας, εφόσον συντρέξουν ειδικοί λόγοι που να δημιουργούν πρόκληση στους δημότες και ανεπίτρεπτες φήμες για τυχόν διαχειριστικές ανωμαλίες σε δημοτική ή κοινοτική επιχείρηση, να διατάσσει τη διενέργεια έκτακτου διαχειριστικού ελέγχου με ορκωτούς λογιστές και αυτό για την προστασία του δημόσιου συμφέροντος και του κύρους του θεσμού.

Για την ευθύνη των μελών του διοικητικού συμβουλίου της επιχείρησης εφαρμόζονται αναλόγως οι διατάξεις του ν. 2190/1920 (άρθρα 54 έως 63 δ', όπως τροποποιήθηκαν και συμπληρώθηκαν με τις διατάξεις του άρθρου 15 του ν. 2339/1995), ενώ σοβαρή παράβαση καθηκόντων εκ μέρους των αιρετών μελών του ΔΣ είναι δυνατόν να συνιστά και πειθαρχικό αδίκημα κατά τις διατάξεις του άρθρου 142 του παρόντος.

Λύση

Η διάλυση των δημοτικών και κοινοτικών επιχειρήσεων γίνεται σύμφωνα με τις διατάξεις του **άρθρου 262**, σε συνδυασμό με την παράγραφο 4 του άρθρου 254 του Κώδικα. Συγκεκριμένα, δημοτική ή κοινοτική κοινωφελής επιχείρηση μπορεί να λυθεί για τους ακόλουθους και μόνο λόγους:

α) Πριν από την πάροδο της διάρκειάς της, όταν πτωχεύσει η επιχείρηση, με απόφαση του δημοτικού ή κοινοτικού συμβουλίου, η οποία λαμβάνεται με την απόλυτη πλειοψηφία του συνόλου των μελών του και με πράξη του Γενικού Γραμματέα της Περιφέρειας που δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβέρνησης.

β) Εάν καταστεί ανενεργός για χρονικό διάστημα άνω των δύο ετών.

γ) Σε κάθε περίπτωση που προβλέπεται αυτό από την συστατική της πράξη και αυτονόητα στην περίπτωση που λήξει χωρίς να παραταθεί η διάρκειά της.

Τη λύση της επιχείρησης ακολουθεί η εκκαθάριση αυτής, ενώ οι ενέργειες που πρέπει να γίνουν σε μια τέτοια περίπτωση είναι οι ακόλουθες:

α) Ορισμός των εκκαθαριστών από το δημοτικό ή κοινοτικό συμβούλιο, σε περίπτωση που η πράξη σύστασης της επιχείρησης δεν προβλέπει κάτι τέτοιο, για την εκκαθάριση της επιχείρησης,

β) Διενέργεια απογραφής της περιουσίας της επιχείρησης,

γ) Διεκπεραίωση των εκκρεμοτήτων της επιχείρησης, δηλαδή είσπραξη των απαιτήσεων αυτής, ρευστοποίηση της περιουσίας της, πληρωμή των χρεών της επιχείρησης κλπ.

δ) Σύνταξη ισολογισμού της επιχείρησης και

ε) η επιστροφή του υπολοίπου στον δήμο ή την κοινότητα που είχε συστήσει την επιχείρηση.

Η εξουσία των μελών του διοικητικού συμβουλίου παύει αυτοδίκαια με τον ορισμό των εκκαθαριστών, και τις αρμοδιότητές του ασκούν οι εκκαθαριστές, εκτός από τις αρμοδιότητες που θα κρατήσει το ίδιο το δημοτικό ή κοινοτικό συμβούλιο.

Σύμφωνα, επίσης, με τις διατάξεις της παραγράφου 4 του άρθρου 454, η ευθύνη του δήμου ή της κοινότητας που συνιστά ή συμμετέχει σε επιχείρηση δεν είναι απεριόριστη, αλλά φθάνει μέχρι το ύψος των κεφαλαίων και περιουσιακών στοιχείων που έχουν διαθέσει σε αυτή, αλλά στις περιπτώσεις που τυχόν η επιχείρηση κατά τη διάλυσή της άφησε παθητικό, ο δήμος ή η κοινότητα μπορεί να υποχρεωθούν, κατ' εφαρμογή των διατάξεων του Αστικού Κώδικα και του Εμπορικού Νόμου, να προέλθουν στην εξόφληση των απαιτήσεων αυτών από την ιδιωτική τους περιουσία, δεδομένου ότι η επιχείρηση αποτελούσε αποκεντρωμένη δημοτική ή κοινοτική υπηρεσία.

Αν και στο άρθρο αυτό δεν αναφέρεται τίποτα σχετικά με την μεταβίβαση δημοτική ή κοινοτικής επιχείρησης, πρέπει να σημειωθεί ότι, αυτή γίνεται κατά τις για την εκποίηση διατάξεις του άρθρου 248 του Κώδικα, σε συνδυασμό και με αυτές του άρθρου 279 του Αστικού Κώδικα. Επίσης, η αναβίωση της επιχείρησης γίνεται πάλι με απόφαση του δημοτικού ή κοινοτικού συμβουλίου και απόφαση του γενικού γραμματέα της Περιφέρειας, στις περιπτώσεις που η διάλυσή της έγινε επειδή έληξε η διάρκειά της ή λόγω πτώχευσης που ανακλήθηκε ή περατώθηκε με συμβιβασμό.

Όσον αφορά τα περιουσιακά στοιχεία που απομένουν μετά την εκκαθάριση της επιχείρησης, περιέρχονται στο Δήμο ή την Κοινότητα που την είχε συστήσει.

Συγχώνευση

Με το **άρθρο 263**, δύο ή περισσότερες κοινωφελείς επιχειρήσεις του ίδιου Δήμου ή Κοινότητας είναι δυνατόν να συγχωνευθούν, προκειμένου να γίνει ορθολογικότερη η λειτουργία τους και να περιοριστούν οι περιπτώσεις πολλές φορές δαπάνες, σε βάρος και κατά κύριο λόγο των ΟΤΑ που τις συνέστησαν. Σημειώνεται ότι η παραπάνω συγχώνευση γίνεται ύστερα από απόφαση του δημοτικού ή κοινοτικού συμβουλίου, η οποία λαμβάνεται με την απόλυτη πλειοψηφία του συνόλου των μελών του και μετά από εκτίμηση του ενεργητικού και παθητικού της περιουσίας των συγχωνευόμενων επιχειρήσεων και εκπόνηση σχετικής οικονομοτεχνικής μελέτης, οι συντάκτες τις οποίας πρέπει να περιλαμβάνουν με σαφήνεια και ακρίβεια τα στοιχεία των παραγράφων 2 και 3 του άρθρου 253 του παρόντος Δημοτικού και Κοινοτικού Κώδικα.

Η εξακρίβωση της αξίας των περιουσιών των επιχειρήσεων γίνεται μετά από γνωμοδότηση τριμελούς επιτροπής εμπειρογνωμόνων, η οποία αποτελείται υποχρεωτικά από έναν ορκωτό ελεγκτή-λογιστή, έναν ορκωτό εκτιμητή και τον εκπρόσωπο του αρμοδίου επιμελητηρίου.

Η έκθεση της Επιτροπής πρέπει να περιέχει την περιγραφή κάθε εισφοράς, να αναφέρει τις μεθόδους αποτίμησης που εφαρμόστηκαν και ειδικότερα, για την εκτίμηση των πάγιων περιουσιακών στοιχείων πρέπει να λαμβάνονται υπόψη:

α) Προκειμένου περί γηπέδων, οι τίτλοι ιδιοκτησίας, πρόσφατο τοπογραφικό διάγραμμα, η εμπορικότητα της περιοχής, οι προοπτικές ανάπτυξης, η τιμή κτήσεως και οι πραγματικές τρέχουσες τιμές, σε συνδυασμό πάντοτε με την αντικειμενική αξία του ακινήτου,

β) Προκειμένου περί κτιρίων, οι τίτλοι κτήσεως, οι άδειες οικοδομής και αντίστοιχη τεχνοοικονομική έκθεση μηχανικού,

γ) Προκειμένου περί μηχανημάτων, μεταφορικών μέσων και επίπλων, η χρονολογία και η αξία κτήσεως, ο βαθμός χρησιμοποίησής τους, ο βαθμός

συντήρησης, η δεδομένη τεχνολογική απαξίωσή τους και οι τρέχουσες τιμές για ίδια ή παρεμφερή πάγια στοιχεία.

Με την ίδια απόφαση λύνονται χωρίς εκκαθάριση οι συγχωνευόμενες επιχειρήσεις και συστήνεται νέα κοινωφελής επιχείρηση. Από τη σύστασή της η νέα επιχείρηση υπεισέρχεται αυτοδικαίως ως καθολικός διάδοχος στα δικαιώματα και στις υποχρεώσεις των καταργούμενων επιχειρήσεων. Λαμβάνεται πρόνοια, ώστε το προσωπικό με σχέση εξαρτημένης εργασίας αορίστου χρόνου που θα καταστεί πλεονάζον, λόγω συγχώνευσης ή λύσης της δημοτικής επιχείρησης, στην οποία απασχολείται, ανεξαρτήτως ειδικότητας, να μπορεί να μεταφερθεί σε υπηρεσίες του οικείου ΟΤΑ ή των νομικών προσώπων του. Η μεταφορά αυτή γίνεται με απόφαση του δημοτικού ή κοινοτικού συμβουλίου, η οποία λαμβάνεται με την απόλυτη πλειοψηφία του συνόλου των μελών του, με βάση τις υφιστάμενες ανάγκες του οικείου ΟΤΑ και των νομικών του προσώπων του. Ορίζεται ρητά ότι η αποζημίωση του τυχόν απολυόμενου προσωπικού των υπό συγχώνευση κοινωφελών επιχειρήσεων βαρύνει τον οικείο ΟΤΑ, που αποφάσισε την συγχώνευση.

Εξουσιοδοτήσεις-ανάλογη εφαρμογή διατάξεων

Οι σχετικές εξουσιοδοτήσεις, ώστε με αποφάσεις του Υπουργού Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης να καθορίζονται τα κωλύματα και τα ασυμβίβαστα για τα μέλη του διοικητικού συμβουλίου, η διαδικασία διορισμού, η θητεία και η αντικατάστασή τους, τα θέματα που αφορούν τη σύγκληση και λειτουργία του διοικητικού συμβουλίου της επιχείρησης, την απαρτία και τον τρόπο λήψης των αποφάσεων και τις αρμοδιότητες του διοικητικού συμβουλίου, του προέδρου και του διευθυντή της επιχείρησης, τα σχετικά με τη συγχώνευση, λύση και εκκαθάριση της επιχείρησης και τα ειδικότερα θέματα διαχείρισης ή του διαχειριστικού ελέγχου ή ειδικά θέματα, σχετικά με την εφαρμογή των διατάξεων των άρθρων 254 έως 263 του παρόντος παρέχονται με το **άρθρο 264**.

Σύσταση και λειτουργία Ανωνύμων Εταιριών ΟΤΑ

Με το **άρθρο 265** ρυθμίζεται ο τρόπος σύστασης ανωνύμων εταιριών του ν. 2190/1920 από Δήμους και Κοινότητες, καθώς και η συμμετοχή τους σε ήδη υφιστάμενες ανώνυμες εταιρίες. Το δικαίωμα προτίμησης, των ΟΤΑ στην αγορά ακίνητης περιουσίας της Εταιρίας που έχει διαλυθεί είναι συνταγματικά κατοχυρωμένο (άρθρο 1065 παρ. 3 του Συντάγματος), ενώ τα αποκτώμενα με τον τρόπο αυτό ακίνητα διατίθενται:

α) Για τη δημιουργία κοινόχρηστων χώρων, προς ανέγερση δημόσιων, δημοτικών ή θρησκευτικών κτιρίων ή για την εκτέλεση έργων κοινής ωφέλειας

β) Για τη δημιουργία αποθέματος γης που θα μπορούσε να χρησιμοποιηθεί μελλοντικά για πολεοδομικούς ή οικιστικούς σκοπούς και

γ) Προκειμένου να διατεθεί κατά κυριότητα ή χρήση σε πρόσωπα που χρήζουν βοήθεια και ιδιαίτερη μέριμνα, βάσει ειδικών διατάξεων ή κατ' εφαρμογή ειδικών προγραμμάτων.

Σημειώνεται εδώ ότι, οι ΟΤΑ α' και β' βαθμού και οι λοιποί φορείς της Τοπικής Αυτοδιοίκησης διατηρούν αθροιστικά τις μη προνομιούχες μετοχές που αντιπροσωπεύουν αθροιστικά την πλειοψηφία του μετοχικού κεφαλαίου, ενώ, όλες οι μετοχές είναι ονομαστικές και δεν εισάγονται στο Χρηματιστήριο Αξιών.

Για πρώτη φορά επίσης, και αυτό αποτελεί καινοτομία του παρόντος Κώδικα, με ρητή διατύπωση απαγορεύεται η συμμετοχή Δήμου ή Κοινότητας σε ποδοσφαιρικές, τραπεζικές και ασφαλιστικές ανώνυμες εταιρίες

Απαγορεύεται, ακόμα, η άμεση ή έμμεση επιχορήγηση από ΟΤΑ των επιχειρήσεων του άρθρου αυτού, με την εξαίρεση των ανωνύμων εταιριών νησιωτικών περιοχών, καθώς και της ναυτικής εταιρίας του ν. 959/1979 που αφορά διεξαγωγή θαλασσίων συγκοινωνιών και μεταφορών, όπως επίσης και όπου υφίσταται ειδική νομοθετική ρύθμιση.

Ακόλουθα, από τις διατάξεις της παραγράφου 4 του ίδιου άρθρου, ορίζεται ότι οι Ανώνυμες Εταιρίες των ΟΤΑ δεν συμμετέχουν σε προγραμματικές συμβάσεις, με εξαίρεση μόνο τις αναπτυξιακές ανώνυμες εταιρίες.

Δεν επιτρέπεται ακόμα η μεταβίβαση ή σύσταση εμπράγματος βάρους σε ακίνητη περιουσία που έχει εισφέρει ο δήμος ή η κοινότητα για την σύσταση της Ανώνυμης Εταιρίας ή συμμετέχει σε αυτή με σκοπό την εξυπηρέτηση του καταστατικού σκοπού της.

Η σύναψη συμβάσεων ανάθεσης έργων, προμηθειών, μελετών και υπηρεσιών από τις ανώνυμες εταιρείες ΟΤΑ διενεργείται βάσει κανονισμού, ο οποίος καταρτίζεται από το διοικητικό συμβούλιο της εταιρείας και στο οποίο περιλαμβάνονται οι προϋποθέσεις και οι ειδικές ρυθμίσεις του άρθρου αυτού και με τέτοιο τρόπο που να εξασφαλίζεται η διαφάνεια και η αντικειμενικότητα.

Με το ίδιο άρθρο ρυθμίζεται η συγχώνευση, διάσπαση και λύση ανωνύμων εταιριών των Δήμων και των Κοινοτήτων σύμφωνα με τις διατάξεις του ν. 2190/1920.

Αναλυτικότερα, η συγχώνευση ανωνύμων εταιριών μπορεί να πραγματοποιηθεί είτε με απορρόφηση είτε με σύσταση νέας εταιρίας. Συγχώνευση δε με απορρόφηση είναι εκείνη, με την οποία μια ή περισσότερες εταιρίες (απορροφούμενες), οι οποίες λύνονται χωρίς να ακολουθήσει εκκαθάριση, μεταβιβάζουν σε άλλη υφισταμένη ανώνυμη εταιρία (απορροφούσα) το σύνολο της περιουσίας τους, υπό τους όρους και τις προϋποθέσεις που καθορίζονται στην παρ. 2 του ίδιου άρθρου.

Από την καταχώρηση στο Μητρώο Ανωνύμων Εταιριών της εγκριτικής απόφασης της συγχώνευσης επέρχονται αυτοδίκαια και ταυτόχρονα, χωρίς καμιά άλλη διατύπωση τόσο για τις συγχωνευόμενες εταιρίες όσο και έναντι των τρίτων τα ακόλουθα αποτελέσματα:

α) Η απορροφώσα εταιρία υποκαθίσταται σε όλα τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις των απορροφώμενων εταιριών και η υποκατάσταση αυτή εξομοιώνεται με καθολική διαδοχή και

β) η απορροφώμενη ή οι απορροφώμενες εταιρίες παύουν να υπάρχουν.

Σε περίπτωση πάλι συγχώνευσης ανωνύμων εταιριών με σύσταση νέας εταιρίας, οι συγχωνευόμενες εταιρίες λύνονται χωρίς να ακολουθήσει εκκαθάριση και συνιστάται νέα ανώνυμη εταιρία, στην οποία οι διαλυόμενες εταιρίες μεταβιβάζουν το σύνολο της περιουσίας τους, από δε τη καταχώρηση στο Μητρώο ανωνύμων Εταιριών της εγκριτικής απόφασης της Διοικήσεως, αυτοδικαίως και ταυτοχρόνως, χωρίς καμιά άλλη διατύπωση, η νέα εταιρία υποκαθίσταται σε όλα γενικά τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις των εταιριών που λύνονται και η μεταβίβαση αυτή εξομοιώνεται με καθολική διαδοχή τόσο για τις συγχωνευόμενες εταιρίες όσο και έναντι τρίτων.

Τονίζεται τέλος, ότι με το παρόν άρθρο για πρώτη φορά επιβάλλεται υποχρεωτικά η λύση ανώνυμης εταιρίας του άρθρου αυτού, αν για τρεις συνεχείς εταιρικές χρήσεις, μετά τη συμπλήρωση διετίας από την ίδρυσή τους, αυτή είναι ζημιογόνος, ή αν για ισάριθμες φορές μέσα σε μία δεκαετία τα ίδια κεφάλαια μειώνονται κάτω από το 50% του εταιρικού κεφαλαίου. Ακόμα, προβλέπεται ότι το προσωπικό αυτών των εταιριών θα προσλαμβάνεται βάσει ρυθμίσεων προεδρικού διατάγματος που θα εκδοθεί για τον σκοπό αυτό.

Δημοτικές και κοινοτικές Ανώνυμες Εταιρίες

Τα ζητήματα που αφορούν τις αρμοδιότητες και τη διοίκηση των μονομετοχικών ανωνύμων εταιριών των πρωτοβαθμίων ΟΤΑ, ρυθμίζονται με το **άρθρο 266**. Στην εταιρεία αυτής της μορφής είναι δυνατή, μετά τη σύστασή της ως μονομετοχική, και η συμμετοχή του Δημοσίου ή άλλων φυσικών ή νομικών προσώπων από εκείνα που ορίζονται στο άρθρο 252 παρ. 3 α, εφόσον αυτά διαθέτουν την πλειοψηφία του μετοχικού κεφαλαίου της, γεγονός που αποτελεί και καινοτομία του παρόντος Κώδικα.

Με τις διατάξεις της παραγράφου 1 παρέχεται στους ΟΤΑ, η δυνατότητα σύστασης Ανώνυμης Εταιρίας για την αξιοποίηση της ακίνητης περιουσίας τους και για την εκμετάλλευση των κοινόχρηστων χώρων τους, ενώ στην παράγραφο 2 του ίδιου άρθρου ,ορίζεται ο τρόπος συγκρότησης και λειτουργίας του Διοικητικού Συμβουλίου της ανωτέρω ανώνυμης δημοτικής ή κοινοτικής εταιρίας, καθώς επίσης και ο τρόπος ορισμού του Διευθύνοντα Συμβούλου και ο τρόπος διορισμού του Γενικού Διευθυντή εφόσον δεν έχει οριστεί Διευθύνων Σύμβουλος.

Η πρόσληψη προσωπικού, η σύναψη συμβάσεων μισθώσεως έργου, καθώς και η σύναψη συμβάσεων αναθέσεως έργων, προμηθειών, μελετών και υπηρεσιών από τις δημοτικές ή κοινοτικές ανώνυμες εταιρείες διενεργούνται βάσει των αντιστοίχων κανόνων που ισχύουν για τις δημοτικές ή κοινοτικές κοινωφελείς επιχειρήσεις. Θα πρέπει, ωστόσο, να επισημάνουμε ότι, οι δήμοι και οι κοινότητες πρέπει να έχουν πάντα υπόψη τους και το ν. 3389/2005 και τις σχετικές οδηγίες της ΕΕ, για τις συμπράξεις του δημοσίου, των ΟΤΑ, των ΝΠΔΔ και των Ανωνύμων Εταιριών τους με τον ιδιωτικό τομέα,

για την αξιοποίηση της ακίνητης περιουσίας των ΟΤΑ και εκμετάλλευσης των κοινόχρηστων χώρων τους, με αντάλλαγμα αντίστοιχο της καταβληθείσας εκ μέρους της εταιρίας ειδικού σκοπού της σύμπραξης, δαπάνης κατόπιν δημόσιου διαγωνισμού και χωρίς οι ΟΤΑ να ξοδεύσουν ούτε ένα ευρώ για την αξιοποίηση και εκμετάλλευση της περιουσίας τους, αλλά και των κοινόχρηστών τους χώρων.

Κατά τα λοιπά, οι εταιρείες του άρθρου αυτού διέπονται από τις ρυθμίσεις των ανωνύμων εταιρειών ΟΤΑ και το ν. 2190/1920.

Αστικές εταιρίες ΟΤΑ Κανόνες λειτουργίας

Με το **άρθρο 267** του ΔΚΚ τροποποιείται το πριν την έναρξη ισχύος του παρόντα Κώδικα καθεστώς, αναφορικά με τις αστικές εταιρίες μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα που συστάθηκαν από δήμους, κοινότητες, τοπικές ενώσεις δήμων και κοινοτήτων, την ΕΝΑΕ και την Κεντρική Ένωση Δήμων και Κοινοτήτων Ελλάδας, σύμφωνα με το άρθρο 22 παρ. 9 του Ν. 3274/2004.

Ορίζεται ότι οι υφιστάμενες αστικές μη κερδοσκοπικές εταιρίες του άρθρου αυτού συνεχίζουν να λειτουργούν μέχρι τη λήξη του χρόνου που προβλέπεται στη συστατική τους πράξη, διεπόμενες και από τους συγκεκριμένους κανόνες που προβλέπονται στο άρθρο αυτό. Είναι αυτονόητο ότι δε νοείται παράταση του αρχικού χρόνου που προβλέπεται στην ιδρυτική τους πράξη. Τονίζεται ότι από τον χρόνο ισχύος των διατάξεων του Κώδικα, η σύσταση από Δήμους ή Κοινότητες ή άλλους φορείς της Τοπικής Αυτοδιοίκησης αστικής εταιρείας μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα, είναι δυνατή, μόνον εφόσον τούτο προβλέπεται από ειδική νομοθετική ρύθμιση, συμπεριλαμβανομένου και του κανονιστικού πλαισίου εθνικών ή κοινοτικών προγραμμάτων.

Όσον αφορά τη λειτουργία της επιχείρησης, με τις διατάξεις του εδαφίου 1 β, της παραγράφου 1 του ως άνω άρθρου, ορίζεται ότι η ευθύνη των εταίρων των αστικού τύπου εταιριών των ΟΤΑ, περιορίζεται μέχρι του ύψους της εισφοράς τους, ενώ για την πρόσληψη προσωπικού, τη σύναψη συμβάσεων, μισθώσεως έργου, ανάθεσης έργου, προμηθειών, μελετών και υπηρεσιών, έχουν ανάλογη εφαρμογή οι διατάξεις 254 έως και 258 του ΔΚΚ.

Και οι αστικές εταιρίες ΟΤΑ του άρθρου αυτού υποχρεούνται από την έναρξη της ισχύος του παρόντος Δημοτικού και κοινοτικού Κώδικα να τηρούν λογιστικά βιβλία Γ' κατηγορίας του κώδικα Βιβλίων και Στοιχείων με τις προϋποθέσεις που ορίζονται στις διατάξεις του άρθρου αυτού.

Η συμμετοχή αστικών εταιριών πρωτοβάθμιων ΟΤΑ μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα σε προγραμματικές συμβάσεις, με την επιφύλαξη ειδικότερης νεότερης ρύθμισης, δεν επιτρέπεται.

Μέσα σε ένα έτος από την έναρξη ισχύος του παρόντος, οι υφιστάμενες αστικές εταιρίες μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα υποχρεούνται να κοινοποιήσουν στη Διεύθυνση Τοπικής Αυτοδιοίκησης της οικείας Περιφέρειας κυρωμένο αντίγραφο της συστατικής τους πράξης. Την ίδια υποχρέωση υπέχουν για κάθε τροποποίηση αυτής.

Ειδικές Ρυθμίσεις για τις επιχειρήσεις ΟΤΑ

Με το **άρθρο 268** του Κώδικα ρυθμίζονται ειδικά θέματα όλων των μορφών των επιχειρήσεων των πρωτοβαθμίων ΟΤΑ. Με το άρθρο, λοιπόν, αυτό επιτρέπεται, ύστερα από απόφαση του δημοτικού ή κοινοτικού συμβουλίου, η απευθείας ανάθεση σε κοινωφελείς επιχειρήσεις, σε αναπτυξιακές ανώνυμες εταιρείες ή σε επιχειρήσεις ειδικού σκοπού, της παροχής υπηρεσιών συναφών ή συνδεδεμένων με το αντικείμενο της δραστηριότητάς τους, εφόσον έχουν πράγματι αυτή την ικανότητα, αν ο προϋπολογισμός του αντικειμένου της ανάθεσης δεν υπερβαίνει το ποσό των σαράντα πέντε χιλιάδων ευρώ (45.000€) με συνολική αξία που δεν μπορεί να υπερβαίνει ετησίως το ποσό των εκατόν πενήντα χιλιάδων (150.000€) ευρώ. Στα παραπάνω ποσά δεν περιλαμβάνεται ο ΦΠΑ, ενώ επίσης, σημειώνεται εδώ ότι, με απόφαση του ΥΠΕΣΔΔΑ, μπορεί να αναπροσαρμόζονται τα χρηματικά όρια της παραγράφου 1 και να ρυθμίζεται κάθε άλλη σχετική λεπτομέρεια. Οι διατάξεις αυτής της παραγράφου εφαρμόζονται αναλόγως και για τις αναθέσεις σε επιχειρήσεις ΟΤΑ από τα ιδρύματα, τα νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου των ΟΤΑ και τους συνδέσμους αυτών

Ειδικότερα, η ανάθεση σε κάθε είδους επιχείρηση Δήμου ή Κοινότητας της εκπόνησης μελέτης επιτρέπεται μόνο αν αυτή έχει προσωπικό ή συνεργάτες αντίστοιχων σπουδών ή ειδικότητας.

Δήμοι που προκύπτουν από συνένωση άλλων ΟΤΑ, υπεισέρχονται αυτοδικαίως, από την έναρξη λειτουργίας τους, σε όλα τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις των καταργούμενων ΟΤΑ, τα οποία πηγάζουν από τη σύσταση ή τη συμμετοχή τους στις επιχειρήσεις αυτών.

Με τις διατάξεις της παραγράφου 4 α του εν λόγω άρθρου, ορίζεται ότι, σε κάθε Περιφέρεια της χώρας δημιουργείται και τηρείται ανελλιπώς Μητρώο των Επιχειρήσεων ΟΤΑ στο οποίο περιλαμβάνονται όλα τα στοιχεία της σύστασης των επιχειρήσεων αυτών, και εισέρχονται σε βάση δεδομένων που τηρείται με την φροντίδα της Περιφέρειας. Προβλέπεται ακόμη η έκδοση απόφασης του Υπουργού Εσωτερικών, μετά τη γνώμη της ΚΕΔΚΕ, με την οποία ρυθμίζονται όλα όσα αναφέρονται στον τρόπο και χρόνο υποβολής, ενημέρωσης και συντήρησης του Μητρώου Επιχειρήσεων των ΟΤΑ καθώς και κάθε άλλη λεπτομέρεια. Για όλες τις πράξεις σύστασης, συγχώνευσης, μετατροπής ή λύσης των επιχειρήσεων αυτών, υποχρεούνται οι υπεύθυνοι ΟΤΑ να ενημερώνουν συνέχεια την Περιφέρεια στην οποία ανήκουν, υποβάλλοντας σε αυτήν τα παραπάνω στοιχεία. Στα παραπάνω κοινοποιούμενα στοιχεία πρέπει οπωσδήποτε να περιλαμβάνονται και οι προσλήψεις προσωπικού, καθώς επίσης και οι συμβάσεις μίσθωσης έργου, ανάθεσης έργων, προμηθειών, και παροχής υπηρεσιών που συνάπτουν. Η κάθε Περιφέρεια της χώρας μετά τον έλεγχο της αξιοπιστίας και πληρότητας των στοιχείων αυτών, τα γνωστοποιεί στην αρμόδια Διεύθυνση Οργάνωσης και Λειτουργίας ΟΤΑ του ΥΠΕΣΔΔΑ.

Η κάθε Περιφέρεια εκδίδει κάθε χρόνο βεβαίωση με τα στοιχεία που προκύπτουν από το τηρούμενο από αυτήν Μητρώο, που περιέχει όλα τα στοιχεία κάθε δημοτικής ή κοινοτικής επιχείρησης και μεταβιβάζεται σε αυτήν προκειμένου να συνυποβληθεί στην αντίστοιχη οικονομική υπηρεσία μαζί με την φορολογική της δήλωση. Επισημαίνεται ότι χωρίς την βεβαίωση αυτή και τα κατά περίπτωση αναγκαία δικαιολογητικά δεν επιτρέπεται σε καμιά επιχείρηση ΟΤΑ να συμμετέχει σε δημόσιο διαγωνισμό ή να εισπράξει οποιοδήποτε χρηματικό ποσό από ΟΤΑ ή άλλο φορέα του δημόσιου τομέα.

Τέλος, με τη διάταξη της παραγράφου 5 του άρθρου 268, εισάγεται μια ακόμη καινοτομία με του νέου Κώδικα Δήμων και Κοινοτήτων. Πρόκειται για τα Κέντρα Επαγγελματικής Κατάρτισης που συνιστώνται από δήμο ή κοινότητα και πιστοποιούνται ως τέτοια από την ισχύουσα νομοθεσία. Αυτά έχουν τη μορφή κοινωφελούς δημοτικής ή κοινοτικής επιχείρησης, όχι όμως και τη μορφή της Ανώνυμης Εταιρίας η οποία ως γνωστόν λειτουργεί υπό άλλη νομική μορφή και περιεχόμενο.

Μεταβατικές διατάξεις

Ζητήματα που αφορούν τις υφιστάμενες επιχειρήσεις των Δήμων και των Κοινοτήτων στο μεταβατικό στάδιο από την έναρξη ισχύος του νέου θεσμικού πλαισίου μέχρι την 31.12.2007, ρυθμίζονται με τα **άρθρα 269 και 270**. Με τον τρόπο αυτό ο νομοθέτης δίνει συγκεκριμένες οδηγίες που αναφέρονται σαφώς στο νοικοκύρεμα και την αναδιοργάνωση της υφιστάμενης μέχρι σήμερα πληθώρας Δημοτικών ή Κοινοτικών Επιχειρήσεων οι οποίες έχουν σωρεύσει αρκετά χρέη και υποχρεώσεις προς τρίτους, που σε τελική ανάλυση καταλήγουν σε βάρος των οικείων ΟΤΑ και των δημοτών τους.

Πιο συγκεκριμένα, τίθεται ανατρεπτική προθεσμία από την έναρξη ισχύος του παρόντος μέχρι την 31.12.2007, προκειμένου όλες οι υφιστάμενες σήμερα επιχειρήσεις των ΟΤΑ, που έχουν συστήσει οι ίδιοι είτε συμμετέχουν σε αυτές κατά πλειοψηφία φορείς της Τοπικής Αυτοδιοίκησης, να προσαρμόσουν το καταστατικό τους στις διατάξεις του παρόντος Κώδικα.

Όσες επιχειρήσεις δεν προσαρμόζουν το καταστατικό τους στις διατάξεις αυτές, λύονται αυτοδικαίως και τίθενται υπό εκκαθάριση. Στο διάστημα που μεσολαβεί από την ψήφιση του παρόντος Κώδικα και μέχρι την έναρξη ισχύος του, εξακολουθούν να ισχύουν για τις επιχειρήσεις των Δήμων και των Κοινοτήτων οι διατάξεις του π.δ. 410/1995, όσες όμως επιχειρήσεις ιδρυθούν υπό του καθεστώσ αυτό θα πρέπει να προσαρμόσουν το καταστατικό τους σύμφωνα με τα οριζόμενα παραπάνω.

Οι υφιστάμενες σήμερα αμιγείς επιχειρήσεις του άρθρου 277 του π.δ. 410/1995 του ίδιου Δήμου ή Κοινότητας είναι δυνατόν να συγχωνευθούν μέχρι 31.12.2007.

Ο νομοθέτης έλαβε ειδικά μέτρα για την τακτοποίηση του τυχόν πλεονάζοντος προσωπικού από τη συγχώνευση των επιχειρήσεων των ΟΤΑ. Με απόφαση του δημοτικού ή κοινοτικού συμβουλίου και με βάση τις υφιστάμενες ανάγκες του Δήμου ή της Κοινότητας και των νομικών του προσώπων, είναι δυνατόν να μεταφερθεί πλεονάζον προσωπικό των συγχωνευόμενων επιχειρήσεων, καθώς και των αμιγών επιχειρήσεων του άρθρου 277 του π.δ. 410/1995 που λύνονται ή διασπώνται, χωρίς αίτησή του προσωπικού αυτού, σε αντίστοιχες υπηρεσίες αυτού ή των νομικών του προσώπων, εφόσον το προσωπικό αυτό απασχολούνταν στις επιχειρήσεις αποκλειστικά και μόνο με σχέση εξαρτημένης εργασίας αορίστου χρόνου μέχρι 31.12.2005. Το ίδιο ισχύει και στην περίπτωση που η προσαρμογή των καταστατικών σκοπών επιχείρησης αυτής της μορφής προς τις προβλέψεις των διατάξεων του άρθρου 254 του παρόντος συνεπάγεται, σύμφωνα με την οικονομοτεχνική μελέτη, μείωση του αναγκαίου αριθμού προσωπικού για τη λειτουργία της.

Περαιτέρω, με τις διατάξεις της παραγράφου 5 του άρθρου αυτού, προκύπτει ότι δίνεται ιδιαίτερη λύση σε ό,τι αφορά τις θέσεις, τη σχέση εργασίας, την μισθοδοσία με σχέση εργασίας αορίστου χρόνου προσωπικού, με σκοπό την αντικειμενική διασφάλιση του υπηρετούντος κατά την συγχώνευση των επιχειρήσεων αυτών προσωπικού. Το μεταφερόμενο προσωπικό σε Δήμο ή Κοινότητα ή σε νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου αυτών καταλαμβάνει κενές οργανικές θέσεις ή συνιστώμενες προσωρινές προσωποπαγείς θέσεις εργασίας ιδιωτικού δικαίου, αντίστοιχης ή παρεμφερούς ειδικότητας, διέπεται δε ως προς τους όρους και το ύψος της αμοιβής της εργασίας του από τις συλλογικές συμβάσεις εργασίας που ισχύουν εκάστοτε για το προσωπικό των ΟΤΑ, λαμβανόμενης υπόψη της προϋπηρεσίας τους. Όσον αφορά την αποζημίωση του απολυόμενου προσωπικού, βαρύνει τον αντίστοιχο δήμο ή κοινότητα.

Από τις διατάξεις της παραγράφου 5 του άρθρου αυτό, προκύπτει ότι η απόφαση μεταφοράς προσωπικού εκδίδεται υποχρεωτικά μέσα σε αποκλειστική προθεσμία ενός μήνα από τη σύσταση της νέας επιχείρησης, η

δε πράξη σύστασης προσωρινών προσωποπαγών θέσεων εκδίδεται από τον οικείο δήμαρχο ή κοινοτάρχη και δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβέρνησης.

Επιτρέπεται, επίσης, υφιστάμενες αμιγείς επιχειρήσεις του άρθρου 277 του πδ 410/1995 και υπό τις προϋποθέσεις του άρθρου 263 παρ. 2 του Κώδικα, να μετατραπούν, ως προς τους εμπορικούς ή βιομηχανικούς σκοπούς που επιδιώκουν, χωρίς στάδιο εκκαθάρισης, σε ανώνυμες εταιρείες ΟΤΑ ή σε δημοτικές ή κοινοτικές ανώνυμες εταιρείες, με ανάλογη εφαρμογή των ρυθμίσεων του άρθρου 67 παρ. 2 του ν. 2190/1920, όπως αυτός ισχύει. Η μετατροπή αυτή πρέπει να γίνει μέχρι 31.12.2007.

Επίσης, σημειώνουμε εδώ ότι, κατ' αρχήν οι διατάξεις της παραγράφου 1 του άρθρου 1 του ν. 2166/1993 «Κίνητρα για την ανάπτυξη επιχειρήσεων, διαρρυθμίσεις στην έμμεση και άμεση φορολογία κλπ.» αναφέρονται:

- α) Στην μετατροπή ή συγχώνευση Επιχειρήσεων,
- β) Στην απορρόφηση επιχειρήσεων οποιασδήποτε μορφής
- γ) Στη συγχώνευση ανωνύμων εταιριών κατά την έννοια των άρθρων 68 παρ. 1 και 79 του Ν. 2190/19820,
- δ) Στη διάσπαση ανωνύμων εταιριών κατά την έννοια του άρθρου 81 παρ. 1 του ν. 2190/1920 και
- ε) Στην εισφορά από λειτουργούσα επιχείρηση ενός ή περισσότερων κλάδων ή τμημάτων σε λειτουργούσα ή νεοϊδρυόμενη εταιρία.

Κατά συνέπεια οι διατάξεις του άρθρου 269 του ΔΚΚ περί συγχωνεύσεως, μετατροπής και λύσης επιχειρήσεων των ΟΤΑ, εναρμονίζονται προς τις προαναφερόμενες διατάξεις. Γι' αυτές τις παραπάνω περιπτώσεις εφόσον συντρέξει έστω και μια, η αντίστοιχη συγχωνευόμενη ή μετατρεπόμενη κλπ. επιχείρηση των ΟΤΑ, απολαμβάνει των φορολογικών απαλλαγών και διευκολύνσεων του άρθρου 3 του Ν. 2166/1993.

Από την έναρξη ισχύος του παρόντος δεν επιτρέπεται πλέον η σύσταση διαδημοτικών ή διακοινοτικών επιχειρήσεων του άρθρου 285 του ισχύοντος σήμερα Δημοτικού και Κοινοτικού Κώδικα. Υφιστάμενες επιχειρήσεις αυτής της μορφής συνεχίζουν να λειτουργούν μέχρι τη λήξη του χρόνου που προβλέπεται στη συστατική τους πράξη και διέπονται από την οικεία νομοθεσία. Σε περίπτωση λύσης αυτών, εφαρμόζονται αναλόγως οι ρυθμίσεις των παρ. 3 έως 6 του παρόντος άρθρου. Τα ίδια ισχύουν και στην

περίπτωση λύσης υφισταμένων ανωνύμων εταιριών καθώς και αστικών μη κερδοσκοπικών εταιριών του π.δ. 410/1995, όταν οι μέτοχοι είναι αποκλειστικά ΟΤΑ ή νομικά τους πρόσωπα. Σ' αυτή την περίπτωση δεν επιτρέπεται σύσταση νέας ανώνυμης εταιρίας ΟΤΑ από τους ίδιους ΟΤΑ και με τους ίδιους καταστατικούς σκοπούς.

Από την έναρξη ισχύος του παρόντος σχεδίου Κώδικα δεν επιτρέπεται η σύσταση κατασκευαστικών επιχειρήσεων από Δήμους ή Κοινότητες. Οι υφιστάμενες σήμερα επιχειρήσεις ΟΤΑ αυτής της μορφής λειτουργούν μέχρι τη λήξη του χρόνου που προβλέπεται στη συστατική τους πράξη, μετατρεπόμενες, εφόσον πληρούν τις προϋποθέσεις της οικείας νομοθεσίας, στο χρονικό πλαίσιο που προβλέπεται στην παρ. 1 του άρθρου αυτού, είτε σε ανώνυμες εταιρείες ΟΤΑ είτε σε δημοτικές ή κοινοτικές ανώνυμες εταιρείες, υπέχοντας τις υποχρεώσεις των αντιστοίχων εργοληπτικών επιχειρήσεων.

Σημειώνεται εδώ ότι, σε επιχειρήσεις τέτοιες μπορούν οι ΟΤΑ που τις έχουν συστήσει ή συμμετέχουν σε αυτές, να αναθέσουν με απόφαση του συμβουλίου τους απευθείας την κατασκευή έργου ή τις εργασίες συντήρησης έργου, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 268 παρ. 1, δηλαδή με τα αντίστοιχα οικονομικά κριτήρια.

Ο νέος Δημοτικός και Κοινοτικός Κώδικας, ως κείμενο κωδικοποίησης, περιλαμβάνει πολλά θετικά σημεία που έχουν αναδειχθεί ανωτέρω, στην επιμέρους παράθεσή τους, και πιστεύεται ότι θα συμβάλει στην αναβάθμιση του ρόλου των επιχειρήσεων των ΟΤΑ και στην καλύτερη, προς το συμφέρον του πολίτη λειτουργία της Τοπικής Αυτοδιοίκησης.

Δεν είναι όμως, δυνατή η αντιμετώπιση όλων των προβλημάτων και η ρύθμιση όλων των ζητημάτων της πρωτοβάθμιας αυτοδιοίκησης μέσα από τη διαδικασία ψήφισης ενός νέου ΔΚΚ.

Μέχρι και σήμερα, πολλά από τα κρίσιμότερα ζητήματα των Δήμων και Κοινοτήτων, (προσωπικό, οικονομικά, έργα - προμήθειες κ.ά.) ρυθμίζονται εκτενώς, από μια δαιδαλώδη, ειδική νομοθεσία που ασφαλώς πρέπει επίσης να εκσυγχρονισθεί ή τουλάχιστον να εκκαθαρισθεί και να συστηματοποιηθεί.

1.4. ΟΙ ΘΕΣΕΙΣ ΤΗΣ ΚΕΔΚΕ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΑ ΑΡΘΡΑ ΤΟΥ ΔΚΚ, ΤΑ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΙΣ ΔΗΜΟΤΙΚΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ

Στο νέο ΔΚΚ περιλαμβάνονται ρυθμίσεις οι οποίες συζητήθηκαν στην Επιτροπή Σύνταξης του Κώδικα, και στις οποίες συνέκλιναν τα μέλη της και συμφώνησαν και οι εκπρόσωποι της ΚΕΔΚΕ, όπως:

- η κατηγοριοποίηση των Επιχειρήσεων ΟΤΑ αναλόγως του αντικειμένου τους,

- η πρόβλεψη της «δημοτικής ανώνυμης εταιρείας» και της «αναπτυξιακής ανώνυμης εταιρείας ΟΤΑ» ως ειδικών κατηγοριών Επιχειρήσεων ΟΤΑ,

- η συμπλήρωση των διατάξεων για τις Κοινοφελείς Επιχειρήσεις,

- η πρόβλεψη δημιουργίας Μητρώου Επιχειρήσεων ΟΤΑ.

Στο ίδιο κείμενο όμως περιλαμβάνονται και ρυθμίσεις αντίθετες όσων συμφωνήθηκαν, αλλά και του πνεύματος των σχετικών εργασιών της Επιτροπής και με τις οποίες, πάντως, διαφωνεί η ΚΕΔΚΕ. Οι ρυθμίσεις αυτές καθώς και οι ελλείψεις παρατίθενται στα επόμενα:

Κοινοφελείς Δημοτικές και Κοινοτικές Επιχειρήσεις

- Ασυμφωνία εμφανίζεται σχετικά με τον περιορισμό των δραστηριοτήτων των κοινοφελών επιχειρήσεων σε αυτές που συνδέονται «με την κοινωνική προστασία και αλληλεγγύη, καθώς και την παιδεία, τον πολιτισμό και αθλητισμό» (άρθρο 254 παρ.1). Η ρύθμιση αυτή θα οδηγήσει αμιγείς επιχειρήσεις ΟΤΑ που λειτουργούν σήμερα με άλλες κοινοφελείς δραστηριότητες, στην κατάργησή τους και θα δημιουργήσει σοβαρά ερμηνευτικά προβλήματα στην δημιουργία νέων.

- Για την σύναψη συμβάσεων ανάθεσης μελετών, έργων, υπηρεσιών και προμηθειών είχε προταθεί η έκδοση σχετικού Προεδρικού Διατάγματος, σύμφωνου με τις αρχές της δημοσιότητας, της διαφάνειας, της μη διακρίσεως, του ελεύθερου ανταγωνισμού κ.τ.λ., που διέπουν την Κοινοτική νομοθεσία για

τις δημόσιες συμβάσεις. (Στο ΔΚΚ προβλέπεται στο άρθρο 257 παρ. 2 η εφαρμογή των διατάξεων για τους ΟΤΑ, που θα καταργήσει την ευελιξία των κοινωφελών επιχειρήσεων).

- Για τη χρηματοδότηση από το δήμο της κοινωφελούς επιχείρησής του, σύμφωνα με το πρόγραμμα δράσης, θα έπρεπε να είναι δυνατή η εφαρμογή των διατάξεων του άρθρου 225 (περί Προγραμματικών Συμβάσεων) και ιδίως των παρ. 2, 3 και 4, αλλιώς δεν θα υπάρχει η δυνατότητα διάθεσης προσωπικού, χρηματοδότησης από το ΠΔΕ και από ορισμένα αναπτυξιακά προγράμματα, η δυνατότητα συγκεκριμένου προσδιορισμού των αμοιβαίων υποχρεώσεων και δικαιωμάτων, οργάνου παρακολούθησης της εφαρμογής τους και ρήτρες για την παράβαση τους. Άρα απαιτείται η υπογραφή μεταξύ του δήμου και της κοινωφελούς επιχείρησής του σύμβασης για την οποία εφαρμόζονται και οι διατάξεις του άρθρου 225 παρ. 2, 3, 4.

- Η χρηματοδότηση της κοινωφελούς επιχείρησης δεν μπορεί να είναι «πράξη απαλλασσόμενη του ΦΠΑ». Μπορεί να είναι τέτοια πράξη μόνον «το τμήμα της ανωτέρω σύμβασης που υλοποιείται αποκλειστικά με προσωπικό της κοινωφελούς επιχείρησης».

Ανώνυμες Εταιρείες ΟΤΑ

- Θα έπρεπε να επιτρέπεται η χρηματοδότηση των (Παραγωγικών) Ανώνυμων Εταιρειών ΟΤΑ από εθνικά ή κοινοτικά Προγράμματα όπως οι ιδιωτικές επιχειρήσεις (το άρθρο 265 παραγρ. 3 δεν το επιτρέπει).

- Για την πρόσληψη του προσωπικού των (Παραγωγικών) Ανωνύμων Εταιρειών ΟΤΑ δεν πρέπει να υπάρχουν οι δεσμεύσεις του ν. 2190/1994.

- Για να διασφαλιστεί ότι οι (Παραγωγικές) Ανώνυμες Εταιρείες ΟΤΑ λειτουργούν πλήρως με τους κανόνες της ιδιωτικής οικονομίας, πρέπει να προβλέπεται ότι δεν μπορεί να ασκήσουν καμία από τις δραστηριότητες των Δημοτικών και Κοινοτικών Ανωνύμων Εταιρειών, ότι δεν έχουν δικαίωμα σύναψης οποιασδήποτε μορφής σύμβασης (έστω και μετά από διαγωνισμό) με τους φορείς της Τοπικής Αυτοδιοίκησης που μετέχουν στο κεφαλαίο τους, ότι δεν μπορεί να διατεθεί σε αυτές από τους ΟΤΑ-μετόχους, προσωπικό, ακίνητα, εγκαταστάσεις, μηχανήματα, εξοπλισμούς και άλλα μέσα και δεν

μπορεί να χρηματοδοτηθούν από αυτούς για οποιοδήποτε λόγο.

Αναπτυξιακές Ανώνυμες Εταιρείες ΟΤΑ

Απαιτείται ξεχωριστό άρθρο για τις Αναπτυξιακές Ανώνυμες Εταιρείες ΟΤΑ που να προβλέπει:

- το σκοπό τους (όπως το άρθρο 252 παραγρ. 3 β)
- τη μετοχική σύνθεση του τη δυνατότητα συμμετοχής σε προγραμματική σύμβαση (όπως το άρθρο 265 παρ. 4)
- τη δυνατότητα σύναψης σύμβασης του ΟΤΑ για την απευθείας ανάθεση μελέτης, υπηρεσίας, προγράμματος την πρόσληψη προσωπικού με Κανονισμό της εταιρείας, σύμφωνα με σχετικό Προεδρικό Διάταγμα
- τη σύναψη συμβάσεων ανάθεσης μελετών, έργων, υπηρεσιών και προμηθειών με Κανονισμό της εταιρείας (όπως το άρθρο 265 παραγρ. 7).

Δημοτικές και Κοινοτικές Ανώνυμες Εταιρείες

- Στο σκοπό τους θα ήταν προτιμότερο να προστεθεί η δυνατότητα παροχής υπηρεσιών σε τρίτους σε ανταποδοτική βάση.

-Η παράγραφος 3 θα έπρεπε να απαλειφθεί γιατί αλλιώς δίνεται η δυνατότητα εκμετάλλευσης δημοτικών ακινήτων, γενικά από τις ανώνυμες εταιρείες, χωρίς της εφαρμογή του ν. 3389/2005 η άλλων διατάξεων που ισχύουν.

-Η πρόσληψη του επιστημονικού προσωπικού (ΠΕ και ΤΕ) να γίνεται με Κανονισμό της εταιρείας σύμφωνα με το ανωτέρω σχετικό Προεδρικό Διάταγμα.

- Για την σύναψη συμβάσεων ανάθεσης μελετών, έργων, υπηρεσιών και προμηθειών προτείνεται να ισχύσουν όσα ανωτέρω προτείνονται για τις δημοτικές και κοινοτικές κοινωφελείς επιχειρήσεις.

Αστικές Εταιρείες ΟΤΑ μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα

- Οι απολύτως δεσμευτικές ρυθμίσεις που προβλέπονται στο άρθρο 267 καθιστούν αδύνατη τη συγκρότηση και ανελαστική τη λειτουργία, ακόμα και εκείνων των αστικών εταιρειών, οι οποίες ναι μεν δεν προβλέπονται από κάποια «ειδική νομοθετική ρύθμιση», αλλά συγκροτήθηκαν ή θα πρέπει να συγκροτούνται για την εφαρμογή ενός Εθνικού ή Κοινοτικού Προγράμματος (όπως είναι οι Προγραμματικές Συμβάσεις του ΟΚΑΝΑ)

Ειδικές Επιχειρήσεις ΟΤΑ

Θα ήταν σκόπιμο ξεχωριστό άρθρο για τις Ειδικές Επιχειρήσεις ΟΤΑ που να περιλαμβάνει:

- Αναφορά στις σημερινές Ειδικές Επιχειρήσεις ΟΤΑ όπως είναι οι ΔΕΥΑ, τα ΚΕΚ και οι Επιχειρήσεις Ραδιοτηλεοπτικών Υπηρεσιών ΟΤΑ.

- Τη δυνατότητα σύστασης κατασκευαστικών επιχειρήσεων που θα λειτουργούν ως δημοτικές ή κοινοτικές ανώνυμες εταιρείες και τη δυνατότητα απευθείας ανάθεσης έργων από τον αντίστοιχο ΟΤΑ. Επίσης χρειάζονται ορισμένες ειδικές ρυθμίσεις για τη λειτουργία τους.

- Διατάξεις ή παραπομπή σε διατάξεις των προηγούμενων άρθρων για τις προσλήψεις προσωπικού και τη σύναψη συμβάσεων ανάθεσης. Αν δεν προβλεφθούν οι διατάξεις αυτές, τα ΚΕΚ που είναι ανώνυμες εταιρείες ΟΤΑ, οι Επιχειρήσεις Ραδιοτηλεοπτικών Υπηρεσιών ΟΤΑ και όσες ιδρυθούν με ειδική διάταξη νόμου χωρίς σχετικές ρυθμίσεις, θα λειτουργούν χωρίς αντίστοιχους κανόνες. Επίσης αν δεν «επωνυμοποιηθούν» δεν θα μπορεί να γίνει οποιαδήποτε ενιαία ρύθμιση γι' αυτές (π.χ. για τη συμμετοχή τους ή όχι σε προγραμματικές συμβάσεις, το Μ.Ε.Π.Ο.Τ,Α.)

Ειδικές ρυθμίσεις

- Το άρθρο 268 παρ. 2 έχει αόριστη διατύπωση και μπορεί να οδηγήσει σε ακύρωση της σημερινής δυνατότητας «ανάθεσης εκπόνησης μελέτης σε Επιχείρηση ΟΤΑ»

- Οι διατάξεις του άρθρου 268 παρ. 4 για το Μητρώο Επιχειρήσεων ΟΤΑ

χρειάζονται συμπλήρωση.

- Χρειάζονται ορισμένες πρόσθετες ειδικές ρυθμίσεις, όπως:
- Τα σχετικά με την αύξηση της συμμετοχής ΟΤΑ στο κεφάλαιο Επιχείρησης ΟΤΑ (το άρθρο 259 παρ. 5 αφορά μόνον τις κοινωφελείς επιχειρήσεις).

1.5. ΟΙ ΔΥΝΑΤΟΤΗΤΕΣ ΤΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΤΩΝ ΟΤΑ ΚΑΙ ΟΙ ΒΑΣΙΚΕΣ ΠΡΟΫΠΟΘΕΣΕΙΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΤΟΥΣ

1.5.1. ΔΥΝΑΤΟΤΗΤΕΣ ΤΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

Η αποκέντρωση των οικονομικών δραστηριοτήτων και της κοινωνικής και πολιτιστικής ζωής είναι η μοναδική διέξοδος για την παραπέρα ανάπτυξη της χώρας μας. Η διατήρηση της σημερινής αστικοσυγκεντρωτικής δομής εξουσιών και δραστηριοτήτων, προδικάζει στασιμότητα ή και οπισθοδρόμηση ακόμα, σε ολόκληρο το φάσμα των στοιχείων που συνθέτουν την ευημερία του Ελληνικού λαού.

Η άμεση λαϊκή συμμετοχή μέσα από συλλογική δραστηριοποίηση είναι προϋπόθεση για την αύξηση και βελτίωση της αποδοτικότητας σε όλους τους τομείς της οικονομικής και κοινωνικής ζωής του τόπου, ενώ ταυτόχρονα εξασφαλίζει δικαιότερη συμμετοχή κάθε Έλληνα στο εθνικό οικονομικό και κοινωνικό προϊόν.

Βασικό στοιχείο για τη δημιουργία και των δύο αυτών προϋποθέσεων είναι η επιχειρηματική δραστηριοποίηση των ΟΤΑ που σε συνδυασμό με την ανάπτυξη του συνεταιριστικού κινήματος στον αγροτικό τομέα, της κοινοπρακτικής δράσης στους άλλους τομείς της οικονομίας και την κοινωνικοποίηση των μεγάλων κοινωφελών επιχειρήσεων του Δημόσιου τομέα, θα δημιουργήσουν τις νέες δομές που είναι απαραίτητες για την παραπέρα οικονομική και κοινωνική προκοπή.

Μέσα στα πλαίσια αυτά, της επιδιωκόμενης επιχειρηματικής δραστηριοποίησής τους, οι ΟΤΑ έχουν σήμερα τη δυνατότητα να δημιουργούν όπως είδαμε επιχειρήσεις με τη μορφή νομικών προσώπων ιδιωτικού δικαίου.

Οι επιχειρήσεις αυτές, όπως και γενικότερα όλες οι οικονομικές μονάδες, ανεξάρτητα από το είδος του φορέα τους, και εφόσον βέβαια λειτουργούν στα πλαίσια που καθορίζει ο δημοκρατικός προγραμματισμός, έχουν τη δυνατότητα:

- Να αξιοποιούν τους τοπικούς φυσικούς πόρους και τους οικονομικούς πόρους των κατοίκων μιας περιοχής, με στόχο την καθολική ανάπτυξη της, άρα και τη βελτίωση της οικονομικής και κοινωνικής θέσης των κατοίκων της.

- Να αξιοποιούν τη σύγχρονη τεχνολογία με στόχο την αύξηση της παραγωγικότητας και τη βελτίωση της ποιότητας των παραγόμενων προϊόντων.

- Να αυξάνουν την απασχόληση του ανθρώπινου δυναμικού μιας περιοχής και επομένως να το συγκρατούν στον τόπο του.

- Να αναπτύσσουν λόγω του μεγέθους και του κοινωνικού χαρακτήρα τους την οικονομία τοπικής κλίμακας, διατηρώντας την οικολογική ισορροπία, και παράλληλα να βοηθούν στην επανεπένδυση του πλεονάσματος στον τόπο παραγωγής.

- Να αναπτύσσονται σε χώρους που αγνοεί η ιδιωτική πρωτοβουλία και παράλληλα να δημιουργούν επιχειρήσεις μικρομεσαίας κλίμακας, εμποδίζοντας την ανάπτυξη ολιγοπωλιακών καταστάσεων.

- Να παρεμβαίνουν στο παραγωγικό κύκλωμα και να παίζουν το ρόλο «καταλύτη», προσανατολίζοντας και τις ιδιωτικές επιχειρήσεις στη βελτίωση της ποιότητας και τη μείωση του κόστους των παραγόμενων προϊόντων και των παρεχόμενων υπηρεσιών .

- Να διευρύνουν τον προγραμματιζόμενο τομέα της οικονομίας, πάντοτε όμως στα πλαίσια που προσδιορίζει ο δημοκρατικός προγραμματισμός και χωρίς τα μειονεκτήματα του κρατισμού.

- Να κοινωνικοποιούν σταδιακά τα μέσα παραγωγής, περνώντας την ιδιοκτησία τους όχι απλά σε συλλογικές μορφές φορέων, αλλά στην αυτοδιοίκηση, που εκπροσωπεί όλο το λαό μιας περιοχής

- Να αναπτύσσουν την αυτοδιαχειριστική αντίληψη των εργαζομένων, και να αξιοποιούν παράλληλα την ατομική πρωτοβουλία με οικονομικά και

κοινωνικά κίνητρα ευρύτερα από το κίνητρο του κέρδους, που είναι σήμερα ο κύριος μοχλός ενεργοποίησης της ιδιωτικής πρωτοβουλίας. Η παροχή κινήτρων άλλωστε, για τη ανάπτυξη της δημιουργικότητας και της πρωτοβουλίας του ατόμου, στα πλαίσια μιας κοινωνικής ομάδας με κοινούς αναπτυξιακούς στόχους, χωρίς να επιτρέπει τη δημιουργία σχέσεων εκμετάλλευσης, ενθαρρύνει την ποσοτική και ποιοτική βελτίωση της προσφοράς των εργαζομένων, βελτίωση που αποτελεί άλλωστε την κινητήρια δύναμη για την πρόοδο.

- Να μετασχηματίζουν σταδιακά τις ανταγωνιστικές σχέσεις της οικονομίας της αγοράς, σε συναγωνιστικές σχέσεις οικονομικών μονάδων που έχουν κοινή βάση και ομόρροπες κατευθύνσεις και επιδιώξεις, μια και ξεκινούν με τις ίδιες προϋποθέσεις, έχουν κοινές ελάχιστες κατασφαλίσεις και αναπτύσσονται από κοινού στο ευνοϊκό επιχειρησιακό περιβάλλον, που μπορεί να εξασφαλίσει στη σημερινή πολιτική συγκυρία ένας κοινωνικοποιημένος τομέας της οικονομίας.

- Να αναπτύσσουν λόγω του μεγέθους και της φύσης τους τις διαπροσωπικές σχέσεις των εργαζομένων και όχι της μηχανιστικές σχέσεις της απρόσωπης παραγωγικής μηχανής των μεγάλων επιχειρήσεων.

- Να δημιουργούν κίνητρα ουσιαστικής επαγγελματικής εκπαίδευσης και επιμόρφωσης των εργαζομένων, και να τους βοηθούν στην απόκτηση εξειδίκευσης αλλά παράλληλα και σφαιρικότερης επαγγελματικής εμπειρίας, μέσα από τη συμμετοχή τους στη διοίκηση των επιχειρήσεων (με τον τρόπο αυτό μπορεί να βελτιωθεί η απόδοση τους στην εργασία αλλά και να διαφοροποιηθεί σταδιακά ο σημερινός χαρακτήρας στον καταμερισμό της εργασίας, να μειωθεί η κοινωνική απόσταση ανάμεσα σε διευθύνοντες και διευθυνόμενους και να μετασχηματιστούν προοδευτικά οι ιεραρχικές σχέσεις στην παραγωγική διαδικασία και τη διεύθυνση της εργασίας).

- Να αξιοποιούν το πλεόνασμα τους σε παραγωγικές αλλά και κοινωνικές επενδύσεις, μέσα από την κάθετη και οριζόντια διαπλοκή του, με κατεύθυνση ένα διαρκώς εκτεινόμενο σύμπλεγμα οικονομικών μονάδων με κοινωνική βάση, που θα κοινωνικοποιεί βήμα βήμα τους διάφορους κλάδους της οικονομίας.

- Να μετασχηματίζουν σταδιακά την κοινωνική συνείδηση και να βοηθούν στην πολιτική συνειδητοποίηση των εργαζομένων, ώστε να

αναπτύσσεται στη θέση της συνεχνιακής αντίληψης μια καινούρια αναπτυξιακή αντίληψη.

- Τέλος να προβάλλουν καθημερινά νέα πρότυπα κατανάλωσης, ενισχύοντας την κοινωνική, σε σχέση με την ιδιωτική κατανάλωση.

Λαμβάνοντας υπόψη όλα τα προαναφερόμενα, καθίσταται εμφανές ότι οι παραπάνω κατευθύνσεις δείχνουν ότι οι επιχειρήσεις των ΟΤΑ λειτουργώντας στα πλαίσια της σημερινής δομής της οικονομίας, μπορούν να διευρύνουν σταδιακά την κοινωνική βάση της επιχειρηματικής δραστηριότητας και να συμβάλλουν στην κοινωνικοποίηση των μέσων παραγωγής και στον κοινωνικό μετασχηματισμό των παραγωγικών σχέσεων. Με τον τρόπο αυτό ο τομέας των επιχειρήσεων των ΟΤΑ μπορεί να χαρακτηριστεί όχι (στατικά) κοινωνικοποιημένος τομέας αλλά (δυναμικά) κοινωνικοποιούμενος τομέας της οικονομίας.

Άλλωστε, η κοινωνικοποίηση δεν προϋποθέτει μόνο οικονομικές και κοινωνικές δομικές αλλαγές, αλλά και δομικές αλλαγές στην πολιτική (άσκηση της εξουσίας) και στο πολιτιστικό εποικοδόμημα, αλλαγές που μπορεί να βοηθήσει, η αποκέντρωση, η διεύρυνση της λαϊκής συμμετοχής, η καθολική ενίσχυση της αυτοδιοίκησης όλων των βαθμίδων, ο δημοκρατικός προγραμματισμός και η απελευθέρωση των δημιουργικών πολιτισμικών δυνάμεων του λαού μας.

1.5.2. ΠΡΟΫΠΟΘΕΣΕΙΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

Αναμφισβήτητα, η ανάπτυξη επιχειρήσεων των ΟΤΑ θα έχει να αντιμετωπίσει και αρκετά προβλήματα, που η αναλυτική απαρίθμηση τους δεν θα είχε και πολύ νόημα σε αυτή τη φάση. Για το λόγο αυτό είναι χρήσιμο να εξετάσουμε ορισμένους βασικούς παράγοντες που θα μπορούσαν να παίξουν καθοριστικό ρόλο στην αναπτυξιακή πορεία των ΟΤΑ.

Πρώτον, απαραίτητη προϋπόθεση, για την ανάπτυξη και την αποδοτική λειτουργία του θεσμού των επιχειρήσεων των ΟΤΑ, είναι η ολοκλήρωση και η απλούστευση του οργανωτικού και θεσμικού του πλαισίου. Στο σημείο αυτό υπάρχει μια βασική αντίφαση που βρίσκεται στη βάση της όλης προσπάθειας

για την εδραίωση του δημοκρατικού προγραμματισμού. Το κράτος, το ίδιο το συγκεντρωτικό κράτος στη σημερινή του μορφή, καλείται να αποκεντρώσει, πολλές από τις αρμοδιότητες του και να τις μεταβιβάσει σε κάποιον άλλον είτε αυτός λέγεται δήμος ή κοινότητα. Και η πολιτική βούληση συγκρούεται συχνά με την πραγματικότητα, με δομές γραφειοκρατικές και συγκεντρωτικές που έχουν ριζωθεί βαθιά εδώ και χρόνια. Από την άλλη μεριά δεν μπορούμε να μιλάμε για μια ουσιαστική δραστηριοποίηση των ΟΤΑ αν δεν ολοκληρωθεί και απλουστευθεί η διαδικασία και το θεσμικό πλαίσιο.

Δεύτερον, προϋπόθεση για τη διασφάλιση της αποδοτικότητας, είναι η προώθηση ανταγωνιστικών δομών στην παραγωγή, με εξαίρεση ίσως τις κοινωνικές υπηρεσίες. Όταν μιλάμε για ιδιωτικοοικονομικά κριτήρια στον κοινωνικοποιημένο τομέα, εννοούμε ακριβώς την ελαχιστοποίηση του κέρδους, που σε αυτήν την περίπτωση είναι κοινωνικό κέρδος και όχι μια ανάπτυξη κάτω από μια μόνιμη ομπρέλα προστατευτισμού και επιδότησης, που τελικά θα καταστήσει τις δημοτικές επιχειρήσεις προβληματικές.

Στις προϋποθέσεις αυτές μπορούν να προστεθούν, η φυσιογνωμία και το «περιβάλλον» λειτουργίας των επιχειρήσεων των ΟΤΑ, η παροχή τεχνικής βοήθειας και υποστήριξης και ο κατάλληλος μηχανισμός χρηματοδότησης σε συνδυασμό με την εξέταση της βιωσιμότητας κάθε προτεινόμενης επιχειρηματικής δραστηριότητας.

Ως Φυσιογνωμία και «περιβάλλον» λειτουργίας των επιχειρήσεων των ΟΤΑ νοούνται οι ιδιομορφίες ή τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά τους τα οποία αποτελούν προσδιοριστικά στοιχεία του είδους και του μεγέθους των επιχειρήσεών τους και σε πολλές περιπτώσεις δημιουργούν εξωτερικές επιβαρύνσεις ή οικονομίες. Κατά συνέπεια θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη στο σχεδιασμό μιας επιχείρησης. Τα σημαντικότερα από αυτά είναι:

1) Το πληθυσμιακό μέγεθος των Δήμων ή Κοινοτήτων και η διασπορά του πληθυσμού στο χώρο. Δεν μπορούμε επομένως να μιλάμε για τις ίδιες επιχειρήσεις σε μικρούς δήμους και σε μεγάλους ή σε πυκνοκατοικημένους δήμους. Ακόμη ρόλο παίζει η σύνθεση του πληθυσμού τόσο από δημογραφική άποψη όσο και από άποψη επαγγελματικής εξειδίκευσης και κοινωνικής διάρθρωσης. Έχουμε αγροτικούς και αστικούς δήμους με πολύ διαφορετικές συνθήκες, όπως επίσης φτωχούς και πλούσιους δήμους. Πολλά από αυτά τα χαρακτηριστικά προσδιορίζουν και τις δραστηριότητες που

μπορεί να αναλάβει ο δήμος σε σχέση με το κοινωνικό σύνολο στο οποίο απευθύνεται.

2) Τα φυσικά και γεωγραφικά χαρακτηριστικά και οι ιδιομορφίες της περιοχής που ανήκει ο Δήμος ή η Κοινότητα (π.χ. νησιωτικές περιοχές, αγροτικές ή αστικές περιοχές, βιομηχανικές ή τουριστικές περιοχές κλπ.)

3) Οι διαθέσιμοι αναξιοποίητοι ή πλημμελώς αξιοποιημένοι φυσικοί πόροι που διανοίγουν άμεσες δυνατότητες για εκμετάλλευση και αξιοποίηση όπως επίσης και το επιχειρηματικό περιβάλλον της περιοχής και η οργάνωση των δημόσιων υπηρεσιών της περιοχής.

4) Οι δυνατότητες και προοπτικές ανάπτυξης της περιοχής και

5) Η διάρθρωση της τοπικής αγοράς και οι συνθήκες ανταγωνισμού.

Εδώ θα πρέπει να σημειωθεί ότι στις περιπτώσεις που ο ιδιωτικός τομέας λειτουργεί αποδοτικά οι δυνατότητες επιχειρηματικής δραστηριότητας των ΟΤΑ είναι ενδεχόμενα περιορισμένες .

Όσον αφορά την βιωσιμότητα των προτεινομένων επιχειρήσεων, η εξασφάλιση της βιωσιμότητας μιας επιχείρησης παρόλο που σε μια «ελεύθερη οικονομία», είναι ένα ζήτημα που μοιάζει να ενδιαφέρει μόνο τον επενδυτή, κάτω από τις σημερινές κοινωνικοοικονομικές συνθήκες αποτελεί και εθνική ανάγκη.

Με γνώμονα την επιτακτική ανάγκη ανάπτυξης των παραγωγικών τομέων της ελληνικής οικονομίας, θα πρέπει να αποκλειστεί η δημιουργία επιχειρήσεων που από την αρχή φαίνεται να είναι καταδικασμένες σε αποτυχία, με εξαίρεση ορισμένων επιχειρήσεων κοινής ωφελείας που θα πρέπει να στηριχτούν για καθαρά κοινωνικούς λόγους.

Τέτοιες δραστηριότητες σε τελευταία ανάλυση καταλήγουν σε σπατάλη εθνικών πόρων, και συναλλάγματος περιορίζοντας έτσι τους διαθέσιμους πόρους για την πραγματοποίηση αναγκαίων επενδύσεων από εθνική άποψη. Ακόμα, η δημιουργία επιχειρηματικών μονάδων αμφίβολης βιωσιμότητας μπορεί να δημιουργήσει κοινωνικό πρόβλημα (ανεργίας κ.ά.) ή να υποχρεώσει τη πολιτεία σε μακροχρόνια συντήρηση προβληματικών επιχειρήσεων για να αποφύγει τα προβλήματα αυτά.

Στα κυριότερα στοιχεία για την αξιολόγηση της βιωσιμότητας μιας επιχείρησης περιλαμβάνονται η εκτίμηση της δυναμικότητας της εγχώριας παραγωγής στα προϊόντα που πρόκειται να παράγει η επιχείρηση, οι

αντίστοιχες εκτιμήσεις ετήσιων εισαγωγών και εξαγωγών, η δυναμικότητα της υπό ίδρυση επιχείρησης και ο προσδιορισμός των τεχνικών προδιαγραφών παραγωγής της μονάδας, το σύνολο της επένδυσης (σε ακίνητα, μηχανικό εξοπλισμό και εγκαταστάσεις, κεφάλαιο κίνησης), η ανάλυση κοστολογίου (σε πρώτες και βοηθητικές ύλες μισθούς και ημερομίσθια, ενέργεια, μεταφορές κλπ.), το κόστος κατά μονάδα προϊόντος, η τιμή πώλησης κατά μονάδα προϊόντος, η ετήσια παραγωγή και οι θέσεις απασχόλησης που δημιουργούνται και τέλος η απόδοση κεφαλαίου.

Η δημιουργία υποδομής τεχνικής υποστήριξης αποτελεί έναν ακόμα παράγοντα που θα έπρεπε να ληφθεί υπόψη προς την κατεύθυνση της δημιουργίας αποδοτικών και ανταγωνιστικών δημοτικών και κοινοτικών επιχειρήσεων. Η παροχή τεχνικής βοήθειας και συμβουλευτικών υπηρεσιών αποτελεί βασική προϋπόθεση για την ορθολογική οργάνωση και λειτουργία τους. Στις περιπτώσεις μικρομεσαίων μεγεθών που φαίνεται να κυριαρχούν στη διάρθρωση των επιχειρήσεων των ΟΤΑ θα είναι πολύ δύσκολο να αντεπεξέλθουν οι επιχειρήσεις από μόνες τους ικανοποιητικά σε μια σειρά προβλημάτων οργανωτικού και λειτουργικού χαρακτήρα χωρίς εξωτερική υποστήριξη.

Ενδεικτικά, αναφερόμαστε στη παροχή τεχνικής βοήθειας για τη σύσταση, την εσωτερική οργάνωση και λειτουργία διαφόρων μορφών επιχειρήσεων, τεχνικές συμβουλές για τη παραγωγική διαδικασία, για την έρευνα αγοράς και τη λειτουργία του μάρκετινγκ, για τη μεταφορά κατάλληλης τεχνολογίας (επιλογή κατάλληλου εξοπλισμού και πρώτων υλών), για τον σχεδιασμό προϊόντων και τον έλεγχο ποιότητας, για την πληροφόρηση (τεχνολογική, εμπορική, χρηματοδοτική κλπ) για την οργάνωση λογιστηρίου και τη διευκόλυνση πρόσβασης σε προμήθειες του Δημοσίου. Γι' αυτό είναι καλύτερο, οι δημοτικές επιχειρήσεις να ξεκινήσουν από δραστηριότητες που έχουν απλή και γνωστή τεχνολογία, όπως οι κατασκευές, ο τουρισμός και άλλα, και σταδιακά να προχωρούν σε δραστηριότητες για τις οποίες χρειάζεται μια πιο ειδικευμένη τεχνολογία

Η επιμόρφωση επίσης, και η εκπαίδευση στελεχών που θα έχουν και τη κύρια ευθύνη στην οργάνωση και λειτουργία των επιχειρήσεων, αποτελεί πρωταρχικής σημασίας θέμα και ενδεχόμενα το κύριο μοχλό για την ανάπτυξη των επιχειρήσεων αυτών. Μια σωστή και καλά προγραμματισμένη

επιμόρφωση και εκπαίδευση στελεχών είναι βέβαιο ότι θα συμβάλλει σημαντικά στη ταχύτερη και ευκολότερη αντιμετώπιση πολλών θεμάτων και προβλημάτων που αναφέρθηκαν παραπάνω στα πλαίσια της δημιουργίας υποδομής τεχνικής υποστήριξης.

Για την αντιμετώπιση του προβλήματος κατάλληλης στελέχωσης των επιχειρήσεων των ΟΤΑ θα πρέπει να δημιουργηθεί η απαραίτητη υποδομή εκπαίδευσης και επιμόρφωσης στελεχών με βάση τις σύγχρονες επιστημονικές αντιλήψεις για την οργάνωση και διοίκηση/διαχείριση των επιχειρήσεων, την οργάνωση των παραγωγικών διαδικασιών, τη προώθηση των πωλήσεων κλπ.

Τέλος, η δημιουργία χρηματοδοτικού μηχανισμού που να εξυπηρετεί τις ανάγκες των επιχειρήσεων των ΟΤΑ, αποτελεί εξίσου σημαντική προϋπόθεση επιτυχίας στην ανάπτυξη τους. Τα κίνητρα που θα δοθούν στις επιχειρήσεις αυτές αποτελούν βασικό παράγοντα για την περαιτέρω ανάπτυξη και εξέλιξη των επιχειρήσεων αυτών.

1.6. ΟΙ ΕΛΛΗΝΙΚΕΣ ΔΗΜΟΤΙΚΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ - ΓΕΝΙΚΑ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΤΗΣ ΑΠΟΓΡΑΦΗΣ ΤΩΝ ΔΗΜΟΤΙΚΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ 2005

1.6.1. ΓΕΝΙΚΑ

Οι δημοτικές επιχειρήσεις και τα υπόλοιπα ΝΠΙΔ αποτελούν ένα σπουδαίο κεφάλαιο της ΤΑ. Η σύσταση επιχειρήσεων από τους ΟΤΑ καλύπτει το σύνολο της ελληνικής επικράτειας καθώς αποτελεί μια συνηθισμένη πρακτική άσκησης επιχειρηματικής δραστηριότητας και κοινωνικής πολιτικής. Τα ΝΠΙΔ της ΤΑ παρουσιάζουν μία δυναμική. Η δυναμική αυτή εντοπίστηκε από τις επαναλαμβανόμενες απογραφές που διενήργησε η ΠΕΤΑ το 1997, το 2001 και το 2005. Στην πιο πρόσφατη απογραφή κατέστη δυνατό να καταγραφούν 1.800 επιχειρήσεις, σχεδόν το 96% του συνόλου. Το σύνολο των επιχειρήσεων και των λοιπών ΝΠΙΔ της αυτοδιοίκησης το 2001 έφθασε τις 1.477, ενώ το 1997 είχαν καταγραφεί 960

μονάδες. Παρατηρείται λοιπόν μία σημαντική αύξηση μέσα στα τελευταία χρόνια.

1.6.2. ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΗ ΚΑΤΑΝΟΜΗ

Σε περιφερειακό επίπεδο, η Κεντρική Μακεδονία, η Θεσσαλία και η Αττική συγκεντρώνουν το 40% των επιχειρήσεων, ενώ οι λιγότερες επιχειρήσεις έχουν ιδρυθεί στο Βόρειο Αιγαίο (3,3% επί του συνόλου) και ακολουθούν τα Ιόνια Νησιά (4,6%), η Δυτική Μακεδονία (5,4%) και η Δυτική Ελλάδα (5%). Σε επίπεδο νομαρχίας, η νομαρχία Αθηνών εμφανίζει τις περισσότερες επιχειρήσεις (6,4%) και ακολουθεί η Θεσσαλονίκη (5,6%), η Μαγνησία με ποσοστό 4,8%, και τα Ιωάννινα με 4,7%. Τις λιγότερες επιχειρήσεις έχουν η Λευκάδα (0,3), η Ευρυτανία (0,4%) και η Λακωνία (0,6%).

Επιπλέον, σε πανελλαδικό επίπεδο αντιστοιχούν 1,74 επιχειρήσεις ανά δήμο/κοινότητα. Σε 7 νομαρχίες αναλογεί μέχρι μία επιχείρηση ανά δήμο/κοινότητα, σε 30 νομαρχίες αντιστοιχούν από μία έως δύο επιχειρήσεις ενώ στις υπόλοιπες 17 νομαρχίες αναλογούν πάνω από δύο επιχειρήσεις ανά δήμο/κοινότητα.

Επίσης, ο διαχωρισμός σε ενεργές και αδρανείς επιχειρήσεις είναι ιδιαίτερα σημαντικός δεδομένου ότι πολλές επιχειρήσεις έχουν ιδρυθεί αλλά για διάφορους λόγους δεν βρίσκονται σε λειτουργία. Αδρανείς χαρακτηρίζονται όσες επιχειρήσεις δεν ασκούν οικονομική δραστηριότητα και δεν απασχολούν προσωπικό. Συγκεκριμένα, αποτελούν το 22,4% των επιχειρήσεων ενώ το υπόλοιπο 77,6% είναι ενεργές. Το 2001 από τις 1.477 επιχειρήσεις και ΝΠΙΔ οι 981 (66,4%) ασκούσαν κανονική οικονομική δραστηριότητα, ενώ 496 (33,6%) χαρακτηρίστηκαν ως αδρανείς, ενώ το 1997, 81% ήταν ενεργές και 19% αδρανείς, με τις τελευταίες να αυξάνονται σε ανησυχητικό βαθμό.

Παρατηρούνται δύο κατηγορίες αδρανών επιχειρήσεων, οι επιχειρήσεις οι οποίες δεν έχουν ασκήσει καμία δραστηριότητα από την ίδρυση τους και οι επιχειρήσεις οι οποίες λειτούργησαν για ορισμένα χρόνια και κατόπιν αδράνησαν. Στη δεύτερη κατηγορία κατατάσσονται πολλές κοινοτικές επιχειρήσεις οι οποίες περιέπεσαν σε αδράνεια ύστερα από την εφαρμογή του νόμου Καποδίστρια.

Η Ήπειρος εμφανίζει τη μεγαλύτερη ποσοστιαία αναλογία αδρανών επιχειρήσεων καθώς αποτελούν το 40% των υφιστάμενων επιχειρήσεων της συγκεκριμένης περιφέρειας. Σε νομαρχιακό επίπεδο, ο νομός Ιωαννίνων παρουσιάζει το υψηλότερο ποσοστό επί του συνόλου των αδρανών επιχειρήσεων (9,4%) αλλά και επί του συνόλου των υφισταμένων επιχειρήσεων του νομού (45%). Γενικά, το φαινόμενο των αδρανών επιχειρήσεων αποτελεί ένα πρόβλημα το οποίο οφείλει να αντιμετωπίσει η Τοπική Αυτοδιοίκηση.

1.6.3. ΚΛΑΔΟΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ

Οι κλάδοι των επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται επιχειρηματικά οι πρωτοβάθμιοι και δευτεροβάθμιοι ΟΤΑ και συγκεντρώνουν την συντριπτική πλειοψηφία του πλήθους (83%), είναι ο πολιτισμός με την ψυχαγωγία και τον αθλητισμό, οι άλλες επιχειρηματικές δραστηριότητες, η υγεία και η κοινωνική

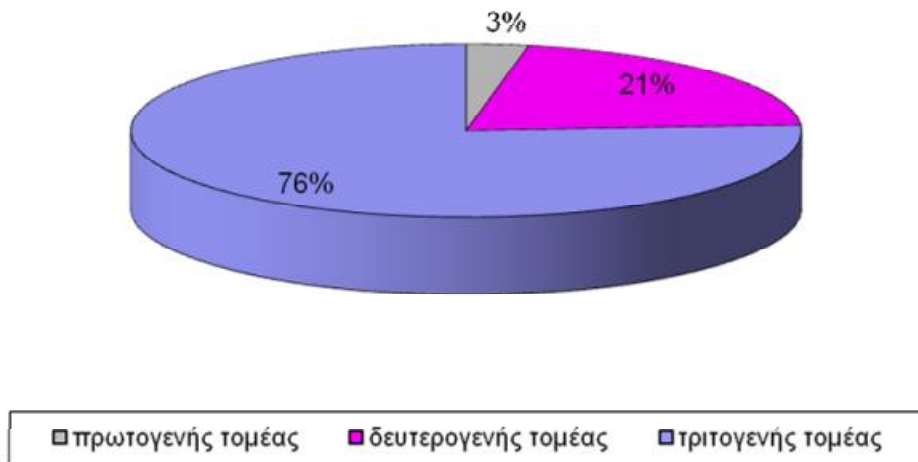
μέριμνα, η συλλογή και διανομή νερού, η εκπαίδευση, η καθαριότητα και οι κατασκευές. Οι συγκεκριμένοι κλάδοι έχουν άμεση σχέση τόσο με την παροχή κοινωνικών υπηρεσιών όσο και με την προώθηση της τοπικής ανάπτυξης.

Στον πρωτογενή τομέα (γεωργία, κτηνοτροφία, θήρα, δασοκομία, αλιεία, ορυχεία και λατομία) εντάσσεται το 3% των επιχειρήσεων. Οι συγκεκριμένες επιχειρήσεις εδρεύουν κυρίως στη περιφέρεια καθώς σκοπός τους είναι η εκμετάλλευση των φυσικών πόρων και των πλουτοπαραγωγικών πηγών της ελληνικής επικράτειας και δευτερευόντως η παραγωγή συγκεκριμένων προϊόντων.

Στον δευτερογενή τομέα (μεταποίηση, κατασκευές, παροχή ηλεκτρικού ρεύματος, φυσικού αερίου, νερού) εντάσσεται το 21% των επιχειρήσεων, όπου η επιχειρηματική δραστηριότητα των ΟΤΑ σχετίζεται άμεσα με την άσκηση συγκεκριμένων αρμοδιοτήτων των ΟΤΑ (κατασκευές, σφαγεία), την προώθηση πιλοτικών εφαρμογών (τηλεθέρμανση, ήπιες μορφές ενέργειας, ανακύκλωση), την αξιοποίηση τοπικών πόρων και δευτερευόντως με την παραγωγή και εμπορία συγκεκριμένων προϊόντων για την κάλυψη διαφόρων αναγκών των δημοτών, καθώς και με την αξιοποίηση τοπικών πόρων.

Ο τριτογενής τομέας (εμπόριο, ξενοδοχεία και εστιατόρια, μεταφορές, διαχείριση ακίνητης περιουσίας, εκμισθώσεις, εκπαίδευση, υγεία και κοινωνική μέριμνα, άλλες δραστηριότητες παροχής υπηρεσιών υπέρ του κοινωνικού συνόλου), δηλαδή ο τομέας των υπηρεσιών, αποτελείται από την πλειοψηφία των επιχειρήσεων των ΟΤΑ με ποσοστό 76% επί του συνόλου. Οι επιχειρήσεις αυτές συμβάλλουν στην απορρόφηση οικονομικών πόρων που προέρχονται κυρίως από κοινοτικές πηγές χρηματοδότησης και αποτελούν σημαντικό μοχλό τοπικής ανάπτυξης. Επίσης, προσφέρουν σημαντικές κοινωνικές υπηρεσίες και βοηθούν στην βελτίωση του βιοτικού επιπέδου των δημοτών. Συμβάλλουν ακόμη στην ανάπτυξη του τουρισμού και κατά συνέπεια στην προσέλκυση οικονομικών πόρων που τονώνουν τις τοπικές οικονομίες. Τέλος ένας μικρός αριθμός επιχειρήσεων, σε όλους τους τομείς, λειτουργεί ως αποτέλεσμα επιχειρηματικής παρέμβασης των ΟΤΑ στην αγορά (ασφάλειες, γραφεία τελετών, εφαρμογές πληροφορικής).

Παρουσία Επιχειρήσεων στους τομείς δραστηριοτήτων

1.6.4. ΝΟΜΙΚΗ ΜΟΡΦΗ ΔΗΜΟΤΙΚΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

Οι Οργανισμοί Τοπικής Αυτοδιοίκησης πρώτου και δεύτερου βαθμού συστήνουν επιχειρήσεις ή συμμετέχουν σε αυτές σύμφωνα με τις διατάξεις του Δημοτικού και Κοινοτικού Κώδικα, του Κώδικα Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης και άλλων νόμων και προεδρικών διαταγμάτων.

Οι επικρατέστερες νομικές μορφές είναι οι αμιγείς δημοτικές επιχειρήσεις, οι επιχειρήσεις ύδρευσης αποχέτευσης, οι ανώνυμες εταιρείες και οι αστικές εταιρείες μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα. Οι αμιγείς δημοτικές επιχειρήσεις αποτελούν την πλέον πρόσφορη μορφή η οποία και συγκεντρώνει το 61% του πλήθους των επιχειρήσεων. Οι διοικήσεις των ΟΤΑ προτιμούν να ιδρύουν επιχειρήσεις τέτοιας μορφής διότι υπάρχει ευχέρεια σύστασης από τις διατάξεις του ΔΚΚ καθώς επίσης και διαρκής έλεγχος από αυτούς. Επιπλέον οι επιχειρήσεις αυτές έχουν μεγάλο φάσμα δραστηριοτήτων και μέσω αυτών οι ΟΤΑ ασκούν επιχειρηματική δραστηριότητα.

Οι ανώνυμες εταιρείες της αυτοδιοίκησης κατέχουν το 11% επί του συνόλου, αποτελούν το βασικό εταιρικό σχήμα μέσω του οποίου οι ΟΤΑ συνεργάζονται επιχειρηματικά με άλλα νομικά, φυσικά πρόσωπα ή και μεταξύ τους. Οι μονάδες που συμμετέχουν σε ανώνυμες εταιρείες έχουν τα ίδια

δικαιώματα και υποχρεώσεις με αυτά των υπολοίπων μετόχων και ο βαθμός ελέγχου και επιρροής τους εξαρτάται άμεσα από το ποσοστό του μετοχικού κεφαλαίου που κατέχουν.

Οι αστικές εταιρείες μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα αποτελούν το 8% των επιχειρήσεων και είναι το μοναδικό εταιρικό σχήμα που δεν έχει το κέρδος ως σκοπό αλλά το κοινωνικό όφελος. Αυτή η νομική μορφή παρουσιάζει μια ιδιαιτερότητα καθώς δεν έχει θεσμοθετηθεί ρητά ως δημοτική επιχείρηση κατά τα οριζόμενα του ΔΚΚ.

1.6.5. ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

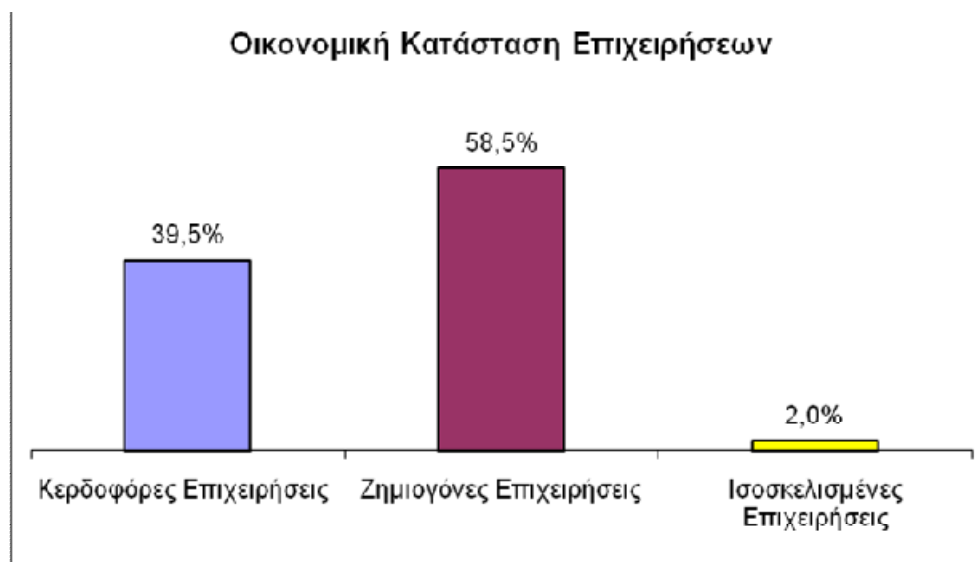
Η οικονομική ανάλυση και αξιολόγηση των επιχειρήσεων της ΤΑ ήταν μια δύσκολη και πολυσύνθετη διαδικασία καθώς κατά τη διάρκεια της συλλογής και της επεξεργασίας των οικονομικών στοιχείων παρουσιάστηκαν αρκετές δυσχέρειες. Τα φαινόμενα αυτά οφείλονται κατά κύριο λόγο στην έλλειψη οργάνωσης και απαραίτητης υποδομής αρκετών επιχειρήσεων μικρού κυρίως μεγέθους.

Για λόγους ομοιογένειας και αξιοπιστίας χρησιμοποιήθηκαν για την ανάλυση οικονομικά στοιχεία κοινά σε όλα τα έντυπα. Ανάλογα με τη κατηγορία βιβλίων που τηρεί κάθε επιχείρηση, τα οικονομικά στοιχεία αντλήθηκαν από τους ισολογισμούς, την κατάσταση αποτελεσμάτων χρήσης, το ειδικό έντυπο Ε3 και τις καταστάσεις εσόδων–εξόδων.

Η γενική εικόνα που παρουσιάζει η οικονομική κατάσταση των επιχειρήσεων είναι ιδιαίτερα αποθαρρυντική. Σε πανελλαδικό επίπεδο ο κύκλος εργασιών των ενεργών επιχειρήσεων έφτασε τα 600.508.587,98 €, τα άλλα έσοδα εκμετάλλευσης έφτασαν τα 155.162.840,96 € ενώ τα συνολικά καθαρά αποτελέσματα ήταν αρνητικά στο ύψος των -82.110.432,90 €. Επίσης, το σύνολο των κερδών ήταν 24.112.608,14 € ενώ το σύνολο των ζημιών έφθασε τα -106.223.041,04 €.

Τα άλλα έσοδα εκμετάλλευσης αποτελούν το 1/5 των συνολικών εσόδων ενώ η αποδοτικότητα των επιχειρήσεων (καθαρά αποτελέσματα προς συνολικά έσοδα) ήταν αρνητική και πιο συγκεκριμένα -10,86%. Οι κερδοφόρες ενεργές επιχειρήσεις αποτελούν το 39,5% (449 επιχειρήσεις), οι

ζημιογόνες το 58,5% (663 επιχειρήσεις) ενώ το υπόλοιπο 2% (20 επιχειρήσεις) είχαν μηδενικά καθαρά αποτελέσματα δηλαδή δεν παρουσιάζουν ούτε κέρδη ούτε ζημιά.

Οι περισσότερες επιχειρήσεις κατατάσσονται στη κατηγορία των μικρομεσαίων καθώς μόλις το 16% ξεπερνά το ένα εκατομμύριο ευρώ συνολικά έσοδα, ενώ 4 επιχειρήσεις ξεπερνούν τα δέκα εκατομμύρια ευρώ. Έσοδα από επιδοτήσεις και επιχορηγήσεις έχουν τα 2/3 των επιχειρήσεων και από αυτές το 40% εμφανίζει πολύ υψηλό βαθμό εξάρτησης καθώς τα άλλα έσοδα εκμετάλλευσης υπερβαίνουν το κύκλο εργασιών. Σημαντικά εύρωστες εμφανίζονται 27 επιχειρήσεις με αποδοτικότητα άνω του 50% ενώ πολύ έντονα οικονομικά προβλήματα αντιμετωπίζουν 186 οικονομικές μονάδες με αρνητική αποδοτικότητα που ξεπερνά το -50%.

Όσον αφορά την οικονομική ανάλυση ανά τομέα, ο πρωτογενής τομέας συμμετέχει με 1,30% στο κύκλο εργασιών, με 0,65% στα άλλα έσοδα εκμετάλλευσης και με 1,16% στα συνολικά έσοδα. Επίσης, εμφανίζεται οριακά ζημιογόνος (-1,12%).

Στο δευτερογενή τομέα ο κύκλος εργασιών κατέχει μερίδιο 44,67% επί του συνόλου, στα άλλα έσοδα εκμετάλλευσης 19,35% και στα συνολικά έσοδα 39,47%. Ο τομέας αυτός εμφανίζει σημαντικές ζημιές ως ποσοστό των συνολικών εσόδων (-16,14%).

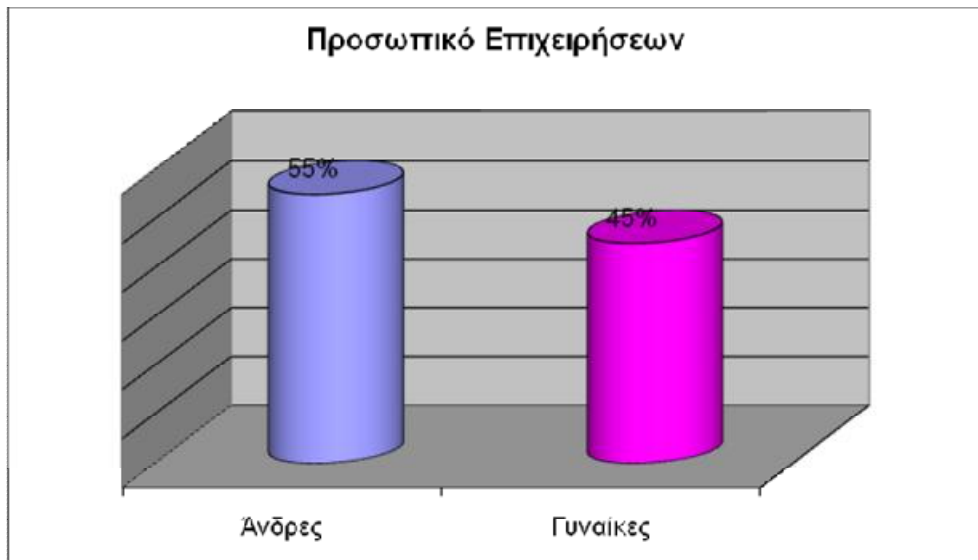
Ο τριτογενής τομέας είναι επίσης ζημιογόνος (-7,55%) και ο κύκλος εργασιών κατέχει το 54% του συνόλου ενώ τα συνολικά έσοδα το 59,35%.

Είναι αξιοσημείωτο το γεγονός ότι το μεγαλύτερο μέρος των επιδοτήσεων και επιχορηγήσεων κατευθύνεται προς το τριτογενή τομέα καθώς απορροφά το 80% επί των συνολικών άλλων εσόδων εκμετάλλευσης και των τριών τομέων.

Τέλος, σύμφωνα με τη ανάλυση ανά κλάδο μόνο οι κλάδοι «Πώληση, συντήρηση και επισκευή αυτοκινήτων... κλπ», «Άλλες εξορυκτικές και λατομικές δραστηριότητες» και «Υγεία και κοινωνική μέριμνα» παρουσίασαν κέρδη και θετική αποδοτικότητα 11,77%, 6,23% και 0,07% αντίστοιχα, ενώ όλοι οι υπόλοιποι ήταν ζημιογόνοι. Επομένως, είναι φανερό ότι η οικονομική κατάσταση των επιχειρήσεων της ΤΑ είναι ιδιαίτερα δυσχερής και πρέπει να αντιμετωπιστεί άμεσα με δραστικά μέτρα με στόχο την αύξηση των εσόδων και μείωση των ελλειμμάτων.

1.6.6. ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ

Το προσωπικό των επιχειρήσεων και των ΝΠΙΔ της Αυτοδιοίκησης αριθμεί τα 34.498 άτομα. Στον αριθμό των απασχολούμενων στις δημοτικές επιχειρήσεις θα πρέπει να προστεθούν και πάνω από 10.000 άτομα, αιρετοί ή όχι, που συμμετέχουν στα Διοικητικά Συμβούλια των δημοτικών επιχειρήσεων. Από αυτά 19.048 (55%) είναι άνδρες και 15.450 (45%) γυναίκες. Παρατηρείται λοιπόν ότι οι γυναίκες κατέχουν πλέον ένα ικανοποιητικό ποσοστό το οποίο οφείλεται στην επέκταση των δραστηριοτήτων των επιχειρήσεων σε υπηρεσίες κοινωνικού οφέλους όπως υγείας και πρόνοιας, πολιτισμού, αθλητισμού, καθαριότητας και κατασκευών, που απασχολούν ειδικότητες τις οποίες επιλέγουν ως επί το πλείστον γυναίκες.

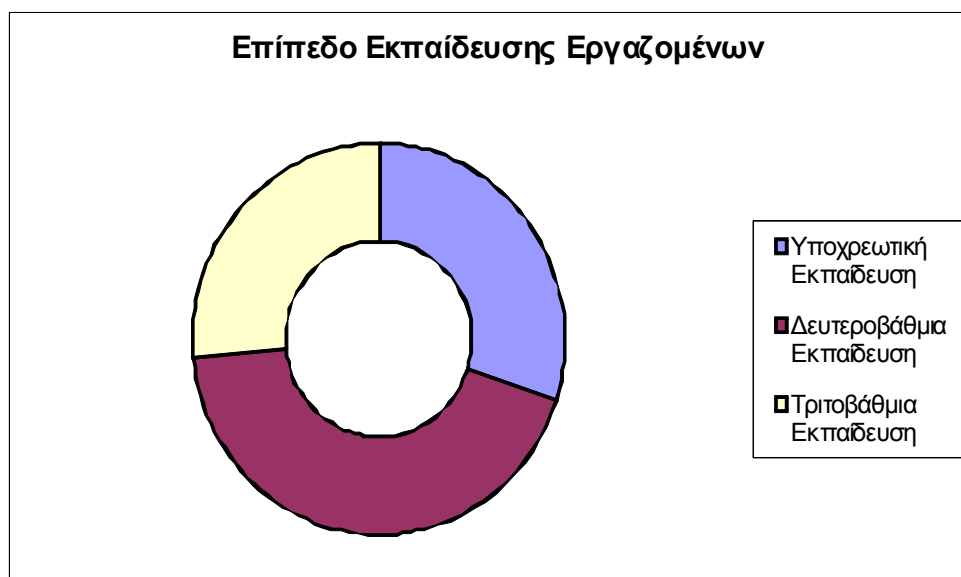

Στο πλήθος των εργαζόμενων σημειώνεται ένα ποσοστό 7% που απαρτίζεται από άτομα με ειδικές ανάγκες, τα οποία απασχολούνται μέσω κοινοτικών προγραμμάτων που αποσκοπούν στην ενσωμάτωση ιδιαίτερων κοινωνικών ομάδων στην αγορά εργασίας.

Όσον αφορά την κατανομή των απασχολούμενων ανά τομέα οικονομικής δραστηριότητας παρατηρείται ότι η πλειοψηφία τους απασχολείται στον τριτογενή τομέα 69,7%, στον δευτερογενή τομέα απασχολείται το 29,3% και μόλις το 1% στον πρωτογενή τομέα. Επιπλέον, το μεγαλύτερο ποσοστό του προσωπικού που απασχολείται στον δευτερογενή τομέα είναι άνδρες, γεγονός φυσιολογικό καθώς στο συγκεκριμένο τομέα δημιουργούνται θέσεις εργασίες που καλύπτονται από άνδρες λόγω του αντικειμένου των εργασιών σε αντίθεση με τον τριτογενή τομέα όπου απασχολούνται περισσότερες γυναίκες.

Όσον αφορά το επίπεδο εκπαίδευσης η τάση που καταγράφεται είναι ενθαρρυντική. Το 30% του προσωπικού έχει ολοκληρώσει την υποχρεωτική εκπαίδευση. Οι συγκεκριμένοι εργαζόμενοι απασχολούνται κυρίως σε επιχειρήσεις του πρωτογενούς και δευτερογενούς τομέα και καλύπτουν θέσεις εργασίας στις οποίες δεν απαιτείται υψηλό επίπεδο εκπαίδευσης. Το μεγαλύτερο ποσοστό των απασχολούμενων, 43,5% έχει ολοκληρώσει την δευτεροβάθμια εκπαίδευση. Τέλος σχεδόν ένας στους τέσσερις εργαζόμενους έχει υψηλό μορφωτικό επίπεδο καθώς όσοι κατέχουν τίτλο σπουδών

τριτοβάθμιας εκπαίδευσης αποτελούν το 26,5% του συνόλου. Το ποσοστό αυτών των εργαζομένων κατανέμεται κυρίως στις επιχειρήσεις του τριτογενούς τομέα όπου οι θέσεις εργασίας που δημιουργούνται απαιτούν υψηλό επίπεδο εκπαίδευσης και εξειδίκευσης. Επιπλέον, το μορφωτικό επίπεδο των γυναικών είναι ανώτερο από αυτό των ανδρών.

Η μεγάλη πλειοψηφία του προσωπικού, το 81,8%, απασχολείται με σύμβαση εξαρτημένης εργασίας αλλά το έκτακτο προσωπικό προσεγγίζει το 48,5% του συνόλου. Οι συμβάσεις μίσθωσης έργου φθάνουν το 11,2%, ενώ οι αποσπασμένοι εργαζόμενοι από ΟΤΑ ή από τον ευρύτερο δημόσιο τομέα αποτελούν το 3,6% του συνόλου και με άλλη σχέση εργασίας συνδέεται το 3,3%. Το υψηλό ποσοστό του έκτακτου προσωπικού και η ανάγκη μετατροπής των συμβάσεών τους σε αορίστου χρόνου, αποτελεί ένα πολύ σημαντικό και δυσεπίλυτο πρόβλημα που αντιμετωπίζει η Αυτοδιοίκηση. Πρέπει επίσης να σημειωθεί ότι αν και τα εκπαιδευτικά προσόντα των γυναικών είναι υψηλότερα από αυτά των ανδρών, οι εργασιακές τους σχέσεις χαρακτηρίζονται από προσωρινότητα και αστάθεια.

Η αξιοποίηση τέλος των υπηρεσιών του διαδικτύου από το 50% των επιχειρήσεων αποτελεί θετική ένδειξη της ενσωμάτωσης των τεχνολογιών πληροφορικής και επικοινωνιών στις δραστηριότητες τους. Η χρήση

ηλεκτρονικού ταχυδρομείου φθάνει το 54% σε σχέση με το 30% των πρωτοβάθμιων ΟΤΑ και αποτελεί στοιχείο ταχύτερης προσαρμογής στις τεχνολογικές εξελίξεις.

1.6.7. ΕΣΩΤΕΡΙΚΗ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ

Οι περισσότερες επιχειρήσεις (66%) διαθέτουν εσωτερικό κανονισμό υπηρεσιών, ενώ οι υπόλοιποι κανονισμοί ακολουθούν φθίνουσα πορεία. Για παράδειγμα, κανονισμό προσωπικού διαθέτει το 56%, κανονισμό διαχείρισης το 52%, κανονισμούς προμηθειών, έργων και μελετών το 23%, 17% και 15% αντίστοιχα. Είναι σαφές ότι ένα σημαντικό τμήμα τόσο των αιρετών οργάνων (δημοτικά, κοινοτικά, νομαρχιακά συμβούλια), όσο και των διοικητικών συμβουλίων των επιχειρήσεων δεν έχουν πειστεί για την αναγκαιότητα ύπαρξης ενός θεσμοποιημένου και συστηματικού πλαισίου λειτουργίας και λήψης αποφάσεων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2

ΕΡΓΑ ΠΟΥ ΑΝΑΛΑΜΒΑΝΟΥΝ ΟΙ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ ΤΩΝ Ο.Τ.Α. ΣΕ ΣΥΓΚΕΚΡΙΜΕΝΟΥΣ ΤΟΜΕΙΣ ΚΑΙ ΚΛΑΔΟΥΣ

2.1. ΑΓΡΟΤΙΚΟΣ ΤΟΜΕΑΣ

Ο αγροτικός τομέας αποτελεί ευρύ πεδίο επιχειρηματικής δραστηριοποίησης των ΟΤΑ και ιδιαίτερα αυτών της αγροτικής υπαίθρου. Η δραστηριοποίησή τους αυτή μπορεί να πραγματοποιηθεί τόσο στη φάση της πρωτογενούς παραγωγής, με σκοπό την αποτελεσματικότερη και πληρέστερη αξιοποίηση των εδαφικών και υδατίνων πόρων της περιοχής τους, (όπως είναι οι δημόσιες, δημοτικές, κοινοτικές ή εγκαταλειμμένες ιδιωτικές εκτάσεις κλπ.) όσο και στη φάση της επεξεργασίας-μεταποίησης και εμπορίας των προϊόντων του τομέα, με την ίδρυση γεωργικών βιομηχανιών ή και αγροτοβιομηχανικών μονάδων.

Μια μορφή συνεργασίας ΟΤΑ και ιδιωτών ίσως έχει ιδιαίτερη σημασία για την επιδιωκόμενη εξυγίανση των προβληματικών γεωργικών βιομηχανιών, γιατί οι κυριότερες αιτίες της κακοδαιμονίας τους είναι η χαμηλή ποιότητα και η μη τήρηση των απαραίτητων όρων υγιεινής των παραγομένων προϊόντων. Η συμμετοχή των ΟΤΑ στις επιχειρήσεις αυτές, και επομένως, η άσκηση του απαραίτητου κοινωνικού ελέγχου, θα διασφάλιζε τόσο την ποιότητα όσο και τους όρους υγιεινής των προϊόντων (πέρα βέβαια από την πρόληψη διαχειριστικών ατασθαλιών κλπ.).

Ακόλουθα, η ίδρυση γεωργικής βιομηχανίας για την επεξεργασία προϊόντων φυτικής παραγωγής από τους ΟΤΑ, σημαίνει και μείωση του οικονομικού κινδύνου για τους ιδιώτες παραγωγούς. Σε μια αγροτική περιοχή, όπου υπάρχει ένα ανταγωνιστικό πλαίσιο παραγωγής, μια κοινωνικοποιημένη γεωργική βιομηχανία μειώνει τον οικονομικό κίνδυνο της εμπορίας και της διακίνησης των αγροτικών προϊόντων, στηρίζοντας ταυτόχρονα την επεξεργασία στον ίδιο τόπο παραγωγής.

Ερχόμαστε τώρα στους επί μέρους κλάδους του αγροτικού τομέα και αναφέρουμε ενδεικτικά επιχειρηματικές πρωτοβουλίες που θα μπορούσαν να αναλάβουν οι ΟΤΑ:

α) φυτική παραγωγή, που περιλαμβάνει τις αροτριάες καλλιέργειες (δημητριακά κλπ.) τις δενδρώδεις καλλιέργειες, τα αμπέλια, τα κηπευτικά. Εδώ οι ΟΤΑ μπορούν να συμβάλλουν στην αξιοποίηση (καλλιέργεια) δημοτικών-κοινοτικών εκτάσεων ή και δημοσίων εκτάσεων της περιοχής που δεν προσφέρονται για άλλες χρήσεις (βοσκότοποι κλπ.). Με τη συμμετοχή και συνεργασία παραγωγών που θα εισέφεραν και δικά τους αγροτεμάχια ή και προσωπική εργασία αγροτών, μπορούν να δημιουργηθούν ομαδικές εκμεταλλεύσεις σε κοινοπρακτική βάση. Στα πλαίσια μιας τέτοιας κοινοπραξίας θα ήταν δυνατή και η αξιοποίηση των εγκαταλειμμένων ιδιωτικών αγροτεμαχίων.

Η δημιουργία τέτοιων ομαδικών καλλιεργειών ευνοεί την εκμηχάνιση και την πληρέστερη και οικονομικότερη αξιοποίηση του βιομηχανικού εξοπλισμού, αλλά και την προμήθεια των λοιπών εισροών (σπόρων, φυτοφαρμάκων, λιπασμάτων κλπ.) σε χαμηλότερες τιμές. Το αποτέλεσμα θα είναι χαμηλότερο κόστος παραγωγής. Ακόμα, εάν η παραγωγή της ομαδικής εκμεταλλεύσεως είναι σημαντική θα μπορούσε να υποστηρίξει την επιτόπια παραπέρα επεξεργασία (ίδρυση συσκευαστηρίου, ψυγείου ή και συναφούς γεωργικής βιομηχανίας).

Σε συνεργασία με τους τοπικούς γεωργικούς συνεταιρισμούς οι ΟΤΑ μπορούν να προχωρήσουν στην ίδρυση των απαραίτητων γεωργικών βιομηχανιών για τα προϊόντα φυτικής παραγωγής της περιοχής τους (συσκευαστήρια, κονσερβοποιεία φρούτων και λαχανικών, ελαιοτριβεία, μονάδες παραγωγής χυμών και αναψυκτικών κλπ.). Το θέμα των γεωργικών βιομηχανιών, ωστόσο, είναι και λίγο ευαίσθητο, από την άποψη ότι υπάρχει ήδη πλεονάζον δυναμικό και το απαιτούμενο μέγεθος της αγοράς είναι πολύ πιο μεγάλο από τα στενά πλαίσια του δήμου, έτσι ώστε να απαιτείται μεγαλύτερος βαθμός οργάνωσης και κατάλληλη τεχνολογία.

Σε ορισμένες περιοχές, κυρίως στις ορεινές, όπου υπάρχει πλούσια αυτοφυής βλάστηση αρωματικών και φαρμακευτικών φυτών, ριζών, κονδύλων κλπ., με πρωτοβουλία των ΟΤΑ θα μπορούσε να οργανωθεί σε συστηματική βάση η συλλογή, επεξεργασία (ξήρανση κλπ.) και εμπορία των φυτών αυτών,

πράγμα που θα αύξανε το εισόδημα των κατοίκων-συλλεκτών της περιοχής (αποφυγή μεσαζόντων, συλλογική διαπραγμάτευση με χονδρεμπόρους κλπ.).

β) Στον τομέα της κτηνοτροφίας τα περιθώρια είναι αρκετά μεγάλα. Αυτός είναι ένας από τους ξεχασμένους τομείς τόσο από τον ιδιωτικό όσο και από το δημόσιο τομέα. Υπάρχουν αρκετά περιθώρια αποδοτικής εκμετάλλευσης κτηνοτροφικών προϊόντων επεξεργασίας γάλακτος, κρέατος, παραγωγής ζωοτροφών, λειτουργίας σφαγείων και αξιοποίησης υποπροϊόντων των σφαγείων. Και σ' αυτόν τον τομέα υπάρχουν περιθώρια για συνεργασία ανάμεσα στους ΟΤΑ και τους συνεταιρισμούς.

γ) Δάση. Εδώ οι ΟΤΑ μπορούν να συμβάλλουν στην ίδρυση μονάδων για την ορθολογική αξιοποίηση των δασών και των δασικών προϊόντων, όπως είναι:

- μονάδες υλοτόμησης και επεξεργασίας της ξυλείας (πριστήρια, εργοστάσια κλπ.)
- μονάδες συλλογής και αξιοποίησης της ρητίνης (ρητινοκαλλιέργεια)
- εκτροφεία θηραμάτων κλπ.

Η εκμετάλλευση των δασών από επιχειρήσεις, εκτός από το αυξημένο οικονομικό όφελος των κατοίκων της περιοχής, θα διασφάλιζε την ορθολογική υλοτόμηση, αναπαραγωγή και γενικότερα την προστασία του δασικού πλούτου της χώρας.

δ) Αλιεία. Υπάρχει σημαντικό πεδίο επιχειρηματικής δραστηριοποίησης των ΟΤΑ ιδιαίτερα στην αξιοποίηση των εσωτερικών υδάτων της χώρας (λίμνες, ποτάμια, λιμνοθάλασσες), με την ίδρυση:

- ιχθυογεννητικών σταθμών για τον εμπλουτισμό των εσωτερικών υδάτων με κατάλληλες ποικιλίες ψαριών.
- ιχθυοτροφείων πέστροφας,
- αλιευτικών μονάδων και όπου είναι δυνατόν (επαρκής ποσότητα αλιευμάτων) μονάδων επεξεργασίας αλιευμάτων.
- μονάδες παραγωγής ιχθυοτροφών για λίμνες και ποτάμια.

Στην θαλάσσια αλιεία οι ΟΤΑ μπορούν να συνεργασθούν με τους συνεταιρισμούς των αλιέων στην ίδρυση μονάδων επεξεργασίας και κονσερβοποίησης ψαριών. Εδώ οι ΟΤΑ μπορούν να συμβάλλουν αποφασιστικά στην προστασία των θαλάσσιων περιοχών και ιδιαίτερα των αλιευτικών πεδίων.

2.2. ΤΟΜΕΑΣ ΟΡΥΚΤΟΥ ΠΛΟΥΤΟΥ

Στον τομέα του ορυκτού πλούτου, οι ΟΤΑ μπορούν να αναπτύξουν σημαντική επιχειρηματική δραστηριότητα και ιδιαίτερα στην αξιοποίηση και εκμετάλλευση των λατομικών προϊόντων (μάρμαρα και αδρανή υλικά) και των βιομηχανικών ορυκτών (γύψος, περλίτης, θηραϊκή γή, κίσηρης κλπ.).

Στα μεταλλεύματα δεν φαίνεται να υπάρχει έδαφος για επιχειρηματική δραστηριοποίηση των ΟΤΑ, λόγω των τεράστιων επενδύσεων που απαιτούνται, της υψηλής τεχνολογίας και της ιδιομορφίας της διεθνούς αγοράς μετάλλων και μεταλλευμάτων.

Όσον αφορά στα μάρμαρα, στα βιομηχανικά ορυκτά και στα αδρανή υλικά, γίνεται προνομιακή μεταχείριση των ΟΤΑ στην εκμετάλλευση των λατομείων των προϊόντων αυτών. (Κατ' εξαίρεση παραχώρηση των λατομείων, δίχως δημοπρασία, στους ΟΤΑ για εκμετάλλευση, αυξημένο μερίδιο στα μισθώματα των λατομείων που πληρώνουν οι ιδιώτες κλπ.).

2.3. ΜΕΤΑΠΟΙΗΣΗ

Στον βιομηχανικό τομέα, οι δυνατότητες ανάληψης επιχειρηματικών πρωτοβουλιών από τους ΟΤΑ εντοπίζονται κυρίως στην αξιοποίηση εγχώριων πρώτων υλών (αγροτικής παραγωγής, ορυκτού πλούτου) και παράλληλα στην αξιοποίηση του τοπικού εξειδικευμένου ή πλεονάζοντος γενικά ανθρώπινου δυναμικού, για τη παραγωγή προϊόντων που ικανοποιούν πρωταρχικά τοπικές ανάγκες και αγορές.

Στα πλαίσια αυτά, με βάση πρώτες εκτιμήσεις, οι βιομηχανικοί κλάδοι που μπορούν να αποτελέσουν αντικείμενο επιχειρηματικής δραστηριοποίησης των ΟΤΑ είναι:

1) Η επεξεργασία φρούτων/λαχανικών, κρέατος/αλλαντικών, γαλακτοκομικών, ελαιουργικών προϊόντων, κονσερβοποιημένων ψαριών, επεξεργασία και συσκευασία μελιού. Το είδος των επιχειρήσεων αυτών

συνδέεται στενά με το τόπο παραγωγής των πρώτων υλών δεδομένου ότι στις περισσότερες περιπτώσεις ο όγκος και η φθαρτότητα της πρώτης ύλης σε συνδυασμό με το ψηλό κόστος μεταφοράς υπαγορεύουν την βιομηχανική επεξεργασία σε τοπικό επίπεδο.

Βασικά κριτήρια για την ανάληψη τέτοιων δραστηριοτήτων θα πρέπει να είναι η αύξηση της παραγωγικότητας και απόδοσης των επιχειρήσεων αλλά παράλληλα η διασφάλιση της ποιότητας και των όρων υγιεινής των παραγομένων προϊόντων καθώς και η εξυγίανση των εμπορικών κυκλωμάτων είτε στην προμήθεια πρώτων υλών είτε στην εμπορία-διανομή των τελικών προϊόντων.

2) Η επεξεργασία και εμφιάλωση μεταλλικών νερών, που αποτελεί αξιοποίηση φυσικών πόρων και το προϊόν συνδέεται άμεσα με τη δημόσια υγεία, που πολλές φορές επιχειρήσεις του ιδιωτικού τομέα δεν διασφάλιζαν την ποιότητα ή το σπουδαιότερο, την καταλληλότητα του προϊόντος.

3) Η παραγωγή κρασιών σε συνεργασία με συνεταιρισμούς

4) Η παραγωγή παραδοσιακών προϊόντων όπως υφαντά, πλεκτά, κεντήματα, μεταξωτά, δερμάτινα είδη/ενδύματα.

5) Η αξιοποίηση δασικού πλούτου, με την επεξεργασία ξύλου, κατασκευή τυποποιημένων επίπλων, κατασκευή ξύλινων μικροτεχνημάτων /ξυλοτεχνημάτων, ξύλινων παιχνιδιών και ξύλινων κιβωτίων για συσκευασία αγροτικών προϊόντων. Και εδώ η επιχειρηματική δραστηριοποίηση προσφέρεται να οργανωθεί σε συνεργασία ΟΤΑ και συνεταιρισμών ή ακόμα και ιδιωτικών επιχειρήσεων σε κοινοπρακτική βάση.

6) Η εκμετάλλευση αλυκών - επεξεργασία αλατιού.

7) Η παραγωγή προϊόντων από μη μεταλλικά ορυκτά με προσανατολισμό κυρίως σε υλικά κατασκευών που συνδέονται άμεσα με κατασκευαστική δραστηριότητα των ΟΤΑ όπως κατασκευή πλακών επίστρωσης κράσπεδα πεζοδρομίων, λατομικά υλικά κλπ.

8) Η εξόρυξη και κατασκευή/επεξεργασία ειδών από μάρμαρο.

9) Η κατασκευή σωλήνων ύδρευσης - άρδευσης και κατασκευή πλαστικών σακουλών (για απορρίμματα). Στη περίπτωση αυτή χρειάζεται να εξεταστεί η δυνατότητα δημιουργίας επιχειρήσεων σε εθνικό επίπεδο με συμμετοχή των ΟΤΑ ή σε επίπεδο ενώσεων δήμων και κοινοτήτων.

Οι παραπάνω μεταποιητικές δραστηριότητες, στις περιπτώσεις που

περιορίζονται σε τοπικό επίπεδο, μπορούν να λειτουργήσουν αποδοτικά σε μικρομεσαίο μέγεθος, το οποίο προσφέρεται και ταιριάζει στη μικρομεσαία οικονομική και πληθυσμιακή κλίμακα των περισσότερων δήμων και κοινοτήτων της χώρας.

Από προτάσεις ορισμένων δήμων και κοινοτήτων έχει εκδηλωθεί ενδιαφέρον για μεταποιητικές δραστηριότητες σε παραγωγή αλεύρων, κονσερβοποίηση αλιευμάτων, κτηνοτροφικά-γαλακτοκομικά, μεταποιημένες ζωοτροφές, επιπλοποιία, και υφαντά (πλεκτά-κεντήματα).

2.4. ΕΝΕΡΓΕΙΑ

Στον τομέα της ενέργειας που στο μεγαλύτερό της μέρος ελέγχεται από το Δημόσιο υπάρχουν σημαντικές δυνατότητες για την ανάπτυξη επιχειρήσεων σε όλες τις βαθμίδες των ΟΤΑ. Χαρακτηριστικές είναι οι παρακάτω περιπτώσεις:

- Κατασκευή -με την τεχνική υποστήριξη της ΔΕΗ- και λειτουργία μικρών αυτόνομων υδροηλεκτρικών σταθμών σε περιοχές που υπάρχει οικονομικά εκμεταλλεύσιμο υδροδυναμικό μικρής κλίμακας. Όπου το δυναμικό αυτό μπορεί να χρησιμοποιηθεί και για άρδευση.

- Πρόσθετη αξιοποίηση των λιμνών (υδροταμιευτηρίων) και των μεγάλων υδροηλεκτρικών έργων της ΔΕΗ, τόσο αυτών που υπάρχουν, όσο και όσων θα κατασκευαστούν στο μέλλον, για ιχθυοκαλλιέργεια και συνδυασμένη τουριστική ανάπτυξη, σε σταθμούς συμπαραγωγής ηλεκτρισμού και θερμότητας σε μορφή ατμού που η ΔΕΗ ήδη κατασκευάζει κοντά σε οικισμούς ή και βιομηχανικές περιοχές. Η εκμετάλλευση της παραγόμενης θερμότητας για θέρμανση κατοικιών και παροχή ζεστού νερού σε αυτές και ατμού στις βιομηχανικές-βιοτεχνικές επιχειρήσεις μπορεί κάλλιστα να αναληφθεί από επιχειρήσεις των ΟΤΑ.

- Στο ίδιο πλαίσιο δραστηριότητας πρέπει επίσης να εξεταστεί η δυνατότητα αξιοποίησης, της υπό μορφή ατμού απορριπτόμενης ενέργειας από τους μεγάλους λιγνιτικούς σταθμούς της ΔΕΗ, για θέρμανση και παροχή ζεστού νερού σε κοντινούς οικισμούς.

- Αξιοποίηση των ήπιων μορφών ενέργειας όπου οι κύριες δυνατότητες συνδέονται με την αξιοποίηση της γεωθερμίας, της αιολικής ενέργειας κυρίως στα νησιά αλλά και σε άλλες παράκτιες περιοχές της λοιπής χώρας, της ηλιακής ενέργειας και τέλος των σκουπιδιών στους μεγάλους δήμους της χώρας.

2.5. ΚΑΤΑΣΚΕΥΕΣ

Στον κατασκευαστικό τομέα υπάρχει ευρύτατο πεδίο δραστηριοποίησης για επιχειρήσεις των ΟΤΑ, κύρια στη δεύτερη βαθμίδα τοπικής αυτοδιοίκησης (επαρχία ή νομός). Πολλά έργα μικρού και μεσαίου μεγέθους που συνιστούν υποδομή τοπικής κλίμακας όπως είναι το επαρχιακό και αγροτικό οδικό δίκτυο, τα μικρά αρδευτικά και άλλα εγγειοβελτιωτικά έργα, μικρά λιμενικά, βιομηχανικές και βιοτεχνικές ζώνες, έργα οικιστικής υποδομής όπως δρόμοι, πλατείες, παιδικές χαρές, έργα ύδρευσης και αποχέτευσης κλπ. είναι απόλυτα δεμένα με τις αρμοδιότητες και λειτουργίες της τοπικής αυτοδιοίκησης.

Ταυτόχρονα, η κατασκευή και συντήρηση των έργων αυτών στο σύνολο τους ή κατά το μεγαλύτερο τμήμα τους προϋποθέτει επιχειρήσεις με αρκετά απλή οργάνωση, τυποποιημένο μηχανολογικό εξοπλισμό και ανθρώπινο δυναμικό -τεχνικούς και χειριστές- που εύκολα εξασφαλίζεται. Είναι κατά συνέπεια εφικτό και σκόπιμο τα έργα αυτά να αναλαμβάνονται από επιχειρήσεις των ΟΤΑ που εκτός άλλων θα εγγυώνται την έγκαιρη και χωρίς υπερβάσεις δαπανών περάτωση τους.

Βέβαια, οι επιχειρήσεις αυτές δεν είναι ούτε από πολιτική ούτε και από οικονομική σκοπιά επιθυμητό και σκόπιμο να στηριχτούν σε μονοπωλιακές συνθήκες λειτουργίας που θα τους εξασφάλιζε η κατ' αποκλειστικότητα ανάθεση σε αυτές όλων των παραπάνω έργων. Θα πρέπει να είναι σε θέση να λειτουργήσουν ανταγωνιστικά με τις ομοειδείς επιχειρήσεις του ιδιωτικού τομέα, γι' αυτό και επιβάλλεται, αποφάσεις για τη δημιουργία τους να στηρίζονται σε πλήρεις τεχνικοοικονομικές μελέτες. Πρόσθετο αντικείμενο δραστηριότητας των παραπάνω επιχειρήσεων, επίσης στενά δεμένο με την κοινωνική αποστολή της τοπικής αυτοδιοίκησης, μπορεί να είναι η

αντιμετώπιση έκτακτων καταστάσεων που δημιουργούνται από χιονοπτώσεις, θύελλες, πλημμύρες, σεισμούς κλπ.

Άλλη ενότητα έργων του κατασκευαστικού τομέα που είναι δυνατό να στηρίξουν τη δημιουργία μερικών μικτών μάλλον επιχειρήσεων των ΟΤΑ με άλλους φορείς του Δημοσίου, είναι κτιριακές εγκαταστάσεις που προορίζονται να καλύψουν ανάγκες κατ' εξοχήν κοινωνικού χαρακτήρα. Τέτοια έργα είναι τα εκπαιδευτικά κτίρια, νοσοκομεία, κτίρια ευαγών ιδρυμάτων, κτίρια για τη στέγαση των υπηρεσιών της τοπικής αυτοδιοίκησης και άλλων υπηρεσιών του Δημοσίου, δημοτικές αγορές, σφαγεία, αθλητικές εγκαταστάσεις, δημοτικές πλαζ κλπ., καθώς επίσης και κατοικίες των οικιστικών προγραμμάτων του Δημοσίου. Επιχειρήσεις των ΟΤΑ σε αυτή την ενότητα έργων έχουν αρκετά σύνθετο αντικείμενο δραστηριοτήτων και προϋποθέτουν στελέχωση και οργάνωση/διαχείριση υψηλού επιπέδου, γι' αυτό και η δημιουργία τους θα πρέπει να αρχίσει με πολλή περίσκεψη και προσοχή.

Τέλος, στην τεχνικοοικονομική μελέτη για τη δημιουργία οποιασδήποτε επιχείρησης στον κατασκευαστικό τομέα, ειδική προσπάθεια πρέπει να καταβάλλεται για την πλήρη έρευνα της αγοράς, κύρια όσον αφορά τον προσδιορισμό του είδους των έργων, το μέγεθος τους και τον αριθμό που θα κατασκευάζεται στη μονάδα του χρόνου, ώστε να διασφαλίζεται οικονομικό επίπεδο λειτουργίας της επιχείρησης.

2.6. ΣΥΓΚΟΙΝΩΝΙΕΣ

Οι αστικές συγκοινωνίες κύρια, αλλά σε σημαντικό βαθμό και οι υπεραστικές είναι υπηρεσίες κοινωνικού περιεχομένου και πρέπει να αποτελούν αρμοδιότητα κοινωνικού φορέα. Αυτό δικαιολογεί απόλυτα τη διακηρυγμένη απόφαση της Κυβέρνησης, να περάσουν προοδευτικά οι υπηρεσίες αυτές στην αρμοδιότητα της τοπικής αυτοδιοίκησης. Με νόμο πλέον δίνεται η δυνατότητα στους ΟΤΑ των αστικών περιοχών να συστήνουν δημοτικές επιχειρήσεις αστικών συγκοινωνιών. Οι επιχειρήσεις αυτές θα πρέπει βέβαια να λειτουργούν με βάση ιδιωτικοοικονομικά κριτήρια, είναι όμως απαραίτητο να δοθεί η δυνατότητα στους ΟΤΑ να ασκούν

κοινωνική πολιτική με την επιδότηση του κόμιστρου, με βάση τα έσοδα από κάποιο ειδικό πόρο που θα πρέπει να αποκτήσουν. Η καλύτερη οργάνωση των συγκοινωνιών σε επίπεδο επαρχίας και νομού θα καταστεί δυνατή με επιχειρήσεις ΟΤΑ του 2ου βαθμού. Το πέρασμα των συγκοινωνιών στην τοπική αυτοδιοίκηση θα δημιουργήσει δυνατότητες συνδυασμένης παροχής πρόσθετων υπηρεσιών, όπως εξυπηρέτηση των μαθητών που κατοικούν σε απομακρυσμένα χωριά, μεταφορά εργατικού προσωπικού, οργανωμένες εκδρομές κλπ. συμβάλλοντας έτσι και στην αποδοτικότερη αξιοποίηση των μέσων μεταφοράς.

Σε σχέση με τις θαλάσσιες συγκοινωνίες που αποτελούν πολύ σημαντικό τμήμα των συγκοινωνιών στη χώρα μας, η συγκεντρωτική διοικητική και οικονομική διάρθρωση έχει δημιουργήσει πολλά προβλήματα με κυριότερο την εντελώς ορθολογική σύνδεση των περισσότερων νησιών μόνο με τον Πειραιά. Το αποτέλεσμα είναι ψηλό κόστος, άγονες γραμμές, χαμηλό επίπεδο υπηρεσιών, ατυχήματα κλπ. Υπάρχει κατά συνέπεια πιεστική ανάγκη ανασχεδιασμού των ακτοπλοϊκών γραμμών σε συνδυασμό με το αεροπορικό δίκτυο, που θα βασίζεται στη γενικότερη προσπάθεια για περιφερειακή ανάπτυξη και διοικητική αποκέντρωση και θα οδηγήσει τελικά στην «περιφερειοποίηση» της ακτοπλοΐας. Στην κατεύθυνση αυτή σημαντικός μπορεί να είναι ο ρόλος της τοπικής αυτοδιοίκησης σε επίπεδο Περιφέρειας με τη δημιουργία ακτοπλοϊκών επιχειρήσεων, που θα αποκαθιστούν την ενδοεπικοινωνία στην Περιφέρεια και θα την συνδέουν με ένα νέο εθνικό ακτοπλοϊκό δίκτυο. Ήδη από το Υπουργείο Εθνικής Οικονομίας έχουν επιχορηγηθεί ΟΤΑ και ΤΕΔΚ για τη συμμετοχή τους σε ναυτιλιακές εταιρείες λαϊκής βάσης, χρειάζεται όμως μια ολοκληρωμένη τεχνικοοικονομική μελέτη για την αναδιάρθρωση του τομέα.

2.7. ΕΜΠΟΡΙΟ

Με τον κλάδο του εμπορίου συνδέονται πολλά και σοβαρά προβλήματα κακής λειτουργίας και χαμηλής αποδοτικότητας της οικονομίας στη χώρα μας. Αναφέρονται κύρια στη δημιουργία καταστάσεων ελλιπούς ανταγωνισμού στο

χονδρεμπόριο και στην ύπαρξη εξαιρετικά μεγάλου αριθμού πολύ μικρών αντιοικονομικών μονάδων στο λιανικό εμπόριο. Το αποτέλεσμα είναι να διαμορφώνονται σε μόνιμη βάση τελικές τιμές προϊόντων αδικαιολόγητα ψηλές σε σχέση με το κόστος παραγωγής τους.

Ακόμη πολύ συχνό είναι το φαινόμενο της απόκρυψης αγαθών και δημιουργίας τεχνητής έλλειψης που οδηγεί επίσης σε απότομες αυξήσεις τιμών. Τέλος, αναρίθμητες είναι οι περιπτώσεις νοθείας, παραβίασης κανονισμών υγιεινής, अपαράδεκτης ποιότητας κλπ. που μαζί με τα προηγούμενα προβλήματα εμποδίζουν τη σωστή λειτουργία της οικονομίας και στη φάση της παραγωγής.

Το αντικείμενο των επιχειρήσεων θα είναι η τυποποίηση-συσσκευασία και διάθεση των προϊόντων, τόσο στο χονδρικό όσο και απευθείας στο λιανικό εμπόριο, με κύριους αλληλοσυνδεόμενους στόχους τη βελτίωση της ποιότητας των αγαθών, τον ομαλό εφοδιασμό της αγοράς, την αποδυνάμωση του κυκλώματος των μεσαζόντων και την εξασφάλιση λογικών τιμών, τόσο στους παραγωγούς όσο και στους τελικούς καταναλωτές.

2.8. ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ-ΙΑΜΑΤΙΚΕΣ ΠΗΓΕΣ

Οι τουριστικές επιχειρήσεις αποτελούν από τις σχετικά ευκολότερες επιχειρήσεις που μπορούν να αναλάβουν οι ΟΤΑ.

Με προσανατολισμό σε μικρής κλίμακας δραστηριότητες, μπορούν να δημιουργηθούν από Δημοτικές (ή Κοινοτικές) Επιχειρήσεις: κατασκηνωτικά κέντρα (κάμπινγκς), ξενώνες, ενοικιαζόμενα δωμάτια, οργανωμένες πλαζ, μαρίνες. Σε ορισμένες περιπτώσεις μπορούν να αναληφθούν επιχειρηματικές πρωτοβουλίες τόσο για ευρύτερη τουριστική αξιοποίηση της περιοχής τους (με ξενοδοχείο, συγκρότημα μπάγκαλοους, κέντρο χειμερινού τουρισμού κλπ.) όσο και για τη συνδυασμένη ανάπτυξη τοπικών πόρων (βιοτεχνία παραδοσιακών προϊόντων για τη παραγωγή υφαντών, πλεκτών, κεντημάτων, ξυλοτεχνημάτων, δερματίνων ειδών κλπ, εκθετήρια, τουριστικά περίπτερα, αξιοποίηση αρχαιολογικού χώρου).

Σημαντικός μπορεί να είναι και ο ρόλος της τοπικής αυτοδιοίκησης στην επισκευή και τουριστική αξιοποίηση παραδοσιακών οικισμών, την προστασία και αξιοποίηση περιοχών «ιδιαιτέρου φυσικού κάλλους», εθνικών δρυμών και βιότοπων.

Με νόμο δόθηκε η δυνατότητα παραχώρησης αρχαιολογικών χώρων για αξιοποίηση από ΟΤΑ μετά από σχετική γνωμοδότηση του αρμόδιου Αρχαιολογικού Συμβουλίου.

Ο ΕΟΤ διερευνά τις δυνατότητες παραχώρησης τουριστικών ακινήτων ή εκτάσεων, που διαχειρίζεται, στους ενδιαφερόμενους ΟΤΑ και έχει ήδη εκδηλωθεί το ενδιαφέρον αρκετών Δήμων και Κοινοτήτων για την επισκευή και αξιοποίηση ξενώνων τους, τη δημιουργία κάμπινγκς, την ανάληψη της διαχείρισης οργανωμένων πλαζ, την ίδρυση κέντρων χειμερινού τουρισμού κλπ.

Η συνεργασία των Δημοτικών τουριστικών επιχειρήσεων μέσα από μία Ένωση Δημοτικών Επιχειρήσεων θα μπορούσε να τις βοηθήσει στην κοινή προβολή τόσο στο εσωτερικό όσο και στο εξωτερικό, τις ανταλλαγές, την εφαρμογή προγραμμάτων κοινωνικού τουρισμού κ.λπ.

Σημαντικές προοπτικές υπάρχουν και για την αξιοποίηση ιαματικών πηγών από Δημοτικές (ή Κοινοτικές) Επιχειρήσεις. Παλαιότερα ο ΕΟΤ παραχώρησε τη χρήση των οργανωμένων εγκαταστάσεων που έχει σε Ιαματική Πηγή της Φθιώτιδας σε Κοινοτική Επιχείρηση, ενώ έχουν ενεργοποιηθεί Δήμοι με Επιχειρήσεις Ιαματικών πηγών, για τον εκσυγχρονισμό και την επέκτασή τους (Λαγκαδάς, Σιδηρόκαστρο κλπ.).

Προς την κατεύθυνση της υλοποίησης κάθε μιας από τις παραπάνω μορφές δραστηριοποίησης των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης είναι δυνατόν να ακολουθηθούν ποικίλοι συνδυασμοί των παραγωγικών δυνάμεων, πάντα προς την κατεύθυνση της δημιουργίας βιώσιμων επιχειρήσεων.

Συγκεκριμένα, κοινοπραξίες μεταξύ ΟΤΑ και ιδιωτών παραγωγών ή επιχειρηματιών δίνουν την ευκαιρία για την επίτευξη οικονομικού μεγέθους ικανού να καταστήσει μια επένδυση αποδοτική. Με τον τρόπο αυτό προωθείται στην πράξη η συμπληρωματικότητα του ιδιωτικού και του κοινωνικοποιημένου τομέα, με χαρακτηριστικό παράδειγμα, στον πρωτογενή

τομέα, τη συνεργασία ΟΤΑ και παραγωγών για την αξιοποίηση μικρών αγροτεμαχίων για εκμετάλλευση που μπορεί να αυξήσει σημαντικά την παραγωγή και την παραγωγικότητα.

Υπάρχει όμως και ο χώρος ή ο τομέας επιχειρηματικών δραστηριοτήτων, από όπου απουσιάζει εντελώς ο ιδιωτικός τομέας. Αυτό συμβαίνει ίσως γιατί στην Ελλάδα ο ιδιωτικός τομέας δεν έδρασε πάντοτε με αμιγή καπιταλιστικά κριτήρια αλλά και γιατί δεν υπήρξε η κατάλληλη τεχνολογία. Τομείς όπως η τυποποίηση των κρασιών, η εκμετάλλευση πολλών αγροτικών προϊόντων, η ανάπτυξη αγροτοβιομηχανίας σε διεθνή ανταγωνιστική βάση, αποτελούν πρόκληση για επιχειρηματική δράση. Σε μερικές περιπτώσεις η αγορά είναι πολύ μικρή για μια προσοδοφόρα ανταγωνιστική εκμετάλλευση από τον ιδιωτικό τομέα. Στις περιπτώσεις αυτές η εκμετάλλευση από ιδιωτικό κεφάλαιο θα μπορούσε να ήταν μόνο καθαρά μονοπωλιακή. Κάτω από αυτές τις συνθήκες και μέσα από δημοτικές επιχειρήσεις ο κοινωνικοποιημένος τομέας, είτε με επιδότηση είτε με κάλυψη του μέσου κόστους, θα μπορούσε να δράσει αποτελεσματικά και προς όφελος του κοινωνικού συνόλου.

Τέλος υπάρχει μια μεγάλη ενότητα δραστηριοτήτων, όπου η δράση των δημοτικών επιχειρήσεων θα λειτουργήσει, αναγκαστικά, ανταγωνιστικά προς τον ιδιωτικό τομέα. Κι αυτό θα γίνει εκεί, όπου υπάρχει ήδη μια ολιγοπωλιακή ή μονοπωλιακή δομή παραγωγής, είτε γιατί η αγορά ήταν πολύ μικρή, για να λειτουργήσουν με κέρδος πολλές επιχειρήσεις, είτε γιατί είχε αποκλεισθεί η είσοδος σε άλλους παραγωγούς ή εμπόρους. Μπορούμε να αναφέρουμε ενδεικτικά τους τομείς του εμπορίου και της διακίνησης – ειδικότερα των αγροτικών προϊόντων – των συγκοινωνιών, της ακτοπλοΐας και ορισμένων κλάδων της βιοτεχνίας και της βιομηχανίας.

Σε όλους αυτούς τους τομείς υπάρχει υπερσυγκέντρωση και ολιγοπωλιακές δομές της παραγωγής. Ο κοινωνικοποιημένος τομέας έχει δυνατότητες να κατεβάσει τις τιμές καλύπτοντας το μέσο κόστος παραγωγής με κάποια επιχειρηματική ζημιά, η οποία όμως υπερκαλύπτεται από το κοινωνικό όφελος και για την οποία δικαιολογείται κάποια μορφή επιδότησης. Σε αυτήν επίσης την ενότητα των ανταγωνιστικών προς τον ιδιωτικό τομέα δραστηριοτήτων μπορεί κανένας να εντάξει δραστηριότητες, όπου η λειτουργία του ιδιωτικού κεφαλαίου έχει δυσμενείς επιπτώσεις στο κοινωνικό

σύνολο, για τις οποίες δεν υπάρχει εύκολος τρόπος προσδιορισμού ανάλογου φόρου. Σαν τέτοιες δραστηριότητες θα μπορούσε κανείς να αναφέρει εκείνες που βασίζονται στον έλεγχο της ποιότητας ή που άμεσα επηρεάζουν τη φυσιογνωμία του χώρου, το περιβάλλον, την πολιτιστική κληρονομιά. Η αξιοποίηση και εκμετάλλευση των λατομικών προϊόντων, είτε μιλάμε για μάρμαρα είτε για αδρανή υλικά, η επεξεργασία και εμφιάλωση των μεταλλικών νερών, ο τουρισμός, είναι δραστηριότητες όπου για τη διασφάλιση της ποιότητας ζωής επιβάλλεται κάποια μορφή ενεργοποίησης του κοινωνικοποιημένου τομέα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3

ΟΡΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΕΡΓΟΥ

3.1. ΕΝΝΟΙΑ ΤΟΥ ΕΡΓΟΥ

Σύμφωνα με τη βασική έννοια της λέξης, έργο είναι ένα σύνολο αλληλένδετων ενεργειών ή δραστηριοτήτων, οι οποίες εκτελούνται με συγκεκριμένη σειρά και αποβλέπουν στην επίτευξη ενός συγκεκριμένου σκοπού. Κάθε έργο εκτελείται με συγκεκριμένα μέσα και έχει συγκεκριμένα όρια προϋπολογισμού και χρόνου υλοποίησης του. Τα έργα αποτελούν συλλογική προσπάθεια και εκτελούνται από πρόσωπα διαφόρων ειδικοτήτων με κατάλληλη εμπειρία και επαγγελματική κατάρτιση, τα οποία ανάλογα με την κλίμακα κάθε έργου εργάζονται σε ομάδες εργασίας.

Οι ανθρώπινες δραστηριότητες σχεδόν σε όλους τους τομείς εκδηλώνονται, σχεδιάζονται και υλοποιούνται υπό μορφή «έργων». Κάποια έργα είναι σύνθετα, πολύπλοκα και απαιτούν αρκετό χρόνο για την υλοποίηση τους, όπως π.χ. η κατασκευή ενός μεγάλου οδοφράγματος, μιας ομαδικής σήραγγας, ενός μετρό, κ.λ.π.. Άλλα είναι πιο απλά, όπως π.χ. η διαμόρφωση του χώρου μιας αίθουσας.

Τα βασικά χαρακτηριστικά ενός έργου είναι:

- Έχει αρχή και τέλος και αποβλέπει στην επίτευξη ενός σκοπού. Η αρχή μπορεί να αναφέρεται στη γέννηση της ιδέας για το έργο, ενώ το τέλος στη συμπλήρωση όλων των στόχων του έργου.
- Η ολοκλήρωση απαιτεί ανάλωση χρόνου, χρήματος και πόρων.
- Περιέχει στοιχεία επιχειρηματικού κινδύνου.
- Κάθε έργο είναι μοναδικό υπό την έννοια ότι δεν επαναλαμβάνεται ποτέ ακριβώς το ίδιο.
- Διαθέτει προϋπολογισμό.

- Ικανοποιεί κάποιες προδιαγραφές. Κάθε έργο αποτελείται από επί μέρους εργασίες ή δραστηριότητες. Τα τεχνικά έργα περιλαμβάνουν εκατοντάδες εργασίες, ενώ ο αριθμός τους εξαρτάται από το μέγεθος του έργου. Όλες οι εργασίες πρέπει να μελετηθούν, να συντονισθούν και να προγραμματισθούν, ενώ πολλές φορές η εκτέλεση τους επηρεάζεται από απρόβλεπτους παράγοντες.

Δραστηριότητα είναι το «δομικό» υλικό του έργου και έχει τα ίδια χαρακτηριστικά του έργου. Έτσι, π.χ. η μελέτη, η κατασκευή της τοιχοποιίας, οι ελαιοχρωματισμοί κ.λ.π. αποτελούν επί μέρους δραστηριότητες του έργου κατασκευής μιας οικοδομής. **Υποέργο** είναι μέρος του έργου που εξυπηρετεί γεωγραφικές, οργανωτικές ή λειτουργικές ανάγκες. **Πρόγραμμα** είναι ένα σύνολο αλληλοσχετιζόμενων έργων που αποσκοπεί στην εκπλήρωση πολλών στόχων.

3.2. ΕΝΝΟΙΑ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΕΡΓΟΥ

Ως δημόσια έργα ορίζονται τα έργα υποδομής της χώρας που καλύπτουν βασικές ανάγκες του κοινωνικού συνόλου και αποσκοπούν στην αύξηση του εθνικού προϊόντος, την ασφάλεια της χώρας και τη βελτίωση της ποιότητας ζωής του λαού. Διαφορετικά, αποσκοπούν στην οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη της χώρας. Από τεχνική άποψη δημόσια έργα είναι όλα τα έργα που εκτελούν οι φορείς του δημόσιου τομέα και συνδέονται με οποιοδήποτε τρόπο με το έδαφος, το υπέδαφος ή τον υποθαλάσσιο χώρο, όπως τα πλωτά τμήματα των τεχνικών έργων. Ως έργο, σύμφωνα με τη νομοθεσία, νοείται κάθε νέα κατασκευή ή επέκταση ή ανακαίνιση ή επισκευή και συντήρηση και κάθε ερευνητική εργασία που απαιτεί τεχνική γνώση και επέμβαση.

Για την εκτέλεση ενός δημοσίου έργου ακολουθούνται κατά σειρά τα επόμενα στάδια:

1. Ο προγραμματισμός του έργου από τον «κύριο του έργου».
2. Η ανάθεση της μελέτης.

3. Η εκπόνηση της μελέτης (προκαταρκτική μελέτη, προμελέτη, οριστική μελέτη, μελέτη εφαρμογής).

4. Η δημοπράτηση του έργου και η ανάδειξη του εργολάβου.

5. Η ανάθεση της εργολαβίας στον ανάδοχο του έργου.

6. Η κατασκευή του έργου.

7. Η επίβλεψη της κατασκευής, η παράδοση και παραλαβή και η λειτουργία του έργου.

Οι φορείς ή τα πρόσωπα που εμπλέκονται σε ένα δημόσιο έργο, όπως ορίζονται από τη σχετική νομοθεσία, είναι συνοπτικά οι εξής:

i. Ο **εργοδότης ή ο κύριος του έργου** που μπορεί να είναι το δημόσιο ή άλλο νομικό πρόσωπο του δημόσιου τομέα για λογαριασμό του οποίου καταρτίζεται η σύμβαση που κατασκευάζεται το έργο.

ii. Ο **φορέας κατασκευής** του έργου είναι η αρμόδια υπηρεσία η οποία έχει την ευθύνη παραγωγής του έργου.

iii. Ο **ανάδοχος ή εργολήπτης** είναι το πρόσωπο ή η επιχείρηση που ανέλαβε την κατασκευή του έργου.

iv. Η **Διευθύνουσα ή επιβλέπουσα υπηρεσία** είναι η τεχνική υπηρεσία του φορέα κατασκευής του έργου που έχει την αρμοδιότητα για τον έλεγχο, την παρακολούθηση και την διοίκηση της κατασκευής του έργου.

v. Η **Προϊσταμένη ή εποπτεύουσα αρχή** είναι η υπηρεσία ή το όργανο του φορέα κατασκευής του έργου που έχει τη γενική εποπτεία της κατασκευής και αποφασίζει για τη μεταβολή των όρων της σύμβασης.

vi. Το **Τεχνικό συμβούλιο** είναι το συλλογικό όργανο του φορέα κατασκευής του έργου που γνωμοδοτεί στα θέματα που ορίζει ο νόμος ή τα σχετικά προεδρικά διατάγματα.

3.2.1. ΑΝΑΛΥΣΗ ΚΑΙ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΩΝ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΕΡΓΩΝ

Τα δημόσια έργα και οι επενδύσεις υλοποιούνται από τους δημόσιους φορείς (Δημόσιο, Οργανισμοί Τοπικής Αυτοδιοίκησης, Ν.Π.Δ.Δ., κ.λ.π.) και εξυπηρετούν συλλογικούς σκοπούς ή το δημόσιο συμφέρον. Τα δημόσια έργα έχουν πάντως κάποια ιδιαίτερα χαρακτηριστικά, τα οποία διαφοροποιούν την ανάλυση τους από την αντίστοιχη των ιδιωτικών επενδύσεων. Ως ορισμένες από τις βασικές διαφορές μεταξύ των δημοσίων έργων, οι οποίες έχουν σημασία για την οικονομική τους ανάλυση, μπορούν να αναφερθούν οι εξής:

- Τα δημόσια έργα είναι συνήθως μεγαλύτερης οικονομικής κλίμακας και χρόνου ζωής σε σχέση με τα ιδιωτικά.
- Υπάρχει μεγαλύτερη δυσκολία στον καθορισμό των ωφελειών ενός δημοσίου έργου, ενώ πολλές ωφέλειες δεν είναι εύκολο να αποτιμηθούν ποσοτικά. Τα περισσότερα των δημοσίων έργων επιφέρουν δευτερογενείς ωφέλειες ή κόστος που δεν μπορούν να προβλεφθούν εύκολα. Έτσι, π.χ. οι επιπτώσεις ενός αυτοκινητόδρομου στην περιφερειακή ανάπτυξη (δευτερογενείς επιπτώσεις) δεν υπολογίζονται εύκολα εκ των προτέρων, όπως επίσης δύσκολη είναι η ποσοτική και οικονομική αποτίμηση των επιπτώσεων στο περιβάλλον.
- Η μεγαλύτερη διάρκεια ζωής των δημοσίων έργων σε σχέση με τα ιδιωτικά, καθιστά δυσκολότερη την αξιολόγησή τους.
- Οι ωφέλειες ενός δημοσίου έργου δεν είναι μόνον οι άμεσες, αλλά πολλές εμφανίζονται στο απώτερο μέλλον, με αποτέλεσμα να υπάρχει αβεβαιότητα στην προεκτίμησή τους.
- Υπάρχει διάσταση μεταξύ της κοινωνικής ομάδας που ωφελείται από την χρήση ενός δημοσίου έργου και αυτής που πληρώνει για την κατασκευή του ή την συντήρησή του. Η σημασία των δημοσίων έργων στην οικονομική ανάπτυξη θεωρείται πλέον δεδομένη και θα πρέπει κατά συνέπεια η κατασκευή τους, ως αρκετά ελεγχόμενο μέσο πολιτικής, να κατευθύνεται προς τους τομείς και τις

περιοχές, όπου συμβάλλουν περισσότερο στους αναπτυξιακούς σκοπούς της Πολιτείας. Τα δημόσια έργα επηρεάζουν επίσης σε σημαντικό βαθμό αυξητικά τις ιδιωτικές επενδύσεις, λόγω του ότι πολλές φορές αποτελούν την απαραίτητη υποδομή για αυτές. Έτσι, π.χ. η κατασκευή ενός δρόμου και η σύνδεση μιας αναξιόπιστης περιοχής με ένα αναβαθμισμένο αστικό κέντρο, κατά κανόνα ακολουθείται από μια ιδιωτική επενδυτική δραστηριότητα στην περιοχή αυτή.

Η μεγάλη σημασία των δημοσίων έργων στην αναπτυξιακή προσπάθεια του κράτους, επιβάλλει την ανάλυση και την αξιολόγηση στη φάση του προγραμματισμού με ορθολογικές μεθόδους, κριτήρια και διαδικασίες. Ο γενικός σκοπός κατά συνέπεια, στον οποίο αποσκοπεί η οικονομική ανάλυση των δημοσίων έργων, είναι η βέλτιστη χρήση των διαθέσιμων οικονομικών πόρων, ώστε να επιτευχθεί η μέγιστη δυνατή κοινωνική ευημερία. Συνοπτικά, η αξιολόγηση των δημοσίων έργων επιβάλλεται για δύο λόγους: α) οι ανάγκες για δημόσια έργα και οι σχετικές προτάσεις επενδύσεων είναι πολλές (θεωρητικά άπειρες) και β) οι οικονομικοί πόροι για την υλοποίηση των επενδυτικών προτάσεων είναι περιορισμένοι.

Η αξιολόγηση γενικότερα, ως λειτουργία και πρακτική σύγκρισης πλεονεκτημάτων (ωφελειών) και μειονεκτημάτων (κόστους) χαρακτηρίζει κάθε σκεπτόμενο άνθρωπο. Η διαδικασία αξιολόγησης αποσκοπεί στη διερεύνηση των ωφελειών και του κόστους, στον προσδιορισμό της απόδοσης των διαφόρων εναλλακτικών προτάσεων για τον προγραμματισμό και την υλοποίηση διαφόρων έργων ή επενδύσεων και στην επιλογή εκείνων με τη μεγαλύτερη απόδοση.

Η ανάλυση και η αξιολόγηση των δημοσίων έργων χρησιμοποιεί κυρίως ποσοτικές μεθόδους προεκτίμησης της ελκυστικότητας ενός προγράμματος δημοσίων επενδύσεων ή ενός έργου. Από τις μεθόδους αυτές οι πλέον χρησιμοποιούμενη είναι η ανάλυση κόστους οφέλους (cost – benefit analysis), σύμφωνα με την οποία η κατασκευή ενός έργου συμφέρει όταν οι ωφέλειες από τη χρήση του είναι μεγαλύτερες από το κόστος του, υπό την προϋπόθεση ότι τα δύο μεγέθη θα μετασχηματισθούν ισοδύναμα σε κοινή βάση (π.χ. παρούσα αξία).

Αναπτύχθηκαν πολλές μεθοδολογίες και σήμερα οι περισσότερες αναπτυγμένες χώρες του κόσμου έχουν καθιερώσει επίσημους «Οδηγούς» ή «Εγχειρίδια» για την αξιολόγηση και την προώθηση των δημοσίων επενδύσεων. Στη χώρα μας το ΥΠΕΧΩ/ΓΓΔΕ έχει εκδώσει προδιαγραφές για τη «Σύνταξη Μελετών Σκοπιμότητας των Έργων Οδοποιίας», στις οποίες δίνονται κατευθυντήριες οδηγίες για την αξιολόγηση των έργων αυτών κατά τη φάση του προγραμματισμού και του αρχικού σχεδιασμού τους. Για τις άλλες κατηγορίες τεχνικών έργων δεν υπήρξε ανάλογη προσπάθεια και δεν έχουν συνταχθεί ανάλογες οδηγίες.

3.2.2. Η ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ ΤΩΝ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΕΡΓΩΝ

Ο προγραμματισμός και η υλοποίηση των δημοσίων έργων στην Ελλάδα είναι δυνατόν να γίνει από:

1. Το Εθνικό Πρόγραμμα Επενδύσεων, το οποίο περιλαμβάνει έργα εθνικής κλίμακας, δηλαδή έργα τα οποία καλύπτουν ολόκληρο τον εθνικό χώρο.
2. Τα Περιφερειακά Προγράμματα Επενδύσεων, τα οποία περιλαμβάνουν έργα περιφερειακής κλίμακας.
3. Τα Νομαρχιακά Προγράμματα Επενδύσεων, τα οποία περιλαμβάνουν έργα νομαρχιακού επιπέδου.
4. Τα Τοπικά Προγράμματα Επενδύσεων, τα οποία περιλαμβάνουν τα Κοινοτικά και Δημοτικά Έργα.

Για τη χρηματοδότηση των δημοσίων έργων στο πλαίσιο των προαναφερθέντων προγραμμάτων, συνήθως χρησιμοποιούνται οικονομικοί πόροι που προέρχονται: α) από φορολογία, β) από δανεισμό και γ) από τέλη για τις προσφερόμενες υπηρεσίες. Η φορολογία και ο δανεισμός (πώληση από το κράτος ομολόγων, γραμματίων, κ.λ.π.) είναι οι συνήθεις τρόποι για τη χρηματοδότηση των νέων έργων. Σε πολλά όμως έργα, η κατασκευή τους στηρίζεται στη χρηματοδότηση τους (ή ενός μέρους αυτών) από τον κατασκευαστή τους και στην παραχώρηση δικαιώματος εκμετάλλευσης του

έργου για κάποιο χρονικό διάστημα (π.χ. την είσπραξη διοδίων σε ένα νέο οδικό έργο ή μια γέφυρα).

Ως άλλα παραδείγματα εσόδων του ιδιοκτήτη του έργου (κράτος, ΟΤΑ, Δημόσιοι Οργανισμοί, κ.λ.π.) από τις προσφερόμενες υπηρεσίες ενός έργου, μπορούν να αναφερθούν τα ταχυδρομικά τέλη, η ηλεκτρική ενέργεια, οι τηλεπικοινωνίες, τα τέλη ύδρευσης και αποχέτευσης, κ.λ.π.

Ο ρυθμός απόδοσης των δημοσίων έργων είναι ένα επίμαχο θέμα μεταξύ των ειδικών. Το κύριο χαρακτηριστικό τους είναι ότι απαιτούν συνήθως μεγάλα κεφάλαια για την κατασκευή τους και έχουν μεγάλη διάρκεια ζωής, με αποτέλεσμα οι ωφέλειες να λαμβάνονται από τους χρήστες σε μεγάλο χρονικό διάστημα. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα τη δυσκολία ανεύρεσης ιδιωτών για τη χρηματοδότηση κατασκευής των δημοσίων έργων (κυρίως συνχρηματοδότηση), ή οι όροι που πολλές φορές μπαίνουν, λόγω της αβεβαιότητας που προκαλεί μικρή ετήσια αλλά μακροχρόνια απόδοση κάθε έργου, δεν είναι ιδιαίτερα ελκυστικοί.

Οι βασικές τεχνοοικονομικές παράμετροι και οι κίνδυνοι που προκύπτουν από αυτές και επηρεάζουν την ανάληψη της χρηματοδότησης ή συνχρηματοδότησης ενός δημοσίου έργου από ιδιωτικές κατασκευαστικές επιχειρήσεις είναι:

- ο Τα πιθανά λάθη που μπορεί να προκύψουν από την μελέτη και η εφικτότητα της. Μια πρόχειρη μελέτη συνήθως έχει ως αποτέλεσμα υπερβάσεις στο προβλεπόμενο κόστος και στο χρόνο κατασκευής ενός έργου.

- ο Οι περιβαλλοντικοί κίνδυνοι και η ικανοποίηση περιβαλλοντικών όρων, καθώς επίσης οι κίνδυνοι από ενέργειες τρίτων που είναι απαραίτητα εμπλεκόμενοι στην κατασκευή του έργου και έχουν κυρίως σχέση με απαλλοτριώσεις, μετατοπίσεις εμποδίων, άδειες από εμπλεκόμενους φορείς, κ.λ.π.

- ο Οι κίνδυνοι από τη λειτουργία του έργου και έχουν σχέση με λιγότερα έσοδα από τα προβλεπόμενα (π.χ. κυκλοφοριακοί φόρτοι χαμηλότεροι και συνεπώς λιγότερα έσοδα, από εκείνους που

προβλέφθηκαν), το κόστος λειτουργίας του έργου, την ασφάλεια των χρηστών του έργου και τα δικαιώματα αποκλειστικότητας και ανταγωνιστικότητας του έργου.

ο Οι χρηματοοικονομικοί κίνδυνοι που απορρέουν από τη μεγάλη χρονική διάρκεια εκμετάλλευσης του έργου και έχουν σχέση με την εξέλιξη των επιτοκίων, την εξέλιξη του πληθωρισμού και τις συναλλαγματικές διακυμάνσεις.

Σε πολλές περιπτώσεις, η χρηματοδότηση κατασκευής δημοσίων έργων έχει επικριθεί, σύμφωνα με το επιχείρημα ότι η μεταφορά οικονομικών πόρων από ιδιωτικές χρήσεις, όπου οι αποδόσεις είναι υψηλές, σε δημόσιες επενδύσεις επιφέρει μια χαμηλότερη αξιοποίηση των πόρων αυτών. Κατά συνέπεια, η χρησιμοποίηση των οικονομικών πόρων σε δημόσιες επενδύσεις δικαιολογείται μόνο, εφόσον η απόδοση των επενδύσεων αυτών είναι μεγαλύτερη ή ίση της απόδοσης των ιδιωτικών επενδύσεων. Η γενική πάντως συμφωνία για την απόδοση των δημοσίων έργων, είναι ότι αυτή πρέπει να είναι μεγαλύτερη ή ίση του σταθμισμένου κόστους δανεισμού του κράτους.

3.2.3. ΧΡΟΝΟΣ ΖΩΗΣ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΕΡΓΩΝ

Κάθε δημόσιο έργο έχει ένα χρόνο ζωής, ο οποίος καλύπτει τις εξής φάσεις:

α) Το χρόνο μελέτης.

β) Το χρόνο λήψης της απόφασης για τη χρηματοδότηση και την έγκριση της πίστωσης από το Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων.

γ) Το χρόνο κατασκευής του έργου.

δ) Το χρόνο της παραγωγικής του ζωής.

Το χρονικό διάστημα από την αρχή έως το τέλος ενός έργου αποτελεί τον κύκλο ζωής του έργου.

Οι απαιτούμενοι χρόνοι (α), (β), και (γ) μπορούν να εκτιμηθούν από τα εμπειρικά δεδομένα και με σύγκριση περιπτώσεων παρόμοιων έργων. Ο χρόνος της παραγωγικής ζωής του έργου (δ) περιλαμβάνει την περίοδο του

χρόνου, στην διάρκεια του οποίου το έργο εξυπηρετεί τον σχεδιαζόμενο παραγωγικό σκοπό. Η διαδικασία της αξιολόγησης προϋποθέτει τον εκ των προτέρων υπολογισμό της διάρκειας ζωής του έργου και την αναγωγή σε παρούσες αξίες των ωφελειών που αυτό παράγει.

Για τον υπολογισμό της διάρκειας ζωής ενός έργου υπάρχουν «Εγχειρίδια Μηχανικής», τα οποία δίνουν ορισμένους τυπικούς χρόνους παραγωγικής ζωής των έργων σε έτη, με βάση τη σχετική εμπειρία και τις τεχνικές προδιαγραφές. Στον επόμενο πίνακα παρουσιάζονται τυπικοί χρόνοι παραγωγικής ζωής διαφόρων τεχνικών έργων.

Πίνακας 1.: Τυπικοί χρόνοι ζωής ορισμένων τεχνικών έργων

Τεχνικά έργα κ παραγωγικές επενδύσεις	Τυπικός χρόνος ζωής σε έτη
Δρόμοι	30-50
Λιμάνια	50
Φράγματα	50
Αντλιοστάσια	25
Κανάλια, Αρδευτικά δίκτυα	50
Αντλίες φρεατίων	15
Δεξαμενές βιολογικού καθαρισμού	35
Δεξαμενές από χάλυβα	30
Κτίρια, Οικοδομικά έργα	50
Δεξαμενές νερού	50
Υδραυλικές τουρμπίνες	35
Γεννήτριες υδραυλικές	35
Γεννήτριες ατμού	30
Μετασχηματιστές	15-25
Γραμμές μεταφοράς ηλεκτρ.ρεύματος	20-35
Μηχανολογικός εξοπλισμός	10-15
Λέβητες	15-25
Κλίβανοι	22
Κινητήρες	14
Φορητά αυτοκίνητα	5-8

Γενικότερα, τα δημόσια έργα από την άποψη του χρόνου ζωής τους διακρίνονται:

- Σε έργα μικρής διάρκειας (περίπου 10-15 έτη), τα οποία περιλαμβάνουν κυρίως μηχανολογικό εξοπλισμό.
- Σε έργα μέσης διάρκειας (περίπου 30 έτη), τα οποία περιλαμβάνουν κυρίως αντλιοστάσια, γραμμές μεταφοράς ηλεκτρικού ρεύματος, γεννήτριες, βιολογικούς καθαρισμούς, κ.λ.π.
- Σε έργα μακράς διάρκειας (περίπου 50 έτη), τα οποία περιλαμβάνουν κυρίως λιμάνια, φράγματα, οικοδομικά έργα, κ.λ.π.

Σε πολλές περιπτώσεις για να ισχύσει ο προβλεπόμενος τυπικός χρόνος ζωής, είναι αναγκαίο να πραγματοποιηθούν ενδιάμεσες αντικαταστάσεις εξοπλισμού, πέραν της δαπάνης για την κανονική συντήρηση.

Ο μέγιστος χρόνος ζωής για τα δημόσια έργα μακράς διάρκειας υποτίθεται ότι είναι πενήντα (50) έτη, γιατί πέραν του χρόνου αυτού η αναγωγή σε παρούσες αξίες των ροών κόστους – ωφελειών εκμηδενίζονται. Πέραν τούτου, τα δημόσια έργα μετά την παρέλευση 50 ετών βρίσκονται σε τέτοια κατάσταση φθοράς και απαξίωσης τους, ώστε θα πρέπει να σχεδιάζεται ένα νέο έργο για την αντικατάστασή τους.

Μετά την ολοκλήρωση του κύκλου ζωής ενός έργου, αυτό θα εγκαταλειφθεί εφόσον δεν δημιουργεί περιβαλλοντικά προβλήματα ή θα καταστραφεί, εφόσον είναι αναγκαίο. Η αξία του έργου στον χρόνο εγκατάλειψής του είναι η υπολειμματική αξία (residual value). Η υπολειμματική αξία, ανάλογα με τη φύση του έργου μπορεί να είναι:

- 1) Θετική, εφόσον μετά την παραγωγική αξιοποίηση ενός έργου, υπάρχει η δυνατότητα πώλησής του (π.χ. η πώληση του μηχανολογικού εξοπλισμού ενός έργου έναντι ενός τιμήματος).
- 2) Μηδενική, εφόσον η αξία πώλησής είναι ασήμαντη ή μη υπολογίσιμη.
- 3) Αρνητική, εφόσον θα απαιτηθεί κάποιο κόστος για την καταστροφή του έργου στο τέλος της παραγωγικής ζωής του (κόστος

ισοπέδωσης κτιρίων, κόστος μεταφοράς άχρηστων υλικών, κόστος αποκατάστασης χώρου, κ.λ.π.).

3.2.4. ΤΟ ΚΟΣΤΟΣ ΑΠΟ ΤΗ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΤΩΝ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΕΡΓΩΝ

Ενώ το κριτήριο για την αποδοχή ενός ιδιωτικού έργου σύμφωνα με την «ιδιωτικο-οικονομική» ανάλυση, που χρησιμοποιείται για την αξιολόγηση των ιδιωτικών έργων, είναι η κερδοφορία και η αποδοτικότητα του για τον φορέα επενδυτή, το κριτήριο για την αποδοχή ενός δημόσιου έργου σύμφωνα με την κοινωνικό-οικονομική ανάλυση που χρησιμοποιείται για την αξιολόγηση των δημοσίων έργων, είναι η αποδοτικότητα του για το κοινωνικό σύνολο. Δηλαδή η κοινωνικό-οικονομική ανάλυση έχει ευρύτερους σκοπούς από την ιδιωτικό-οικονομική και συμπεριλαμβάνει όχι μόνο τις χρηματικές ροές εσόδων και εξόδων του έργου, αλλά όλες τις πραγματικές επιπτώσεις του έργου.

Αυτό σημαίνει ότι το περιεχόμενο των επί μέρους στοιχείων του κόστους και των ωφελειών στην κοινωνικό-οικονομική ανάλυση είναι ευρύτερο, γιατί περιλαμβάνει και τις πολύπλευρες εξωτερικές επιδράσεις (externalities) των έργων (π.χ. η ρύπανση του περιβάλλοντος, η καταστροφή πολύτιμων μνημείων, η ανάπτυξη άλλων κλάδων της οικονομίας, η δημιουργία απασχόλησης, κ.λ.π.).

Ο υπολογισμός των συνιστωσών του κόστους αποτελεί το ένα σκέλος των μελετών σκοπιμότητας και αξιολόγησης ενός έργου. Το κόστος (όπως και οι ωφέλειες) μπορεί να διακριθεί σε άμεσο και σε έμμεσο. Το άμεσο κόστος περιλαμβάνει το κόστος κατασκευής, λειτουργίας και συντήρησης ενός έργου, ενώ το έμμεσο (ή εξωτερικές επιδράσεις) περιλαμβάνει όλες τις αρνητικές επιπτώσεις οι οποίες θα προκληθούν από την κατασκευή και τη λειτουργία του.

Ως μερικές από τις ενδεχόμενες ή πιθανές αρνητικές εξωτερικές επιδράσεις ή δευτερογενείς αρνητικές επιπτώσεις των δημοσίων έργων, οι οποίες υπολογίζονται με καταλογισμό ή απευθείας μετρήσεις, μπορούν να αναφερθούν οι εξής:

- Η περιβαλλοντική ρύπανση (ρύπανση αέρα, νερών, αλλοίωση τοπίου, κ.λ.π.) την οποία προκαλούν τα έργα.
- Η καταστροφή των αρχαιοτήτων, των πολιτιστικών μνημείων, των παραδοσιακών οικισμών και της υφιστάμενης υποδομής.
- Η αναγκαστική μετακίνηση πληθυσμών και οικισμών.
- Η πρόκληση κυκλοφοριακής συμφόρησης και ατυχημάτων, τραυματισμών, ασθενειών, κ.λ.π.
- Η αχρηστία του υφιστάμενου παραγωγικού δυναμικού εξαιτίας του έργου.
- Η εξάντληση σπάνιων πόρων και η δέσμευση μελλοντικών δυνατοτήτων ανάπτυξης.
- Οι αρνητικές επιπτώσεις στην οικονομία της περιοχής, όπως στη διανομή του εισοδήματος, στο ισοζύγιο πληρωμών, στην πρόσθετη αύξηση της ζήτησης ορισμένων αγαθών που οδηγεί αύξηση της τιμής τους, την έξοδο ανταγωνιστών από την αγορά και την απώλεια χρήσιμης παραγωγής, την αποθάρρυνση ανάπτυξης νέων δραστηριοτήτων εξαιτίας του έργου, κ.λ.π.
- Οι ζημίες σε τρίτους ή στην κοινωνία κατά την κατασκευή του έργου και η γενικότερη όχληση.
- Η παρεμπόδιση απόλαυσης αγαθών, υπηρεσιών ή δικαιωμάτων.

3.2.5. ΩΦΕΛΕΙΕΣ ΑΠΟ ΤΗ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΕΡΓΩΝ

Ενώ οι διάφορες συνιστώσες κόστους είναι εύκολο να αποτιμηθούν σε χρηματικές μονάδες, αυτό είναι δυσκολότερο να γίνει για τις διάφορες ωφέλειες, οι οποίες είναι στην πλειονότητα τους έμμεσες και αναφέρονται σε μεγάλη χρονική περίοδο. Οι άμεσες ωφέλειες μπορούν να αποτιμηθούν χρησιμοποιώντας ως δεδομένα αντιπροσωπευτικές τιμές εσόδων και δαπανών που καταγράφηκαν σε αντίστοιχες περιπτώσεις. Οι άμεσες

ωφέλειες ονομάζονται και «ωφέλειες χρηστών», ενώ οι έμμεσες είναι κυρίως δευτερογενείς.

Ως μερικές από τις ενδεχόμενες ή πιθανές εξωτερικές θετικές επιδράσεις ή δευτερογενείς ωφέλειες των δημόσιων έργων, οι οποίες υπολογίζονται με καταλογισμό ή απευθείας μετρήσεις, μπορούν να αναφερθούν οι εξής:

- Η μείωση της ανεργίας με τη δημιουργία άμεσων και έμμεσων ευκαιριών απασχόλησης.
- Η αύξηση της κλίμακας της παραγωγής και η μείωση του κόστους παραγωγής εξαιτίας της πρόσθετης παραγωγής ή της βελτίωσης των εξυπηρετήσεων από το έργο (scale effect).
- Η συμβολή στη βελτίωση της παραγωγικότητας των άλλων εξαρτημένων κλάδων παραγωγής, εξαιτίας της προσφοράς διευκολύνσεων ή εξυπηρετήσεων.
- Η βελτίωση της ποιοτικής στάθμης των παραγόμενων αγαθών και υπηρεσιών.
- Η βελτίωση της ποιότητας ζωής με την εξοικονόμηση πόρων και χρόνου και η προσφορά ευκαιριών αναψυχής.
- Η συμβολή στη διανομή το εισοδήματος και του πλούτου, αφού τα δημόσια έργα αναδιανέμουν το εισόδημα προς τις φτωχότερες ομάδες πληθυσμού και τις λιγότερο αναπτυγμένες περιφέρειες τις χώρας.
- Η βελτίωση του φυσικού και οικολογικού περιβάλλοντος, αφού τα δημόσια έργα ευνοούν την ανάπτυξη του πράσινου, τις δενδροφυτεύσεις, κ.λ.π.
- Η βελτίωση της τεχνολογίας και της τεχνογνωσίας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4

ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΕΡΓΟΥ

Η διαδικασία αξιολόγησης των έργων περιλαμβάνει διάφορα διαδοχικά στάδια ή φάσεις όπου εξετάζονται τα στοιχεία και οι πληροφορίες τόσο για σκοπιμότητα και την αποδοτικότητα του έργου, όσο και για την δυνατότητα κατασκευής και λειτουργίας του. Η υλοποίηση ενός έργου αποτελεί μια τεχνοοικονομική δραστηριότητα και επομένως θα πρέπει να εξετάζεται τόσο από τεχνική όσο και από οικονομική άποψη.

Όπως προαναφέρθηκε, η ανάλυση ενός έργου περιλαμβάνει τον καθορισμό, τον υπολογισμό και τη σύγκριση των στοιχείων κόστους και των ωφελειών τους. Η εν λόγω σύγκριση καθορίζει και τη συνολική αποδοτικότητα κάθε έργου. Όλα τα έργα είναι ευνόητο ότι έχουν ως απώτερο στόχο τη βελτίωση του επιπέδου ευημερίας της περιοχής στην οποία υλοποιούνται και της χώρας ή της κοινωνίας γενικότερα. Στην περίπτωση αυτή η ανάλυση προσπαθεί να προσδιορίσει το κόστος και τις ωφέλειες που θα έχει η κοινωνία από το συγκεκριμένο έργο και να υπολογίσει την αποδοτικότητα για την κοινωνία των παραγωγικών πόρων που χρησιμοποιήθηκαν. Η αποδοτικότητα αυτή ονομάζεται Οικονομική και Κοινωνική και προσδιορίζεται με την Οικονομική και Κοινωνική Ανάλυση ή Αξιολόγηση, όπου εξετάζονται οι ωφέλειες και το κόστος ενός έργου ή γενικότερα οι θετικές και οι αρνητικές επιπτώσεις του στο σύνολο της οικονομίας.

Εάν ο φορέας μιας επένδυσης ή ενός έργου είναι ένας ιδιώτης επιχειρηματίας και η ανάλυση εξετάζει τη συνολική αποδοτικότητα των κεφαλαίων ή των οικονομικών πόρων που χρησιμοποιούνται για το έργο από τη σκοπιά του ιδιώτη, μη συμπεριλαμβάνοντας τις γενικότερες άμεσες ή έμμεσες οικονομικές μεταβολές τις οποίες πιθανόν θα προκαλέσει, τότε η ανάλυση ονομάζεται ιδιωτικοοικονομική.

Γενικότερα, μπορεί να λεχθεί ότι η οικονομική και κοινωνική ανάλυση αναφέρεται κυρίως στα δημόσια έργα και τις επενδύσεις, ενώ η

ιδιωτικοοικονομική αναφέρεται στα ιδιωτικά έργα και τις επενδύσεις. Ένας ιδιώτης ή μία Τράπεζα που χρηματοδοτεί το έργο ενδιαφέρεται βασικά για την ιδιωτικοοικονομική ανάλυση του έργου, δηλαδή κατά πόσο η επένδυση είναι βιώσιμη και ποια αύξηση του εισοδήματος θα προκαλέσει στο φορέα της.

Το Δημόσιο ενδιαφέρεται τόσο για την ιδιωτικοοικονομική όσο και για την οικονομική ανάλυση και αξιολόγηση των έργων που χρηματοδοτεί. Η επιτυχία του σκοπού του Δημοσίου προϋποθέτει την εξασφάλιση αφενός της βιωσιμότητας των έργων, αφετέρου υψηλούς δείκτες οικονομικής αποδοτικότητας. Το πρώτο διαπιστώνεται από την ιδιωτικοοικονομική αξιολόγηση και το δεύτερο με την οικονομική.

Η μεθοδολογία η οποία εφαρμόζεται σε όλα τα είδη ανάλυσης είναι κατά βάση η ίδια. Η διαφορά βρίσκεται στο γεγονός ότι στην οικονομική ανάλυση ενδιαφερόμαστε για το κόστος και τις ωφέλειες της κοινωνίας, ενώ την ιδιωτικοοικονομική για το κόστος και τις ωφέλειες του ιδιώτη ή του φορέα που χρηματοδοτεί το έργο. Από τη διαφορετική θεώρηση του κόστους και των ωφελειών προκύπτουν πολλές διακρίσεις, από τις οποίες οι πιο σημαντικές είναι οι εξής:

ο Οι τιμές που χρησιμοποιούνται στην ιδιωτικοοικονομική ανάλυση είναι οι επικρατούσες στην αγορά, χωρίς να συνυπολογίζονται οι φόροι ή οι επιδοτήσεις. Στην οικονομική ανάλυση οι τιμές της αγοράς θεωρούνται «μεροληπτικές» εκτιμήσεις της αξίας των αγαθών και των υπηρεσιών και γι' αυτό χρησιμοποιούνται οι πραγματικές ή οι κοινωνικές τιμές (σκιώδεις – shadow prices). Οι πραγματικές τιμές έχουν υποστεί ορισμένες τροποποιήσεις για να ανταποκρίνονται καλύτερα στην κοινωνική αξία των αγαθών ή των υπηρεσιών. Τις ιδιότητες των πραγματικών τιμών συγκεντρώνουν οι διεθνείς τιμές.

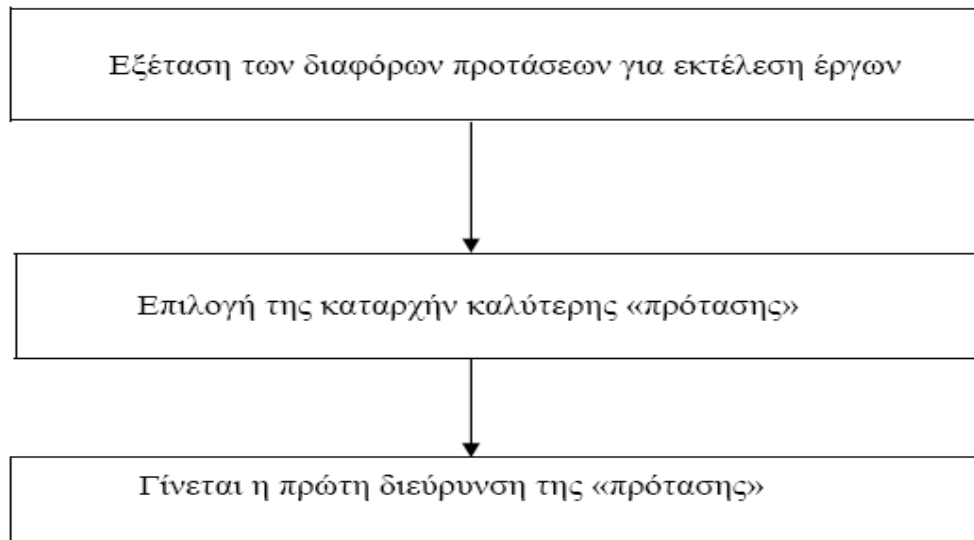
ο Στην ιδιωτικοοικονομική ανάλυση οι φόροι θεωρούνται δαπάνες και οι επιδοτήσεις εισόδημα, ενώ στην οικονομική ανάλυση γίνεται το αντίστροφο.

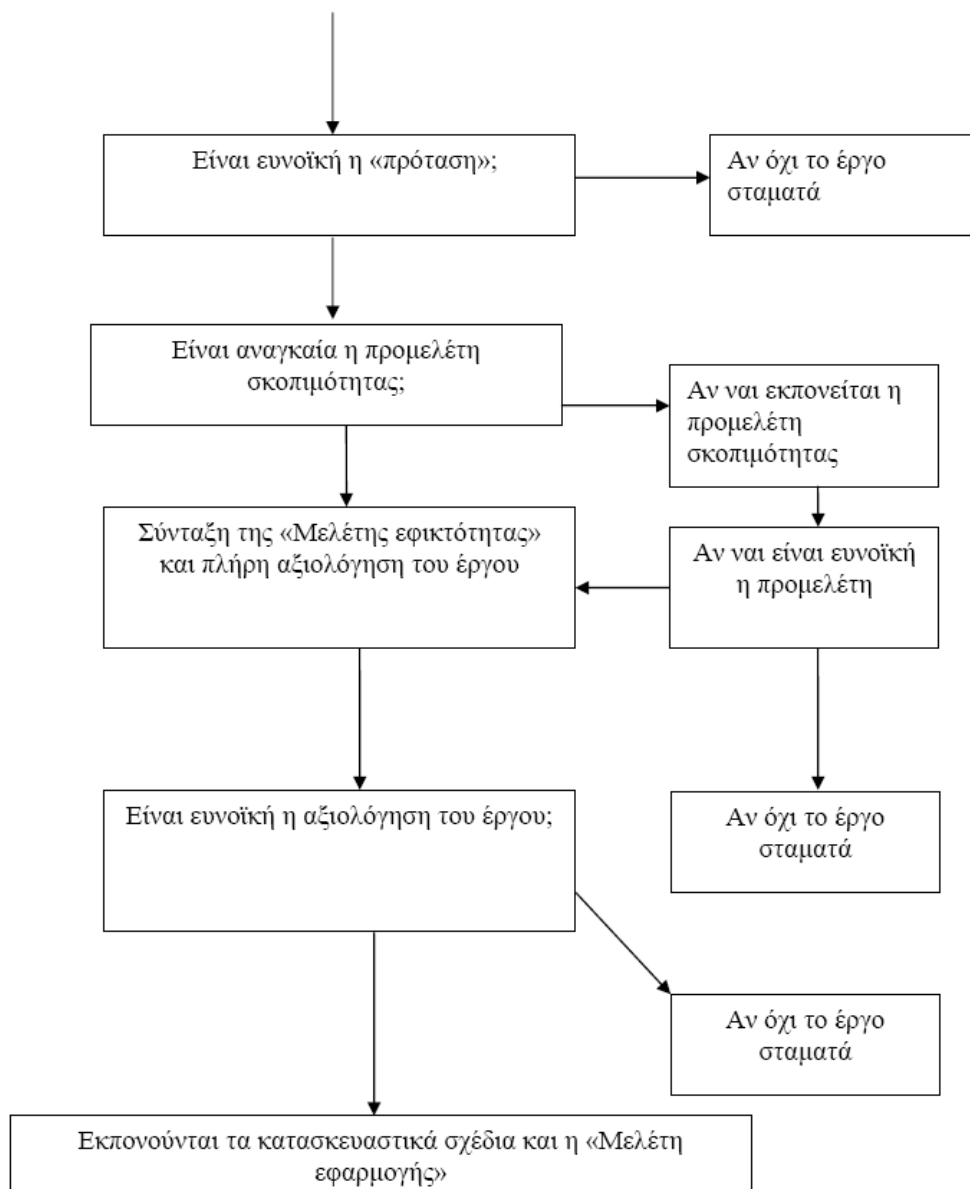
ο Στην ιδιωτικοοικονομική ανάλυση ο τόκος ξένου κεφαλαίου θεωρείται κόστος, ενώ στην οικονομική ανάλυση ο τόκος του κεφαλαίου, ξένου και ίδιου, δεν περιλαμβάνεται στο κόστος.

Ο προγραμματισμός και η υλοποίηση ενός έργου ακολουθεί ορισμένα στάδια. Το πρώτο στάδιο αφορά την εξέταση από πλευράς κυρίου του έργου των διαφόρων προτάσεων, οι οποίες υπάρχουν, αναφορικά με την επίλυση ενός υφιστάμενου προβλήματος και η επιλογή της πρότασης η οποία εμφανίζεται ότι καταρχήν είναι η πιο κατάλληλη. Υπάρχει η δυνατότητα να εξετασθούν περισσότερες από μία εναλλακτικές λύσεις και να ακολουθήσει η αξιολόγηση τους για την επιλογή της πιο συμφέρουσας. Έτσι, π.χ. η ύδρευση ενός οικισμού είναι δυνατόν να γίνει με την κατασκευή μιας γεώτρησης ή την κατασκευή ενός μικρού φράγματος σε υπάρχοντα χείμαρρο. Η ανάλυση των στοιχείων κόστους και ωφελειών των δύο προτάσεων και η συνολική τους αξιολόγηση θα δώσει τη πιο συμφέρουσα πρόταση.

Στη συνέχεια γίνεται η πρώτη διερεύνηση της «καλύτερης πρότασης» αναφορικά με τη σκοπιμότητα υλοποίησης του έργου, αλλά και τα πρώτα πιθανά εμπόδια τα οποία μπορεί να προκύψουν στη διαδικασία κατασκευής και λειτουργίας του. Έτσι, π.χ. η κατασκευή ενός δρόμου ο οποίος διέρχεται από έναν εθνικό δρυμό, η κατασκευή ενός φράγματος που επιβάλλει τη μετακίνηση ενός οικισμού, κ.λ.π. πιθανόν να δημιουργούν εξ αρχής ανυπέρβλητα περιβαλλοντικά ή κοινωνικά προβλήματα και συνεπώς να προκύπτει η αδυναμία εκτέλεσης του έργου.

Σχήμα 4.1.: Τα διαδοχικά στάδια της αξιολόγησης ενός έργου

Εξετάζεται στη συνέχεια, κυρίως για τα δαπανηρά έργα, η αναγκαιότητα σύστασης προμελέτης σκοπιμότητας. Εφόσον στα στάδια αυτά το αποτέλεσμα είναι θετικό, ακολουθεί η σύνταξη της μελέτης εφικτότητας και η πλήρης αξιολόγηση του έργου. Διαφορετικά, η όλη διαδικασία σταματά και η επενδυτική πρόταση απορρίπτεται. Υπό σχηματική μορφή τα στάδια αξιολόγησης ενός έργου εμφανίζονται στο σχήμα 4.1.

4.1. ΣΥΓΚΡΙΣΗ ΚΟΣΤΟΥΣ ΚΑΙ ΩΦΕΛΕΙΩΝ ΤΩΝ ΕΡΓΩΝ

Είναι προφανές από τα προαναφερθέντα ότι τα δημόσια έργα και οι επενδύσεις αποτελούν ένα μέσο για τη βελτίωση του οικονομικού και του κοινωνικού επιπέδου μιας περιοχής. Κατά συνέπεια τα διάφορα κριτήρια και μέτρα αξίας των δημόσιων επενδύσεων πρέπει να αποτελούν διαφορετικούς τρόπους έκφρασης των οικονομικών αποτελεσμάτων.

Κάθε έργο χαρακτηρίζεται από μια ροή ωφελειών και του κόστους, η οποία ξεκινά με την έναρξη κατασκευής του και τελειώνει με το τέλος της παραγωγικής του ζωής. Κατά συνέπεια το οικονομικό αποτέλεσμα που παράγει το έργο, θα προκύψει με τη σύγκριση των εσόδων (ωφελειών) που αποδίδει και του κόστους (δαπανών) που απαιτεί. Για κάθε έργο είναι δυνατόν να καταρτισθεί ένας πίνακας ετήσιων εισροών και εκροών, όπως φαίνεται στον υποδειγματικό πίνακα 4.1.

Πίνακας 4.1. :Εισροές – Εκροές ενός Έργου

	ΕΤΗ			
	1 ^ο	2 ^ο	...n-1	N
A. ΕΙΣΡΟΕΣ				
1.Άμεσες Ωφέλειες				

1.1	$B_{\alpha 1}$	$B_{\alpha 2}$	$\dots B_{\alpha n-1}$	$B_{\alpha n}$
1.2	$B_{\beta 1}$	$B_{\beta 2}$	$\dots B_{\beta n-1}$	$B_{\beta n}$
.....
2. Έμμεσες ωφέλειες				
2.1	$B_{\epsilon 1}$	$B_{\epsilon 2}$	$\dots B_{\epsilon n-1}$	$B_{\epsilon n}$
2.2
.....
3) Φόροι - Δασμοί	R_1	R_2	$\dots R_{n-1}$	$\dots R_n$
4) Υπολειμματική αξία	-	-	-	-
ΣΥΝΟΛΟ ΕΙΣΡΟΩΝ	B_1	B_2	$\dots B_{n-1}$	$\dots B_n$
B. ΕΚΡΟΕΣ				
1. Κόστος εκτέλεσης του έργου	I_1	I_2	$I_j \dots$	-
2. Κόστος λειτουργίας του έργου	$C_{\lambda 1}$	$C_{\lambda 2}$	$C_{\lambda n-1}$	$C_{\lambda n}$
2.1.

2.2.
3.Εμμεσο κόστος	C_{g1}	C_{g2}	C_{gn-1}	C_{gn}
3.1.
3.2.
ΣΥΝΟΛΟ ΕΙΣΡΟΩΝ	C_1	C_2 C_{n-1}	C_n
ΚΑΘΑΡΟ ΠΛΕΟΝΑΣΜΑ ή ΕΛΛΕΙΜΜΑ (A-B)	B_1-C_1	B_2-C_2 $B_{n-1} - C_{n-1}$	B_n-C_n

Πηγή: Οργάνωση και Προγραμματισμός των Έργων, Σεραφείμ Πολύζου, Βόλος 2003

Οι εισροές περιλαμβάνουν αθροιστικά ή κατά κατηγορίες όλες τις ωφέλειες που προκύπτουν από το έργο στην παραγωγική του ζωή, καθώς επίσης τις ωφέλειες που προκύπτουν στη διάρκεια υλοποίησης του και την υπολειμματική του αξία. Οι εκροές περιλαμβάνουν τη δαπάνη που απαιτείται για την υλοποίηση του έργου και το κόστος λειτουργίας του. Η όλη διάρκεια ζωής ενός έργου μπορεί να διακριθεί σε δυο χρονικές περιόδους. Την περίοδο εκτέλεσης και την περίοδο λειτουργίας. Συνήθως, η περίοδος εκτέλεσης του είναι περίοδος δαπανών, ενώ η περίοδος λειτουργίας περιλαμβάνει δαπάνες λειτουργίας και ωφέλειες από την εκμετάλλευση του έργου. Μπορεί όμως στην περίοδο εκτέλεσης να παρατηρηθούν ωφέλειες, όταν ο χρόνος κατασκευής είναι πολύ μικρός ή όταν το έργο εκτελείται κατά στάδια, οπότε ορισμένα τμήματα που κατασκευάζονται, ενώ άλλα λειτουργούν.

Μετά τον υπολογισμό των εκροών και των εισροών του έργου υπολογίζονται οι καθαρές ροές, ως η διαφορά εισροές-εκροές. Οι μέθοδοι που χρησιμοποιούνται για την ακριβή σύγκριση των ροών, είναι η αναγωγή τους σε παρούσες αξίες με τη χρήση της εξίσωσης ή ο υπολογισμός της απόδοσης του κεφαλαίου με τη χρήση της εξίσωσης.

Η Καθαρά Παρούσα Αξία (ΚΠΑ) ενός έργου μπορεί να είναι θετική, αρνητική ή μηδενική. Όταν η ΚΠΑ είναι θετική, το έργο θεωρείται καταρχήν συμφέρον, εφόσον δεν υπάρχουν ποιοτικές επιπτώσεις που να ανατρέπουν τη θετικότητα του. Εάν είναι αρνητική και δεν υπάρχουν ποιοτικές επιπτώσεις που να ανατρέπουν την αρνητικότητα του, το έργο πρέπει να εγκαταλείπεται ως ασύμφορο. Τέλος, εάν η ΚΠΑ είναι μηδενική το έργο πρέπει να θεωρείται αδιάφορο.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5

ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΕΡΓΩΝ

5.1. ΟΡΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΕΡΓΩΝ

Έχουν δοθεί πολλοί ορισμοί για την διαχείριση έργων. Μερικοί από αυτούς τους ορισμούς την περιγράφουν ως μια οργανωμένη διαδικασία που έχει ως σκοπό τον καλύτερο συνδυασμό κεφαλαίων, πόρων και χρόνου και γενικά της ενσωμάτωσης όλων όσων πρέπει να γίνουν καθώς το έργο διανύει τον κύκλο ζωής του, έτσι ώστε να ικανοποιηθούν και να υλοποιηθούν με τον βέλτιστο, τόσο ποιοτικά όσο και ποσοτικά, τρόπο οι στόχοι του έργου και να είναι προσοδοφόρο για τους άμεσα ενδιαφερόμενους. Επίσης η διαχείριση των έργων προσπαθεί να κερδίσει τον έλεγχο σε τέσσερις βασικές μεταβλητές: τον χρόνο, το κόστος, την ποιότητα και τον κίνδυνο.

Σύμφωνα με το PMBOK (Project Management Body Of Knowledge) διαχείριση έργου είναι η διαδικασία κατά την οποία εφαρμόζουμε γνώσεις, δεξιότητες, εργαλεία και τεχνικές κατά την εκτέλεση των δραστηριοτήτων του έργου με στόχο να ικανοποιήσουμε τις απαιτήσεις και τις προσδοκίες όλων όσων συμμετέχουν στο έργο αυτό. Η γνώση και οι πρακτικές διαχείρισης περιγράφονται καλύτερα από την άποψη των διαδικασιών τους. Οι διαδικασίες αυτές μπορούν να τοποθετηθούν σε πέντε ομάδες διαχείρισης (έναρξης, προγραμματισμός, εκτέλεση, έλεγχος, και κλείσιμο) και εννέα περιοχές γνώσης (ενοποίηση έργου, διαχείριση αντικειμένου εργασιών, διαχείριση χρόνου, διαχείριση κόστους, διαχείριση ποιότητας, διαχείριση ανθρώπινων πόρων, διαχείριση επικοινωνίας, διαχείριση κινδύνου και διαχείριση προμηθειών).

Οι συμμετέχοντες του έργου αποτελούν την ομάδα του έργου η οποία διαχειρίζεται την κάθε εργασία. Η κάθε εργασία περιλαμβάνει τα παρακάτω χαρακτηριστικά:

- Ανταγωνιστικές απαιτήσεις για τα πεδία: κόστος, χρόνος, ποιότητα και κίνδυνος

- Συμμέτοχους με διαφορετικές προσδοκίες και ανάγκες
- Περιορισμένες απαιτήσεις Είναι σημαντικό σε αυτό το σημείο να σημειωθεί ότι η περισσότερες διαδικασίες μέσα στη διαχείριση του έργου είναι επαναληπτικής φύσης. Αυτό συμβαίνει εν μέρει λόγω της ύπαρξης και της ανάγκης για την προοδευτική επεξεργασία των διαδικασιών καθ' όλη τη διάρκεια του κύκλου ζωής του έργου.

Η διαχείριση έργων έχει την δυνατότητα να συμμετέχει αποτελεσματικά στην παράδοση μιας λύσης σε ένα πρόβλημα ή ένα στόχο. Προσπαθεί δε να διατηρήσει τον κίνδυνο αποτυχίας σε χαμηλή αξία ανάλογα με τις ανάγκες κατά την διάρκεια ζωής του έργου. Ο κίνδυνος αποτυχίας προκύπτει πρώτιστα από την παρουσία αβεβαιότητας σε όλα τα στάδια ενός προγράμματος. Η διαχείριση έργου περιλαμβάνει συχνά την λεπτομερή πείρα σε πολλές από τις ακόλουθες περιοχές: προγραμματισμός, διαχείριση δαπανών, διαπραγματεύσεις συμβάσεων/ προμήθεια, τεχνικό γράψιμο (προτάσεις κ.λ.π.), έρευνα, τεχνική ανάπτυξη, διαχείριση πληροφοριών, επιχειρησιακή ανάπτυξη, διαχείριση κινδύνου, διαχείριση χρόνου, εταιρική/διοικητική διαχείριση και άλλες. Ένα διαχειριστής έργων πρέπει να έχει την ηγεσία σε αντιδιαστολή με τις διοικητικές δεξιότητες, με τις καλά αναπτυγμένες αναλυτικές δεξιότητες.

Η διαχείριση έργων στα πλαίσια ενός καθορισμένου με σαφήνεια έργου και ενός προϋπολογισμού χρησιμοποιεί τεχνικές. Οι τεχνικές αυτές είναι:

- WBS (Work Breakdown Structure)
- EVM (Earned Value Management - διαχείριση κερδισμένης αξίας)
- TQM (Total Quality Management – συνολική διαχείριση ποιότητας)
- SPC (Statistical Process Control – στατιστικός έλεγχος διαδικασιών)

- QFD (Quality Function Deployment – επέκταση ποιοτικής λειτουργίας)
- six sigma
- Ταυτόχρονη εφαρμοσμένη μηχανική

Επίσης χρησιμοποιούνται και εργαλεία όπως:

- Διαγράμματα ροής
- Διαγράμματα PERT
- Διαγράμματα GANTT (π.χ. Microsoft Project)
- Διαγράμματα ελέγχου
- Διαγράμματα Pareto

5.2. Ο ΚΥΚΛΟΣ ΖΩΗΣ ΣΤΗ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΕΡΓΩΝ

Η διαχείριση έργων εξ' ορισμού είναι μια διαδικασία που περιλαμβάνει βήματα μέσα από τα οποία προσπαθούμε να φτάσουμε στην “ολοκλήρωση” του κύκλου ζωής κάθε έργου αφού ο κύκλος ζωής είναι το ίδιο το έργο. Ο κύκλος ζωής στο έργο ορίζει τι χρειάζεται να γίνει από τεχνικής άποψης στην κάθε φάση του έργου και ποιος χρειάζεται να συμμετέχει στην κάθε φάση του έργου. Στο τέλος κάθε φάσης του κύκλου ζωής του έργου υπάρχει κάποιο παραδοτέο το οποίο είναι και το βασικό χαρακτηριστικό σε κάθε φάση του κύκλου ζωής του έργου. Ένας τυπικός κύκλος ζωής είναι και ο παρακάτω που αποτελείται από τέσσερις φάσεις:

1. Φάση αρχικής σύλληψης της ιδέας, προσδιορισμός των στόχων και εκκίνησης.
2. Φάση σχεδιασμού και ανάπτυξης
3. Φάση υλοποίησης, περιλαμβάνει την ανάθεση και την κατασκευή
4. Φάση λειτουργίας και συντήρησης

Ο διαχωρισμός του κύκλου ζωής ενός έργου σε φάσεις δεν είναι γενικά αποδεκτός αφού τα όρια μεταξύ τους πολλές φορές είναι δυσδιάκριτα.

5.2.1. ΚΥΚΛΟΣ ΖΩΗΣ ΣΤΗΝ ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ ΕΝΟΣ ΤΕΧΝΙΚΟΥ ΕΡΓΟΥ

Στην περίπτωση κατασκευής ενός τεχνικού έργου και εφόσον τα όρια μεταξύ των φάσεων δεν είναι δυσδιάκριτα υπάρχει ένας τυπικός κύκλος ζωής ο οποίος αποτελείται από 4 φάσεις. Φυσικά αυτός ο κύκλος ζωής δεν μπορεί να εφαρμοστεί σε όλα τα τεχνικά έργα αφού οι τρόπος κατασκευής διαφέρει από έργο σε έργο. Π.χ. ο κύκλος ζωής μιας σήραγγας αποτελείται από περισσότερες φάσεις αφού μετά την παράδοση πρέπει να γίνει η λειτουργία και η συντήρηση της, ενώ κύκλος ζωής ενός οικοδομικού έργου σταματάει στην φάση της παράδοσης.

Ο τυπικός κύκλος ζωής στην κατασκευή ενός τεχνικού έργου αποτελείται από τις παρακάτω φάσεις:

- Φάση 1^η : Μελέτη σκοπιμότητας
- Φάση 2^η : Προγραμματισμός και σχεδιασμός του έργου. Αυτή η φάση αποτελείται από τον αρχικό σχεδιασμό του έργου, τον υπολογισμό του αρχικού κόστους - προϋπολογισμός, την κατασκευή και έγκριση του χρονοδιαγράμματος, την υπογραφή και αποδοχή των όρων της σύμβασης και τέλος τον λεπτομερή σχεδιασμό του έργου.
 - Φάση 3^η : Έναρξη κατασκευής εργοταξίου, κατασκευή του έργου, έλεγχος της κατασκευής.
 - Φάση 4^η : Παράδοση και λειτουργία. Τελικός έλεγχος αν το παραδοτέο έργο κατασκευάστηκε σύμφωνα με τους όρους της σύμβασης.

Παρακάτω παρατίθεται ένας πίνακας με τις φάσεις, τα στάδια και τα βήματα ενός τεχνικού έργου που διαφοροποιείται λίγο από τον τυπικό κύκλο ζωής ενός έργου.

Πίνακας 5.1. Φάσεις- Στάδια- Βήματα τεχνικού έργου

ΦΑΣΕΙΣ	ΣΤΑΔΙΑ	ΒΗΜΑΤΑ
Σύλληψη Προγραμματισμός	Σύλληψη της αρχικής ιδέας	Το γεγονός που μας έδωσε την ώθηση. Διευκρίνιση του σκοπού Επεξεργασία της ιδέας Αξιολόγηση της ιδέας Βασικό σχέδιο
	Στρατηγικός σχεδιασμός του έργου	Ανάπτυξη των κριτηρίων απόδοσης Ανάπτυξη σχεδίου
Εκτέλεση	Στρατηγική διάθεση των πόρων	Αξιολόγηση σχεδίου Βασικό σχέδιο και βασισμένη στη δραστηριότητα λεπτομέρεια σχεδίων Ανάπτυξη των κριτηρίων κατανομής των πόρων Αξιολόγηση κατανομής
	Εκτέλεση των δραστηριοτήτων	Συντεταγμένη – και έλεγχος οργάνων Πρόοδος οργάνων ελέγχου Τροποποίηση των στόχων και των κύριων σημείων Τροποποίηση κατανομής Αξιολόγηση ελέγχου
ΦΑΣΕΙΣ	ΣΤΑΔΙΑ	ΒΗΜΑΤΑ
Λήξη	Παράδοση του έργου	Βασικά παραδοτέα, επαλήθευση και τροποποίηση των παραδοτέων Τροποποίηση των κριτηρίων απόδοσης Αξιολόγηση και παράδοση
	Αναθεώρηση των διαδικασιών	Βασική αναθεώρηση Ανάπτυξη αναθεώρησης Αξιολόγηση αναθεώρησης
	Υποστήριξη του έργου	Βασική αντίληψη συντήρησης και ευθύνης. Ανάπτυξη των κριτηρίων υποστήριξης. Ανάπτυξη αντίληψης υποστήριξης. Αξιολόγηση υποστήριξης

Πηγή: Οργάνωση & Προγραμματισμός των Έργων, Πολύζος, 2002

5.3. ΜΕΘΟΔΟΙ ΣΤΗ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΕΡΓΩΝ

Γενικά υπάρχουν δύο μέθοδοι που μπορούν να υιοθετηθούν στην διαχείριση των έργων. Η παραδοσιακή προσέγγιση και η “ευκίνητη” προσέγγιση. Η παραδοσιακή προσέγγιση προσδιορίζει μια σειρά βημάτων από τα οποία ολοκληρώνεται το έργο. Αυτό έρχεται σε αντιπαράθεση με την “ευκίνητη” προσέγγιση ανάπτυξης έργου στην οποία το έργο θεωρείται ως ένα σύνολο μικρών στόχων παρά ως μια πλήρη διαδικασία.

Η “ευκίνητη” προσέγγιση μπορεί να ονομαστεί και σπειροειδή προσέγγιση δεδομένου ότι η ολοκλήρωση ενός στόχου, από το σύνολο των στόχων, οδηγεί στην αρχή των επόμενων στόχων.

Στην παραδοσιακή προσέγγιση μπορούμε να διακρίνουμε 5 συστατικά (4 στάδια συν τον έλεγχο) στην ανάπτυξη ενός έργου:

1. Έναρξη έργου
2. Προγραμματισμός έργου
3. Εκτέλεση έργου
4. Έλεγχος έργου
5. Ολοκλήρωση έργου.

Δεν είναι απαραίτητο όλα τα έργα να περάσουν και από τα πέντε (5) στάδια δεδομένου ότι υπάρχουν έργα τα οποία έχουν ολοκληρωθεί πριν το στάδιο της ολοκλήρωσης. Μερικά έργα πιθανός να μην περάσουν από το στάδιο του προγραμματισμού ή τον έλεγχο όπως επίσης μερικά έργα πιθανών να περάσουν από το 3^ο, 4^ο και 5^ο στάδιο περισσότερες από μια φορές. Οι παραλλαγές σε αυτά τα στάδια έχουν να κάνουν και με τον τομέα (είδος του έργου) στον οποίο θα γίνει η διαχείριση έργου. Αν η διαχείριση γίνει σε τεχνικά έργα είναι σημαντικά και κάποια άλλα στάδια όπως ο προσχεδιασμός, τα κατασκευαστικά σχέδια (ή έγγραφα συμβάσεων), η διοίκηση κατασκευής, η ανάπτυξη σχεδίων κ.α.

Όποια και να είναι η μέθοδος που θα χρησιμοποιηθεί για την διαχείριση ενός έργου δεν θα πρέπει να αντιτίθεται με τα πρότυπα επαγγελματικής

πιστοποίησης που έχουν αναπτυχθεί μετά από πολλές προσπάθειες. Τα πρότυπα αυτά είναι τα εξής:

- ISO 10006: 1997, Ποιοτική διαχείριση – οδηγίες στην ποιότητα της διαχείρισης του έργου.
- Project Management Body Of Knowledge (PMBOK)
- PRINCE2 (έργα για ένα ελεγχόμενο περιβάλλον)
- V – Modell (Γερμανική μέθοδος διαχείρισης των έργων)
- ISEB διδακτέα ύλη διαχείρισης των έργων

5.4. ΟΙ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΕΣ ΣΤΗ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΕΡΓΩΝ

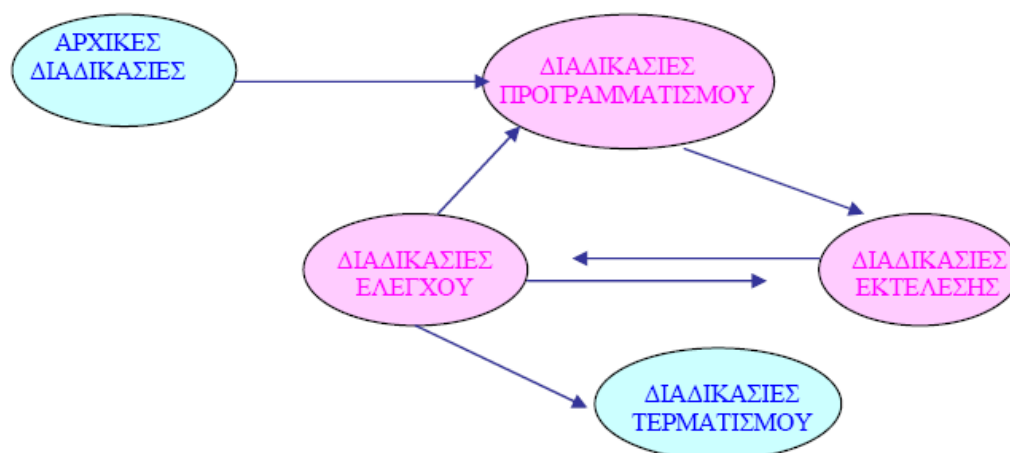
Η διαχείριση έργων υποστηρίζεται από κάποιες διαδικασίες ή ομάδες διαδικασιών. Οι διαδικασίες αυτές μπορούν να οργανωθούν σε πέντε ομάδες τις αρχικές διαδικασίες, τις διαδικασίες προγραμματισμού, τις διαδικασίες εκτέλεσης, τις διαδικασίες ελέγχου και τις διαδικασίες τερματισμού. Αναλυτικότερα οι αρχικές διαδικασίες περιλαμβάνουν όλα όσα χρειάζεται να γίνουν για να εγκριθεί ένα έργο ή μια φάση του έργου καθώς διανύει τον κύκλο ζωής του. Στις διαδικασίες προγραμματισμού γίνεται καθορισμός και ορισμός των στόχων, επιλογή της καλύτερης εναλλακτικής λύσης από το σύνολο των εναλλακτικών για την καλύτερη εκτέλεση του έργου. Οι διαδικασίες εκτέλεσης περιέχουν τον συντονισμό ανθρώπων και γενικά όλων των διατιθέμενων πόρων για την πραγματοποίηση της εκτέλεσης του έργου. Στις διαδικασίες ελέγχου εξασφαλίζεται ότι όλοι οι στόχοι του έργου καλύπτονται και παρακολουθούνται για να μετρηθεί η πρόοδος και να προσδιοριστούν οι διαφορές που πιθανός να υπάρχουν από το αρχικό πλάνο έτσι ώστε να αν χρειαστεί μπορούν να ληφθούν διορθωτικά μέτρα. Τέλος στις διαδικασίες τερματισμού γίνεται τελική και επίσημη αποδοχή των παραδοτέων του έργου.

Οι διαδικασίες ενός έργου συνδέονται από τα αποτελέσματα που παράγουν. Μεταξύ των κεντρικών διαδικασιών ενός έργου, οι συνδέσεις επαναλαμβάνονται π.χ. ο προγραμματισμός παρέχει στην εκτέλεση αρχικά ένα τεκμηριωμένο πλάνο έργο και παρέχει έπειτα τις τεκμηριωμένες

αναπροσαρμογές στο πλάνο καθώς το έργο προχωρεί. Αυτές οι συνδέσεις απεικονίζονται στο σχήμα 1.

Μέσα σε κάθε ομάδα διαδικασιών, οι μεμονωμένες διαδικασίες συνδέονται από τις εισαγωγές και τα αποτελέσματά τους. Αν εστιάσουμε στις συνδέσεις που παρουσιάζονται στο σχήμα 1 μπορούμε να περιγράψουμε κάθε διαδικασία. Θα πρέπει να γνωρίζουμε τι εννοούμε όταν λέμε εισαγωγές, αποτελέσματα και πως οδηγούμαστε στα αποτελέσματα αυτά. Ως εισαγωγές εννοούνται έγγραφα ή τεκμηριωμένα στοιχεία. Στα αποτελέσματα οδηγούμαστε με εργαλεία και τεχνικές δηλαδή με μηχανισμούς που εφαρμόζονται στις εισαγωγές. Τα αποτελέσματα είναι έγγραφα ή τεκμηριωμένα στοιχεία τα οποία αφορούν μία συγκεκριμένη διαδικασία τέλος θα πρέπει να γνωρίζουμε ότι οι διαδικασίες διαχείρισης έργων είναι κοινές για τα περισσότερα έργα.

Σχήμα 5.1.: Συνδέσεις Ομάδων Διαδικασιών.

5.5. ΟΙ ΠΕΡΙΟΧΕΣ ΓΝΩΣΗΣ ΤΗΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΕΡΓΩΝ

Οι περιοχές γνώσης της διαχείρισης έργων περιγράφουν τη γνώση και την πρακτική των ατόμων του έργου από την άποψη των συστατικών των διαδικασιών που ακολουθούν κατά την διαχείριση αυτή. Αυτές οι διαδικασίες έχουν οργανωθεί σε εννέα περιοχές γνώσης, όπως περιγράφονται κατωτέρω:

1. Διαχείριση ολοκλήρωσης / ενοποίησης (project integration management): Περιγράφει τις διαδικασίες που απαιτούνται για να εξασφαλίσουν ότι τα διάφορα στοιχεία του έργου συντονίζονται κατάλληλα. Επιπλέον ενοποιεί τρεις βασικές διαδικασίες τον προγραμματισμό, την εκτέλεση και τον έλεγχο. Πιο συγκεκριμένα η διαχείριση ενοποίησης αποτελείται από τις εξής διαδικασίες: την ανάπτυξη σχεδίων προγράμματος την εκτέλεση σχεδίων προγράμματος και τον ολοκληρωμένο έλεγχο αλλαγής

2. Διαχείριση αντικειμένου εργασιών (project scope management): Περιγράφει τις διαδικασίες που απαιτούνται για να εξασφαλίσουν ότι το έργο περιλαμβάνει όλες τις εργασίες που απαιτούνται για να συμπληρώσουν το έργο επιτυχώς. Αποτελείται από την έναρξη, τον προγραμματισμό, τον καθορισμό, την επαλήθευση και τον έλεγχο αλλαγής του αντικειμένου εργασιών.

3. Διαχείριση χρόνου (project time management): Περιγράφει τις διαδικασίες που απαιτούνται για να εξασφαλίσουν την έγκαιρη και εμπρόθεσμη περάτωση του έργου. Αποτελείται από τον καθορισμό των δραστηριοτήτων, την αλληλουχία μεταξύ των δραστηριοτήτων τον υπολογισμό της διάρκειας κάθε δραστηριότητας, την ανάπτυξη και τον έλεγχο του χρονοδιαγράμματος αν δηλαδή τηρούνται οι προθεσμίες και εάν το έργο ολοκληρώνεται σύμφωνα με το χρονοδιάγραμμα..

4. Διαχείριση κόστους (project cost management): Περιγράφει τις διαδικασίες που απαιτούνται για να εξασφαλίσουν ότι το έργο ολοκληρώνεται στα πλαίσια του εγκεκριμένου προϋπολογισμού. Αποτελείται από τον προγραμματισμό των πόρων, τον υπολογισμό των δαπανών, τη σύνταξη του προϋπολογισμού των δαπανών, και τον έλεγχο των δαπανών.

5. Διαχείριση ποιότητας (project quality management): Περιγράφει τις διαδικασίες που απαιτούνται για να εξασφαλίσουν ότι το πρόγραμμα θα ικανοποιήσει τις ανάγκες για τις οποίες αναλήφθηκε. Αποτελείται από τον ποιοτικό προγραμματισμό, την εξασφάλιση ποιότητα, και τον ποιοτικό έλεγχο.

6. Διαχείριση ανθρώπινων πόρων (project human resource management): Περιγράφει τις διαδικασίες που απαιτούνται για να κάνουν αποτελεσματικότερη την χρήση των ανθρώπων που ασχολούνται με το έργο. Αποτελείται από τον οργανωτικό προγραμματισμό, την απόκτηση προσωπικού, και την ανάπτυξη ομάδας.

7. Διαχείριση επικοινωνίας (project communication management): Περιγράφει τις διαδικασίες που απαιτούνται για να εξασφαλίσουν την έγκαιρη και κατάλληλη συλλογή, διάδοση, και την τελευταία διάθεση των πληροφοριών του έργου στους συμμετέχοντες. Αποτελείται από τον προγραμματισμό της επικοινωνίας, τη διανομή πληροφοριών, την υποβολή έκθεσης απόδοσης, και την διοικητική περάτωση.

8. Διαχείριση προμηθειών (project procurement management): Περιγράφει τις διαδικασίες που απαιτούνται για να αποκτηθούν τα αγαθά και οι υπηρεσίες από πηγές που βρίσκονται εκτός της ομάδας εκτέλεσης του έργου ή εκτός της εταιρείας. Αποτελείται από τον προγραμματισμό προμήθειας, τον προγραμματισμό των πηγών επιλογής προκειμένου να αποκτηθούν τα αγαθά και οι υπηρεσίες, τη διοίκηση συμβάσεων, και τις εξωτερικές συμβάσεις.

9. Διαχείριση κινδύνου (project risk management): Περιγράφει τις διαδικασίες για τον προσδιορισμό, την ανάλυση, και την αντιμετώπιση στον κίνδυνο. Αποτελείται από τον διοικητικό προγραμματισμό του κινδύνου, την ποιοτική ανάλυση του κινδύνου, την ποσοτική ανάλυση του κινδύνου, τον προγραμματισμό δράσης /

απόκρισης του κινδύνου, την παρακολούθηση και έλεγχο του κινδύνου. Οι διαδικασίες της διαχείρισης κινδύνου αναλύονται στο 3^ο κεφάλαιο.

Στον πίνακα που ακολουθεί φαίνονται οι κοινές διαδικασίες ανάμεσα στις ομάδες διαδικασιών και στις περιοχές γνώσης της διαχείρισης έργων.

Πίνακας 5.2.: Χαρτογράφηση των διαδικασιών διαχείρισης έργων στις ομάδες διαδικασιών και τις περιοχές γνώσης.

Ομάδες Διαδικασιών	Έναρξη	Προγραμματισμός	Εκτέλεση	Έλεγχος	Τερματισμός
Περιοχές Γνώσης					
Διαχείριση ολοκλήρωσης		Ανάπτυξη σχεδίων έργου	Εκτέλεση σχεδίων έργου	Ολοκληρωμένος έλεγχος αλλαγής	
Διαχείριση αντικειμένου εργασιών	Έναρξη	Προγραμματισμός αντικειμένου εργασιών Καθορισμός αντικειμένου εργασιών		Επαλήθευση αντικειμένου εργασιών Έλεγχος αλλαγής αντικειμένου εργασιών	

Διαχείριση χρόνου	Καθορισμός δραστηριοτήτων Αλληλουχία δραστηριοτήτων Υπολογισμός διάρκειας δραστηριοτήτων Ανάπτυξη σχεδίου Προγραμματισμός των πόρων		Έλεγχος σχεδίου	
Διαχείριση κόστους / δαπανών	Υπολογισμός δαπανών Σύνταξη προϋπολογισμού δαπανών		Έλεγχος δαπανών	
Διαχείριση ποιότητας Διαχείριση ανθρώπινων πόρων	Προγραμματισμός ποιότητας Προγραμματισμός οργάνωσης Απόκτηση προσωπικού Προγραμματισμός επικοινωνίας	Εξασφάλιση ποιότητας Ανάπτυξη ομάδας Διανομή πληροφοριών	Ποιοτικός έλεγχος	
Διαχείριση επικοινωνίας			Υποβολή έκθεσης απόδοσης	Περάτωση διαχείρισης τερματισμός
Διαχείριση κινδύνου	Διοικητικός προγραμματισμός κινδύνου Προσδιορισμός κινδύνου Ποιοτική ανάλυση κινδύνου Ποσοτική ανάλυση κινδύνου Προγραμματισμός δράσης κινδύνου		Παρακολούθηση και έλεγχος κινδύνου	
Διαχείριση προμηθειών	Προγραμματισμός προμήθειας Προγραμματισμός πρόσκλησης προμηθευτών	Επιλογή Προμηθευτών Διαχείριση συμβάσεων		Κλείσιμο – σύμβαση / συμβόλαιο

Πηγή: Χρονικός Προγραμματισμός Έργων, Υψηλάντης, 2001

5.6. ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΧΡΟΝΟΥ

Βασική περιοχή γνώσεων, η οποία αφορά και το αντικείμενο της πτυχιακής είναι η διαχείριση χρόνου. Με τη διαχείριση χρόνου και με ένα σωστό χρονοπρογραμματισμό, το έργο θα είναι ολοκληρωμένο μέσα στα αρχικά όρια που ορίστηκε. Για το λόγο αυτό υπάρχει η διαχείριση χρόνου, η οποία με τα διάφορα λογισμικά προγράμματα μπορεί να έχει ένα καλό αποτέλεσμα.

Με την έννοια διαχείρισης χρόνου εννοούμε ότι κάθε δραστηριότητα η οποία συγκαταλέγεται μέσα στο έργο έχει μία συγκεκριμένη διάρκεια όπου

αυτή η διάρκεια θα πρέπει να τηρηθεί. Ακόμα πέρα από τη διάρκεια των δραστηριοτήτων υπάρχει και η αλληλουχία μεταξύ αυτών.

Ως αλληλουχία ορίζουμε την ακολουθία που έχουν μεταξύ τους οι δραστηριότητες, για να ξεκινήσει μία δραστηριότητα θα πρέπει να έχει ήδη τελειώσει η άλλη ή θα ξεκινήσει αυτή αφού έχει ήδη τελειώσει η άλλη π.χ. εδώ και δύο ημέρες (έναρξη με καθυστέρηση). Για να καταλήξουμε σε μία σωστή διαχείριση χρόνου θα πρέπει να ακολουθήσουμε ένα διάγραμμα, το οποίο απεικονίζεται παρακάτω.

Σχήμα 5.2.: Διάγραμμα για σωστή Διαχείριση Χρόνου

Για να καταλήξουμε στον προσδιορισμό ενός εφικτού χρονοδιαγράμματος όπου θα προσδιορίζει με λεπτομέρεια τον χρόνο έναρξης και λήξης κάθε εργασίας ή δραστηριότητας θα πρέπει υπάρξει ο χρονικός προγραμματισμός του έργου.

Ο χρονικός προγραμματισμός του έργου λαμβάνει υπ' όψιν όλους τους περιορισμούς που αφορούν τη χρονική διαθεσιμότητα των απαιτούμενων πόρων, όπως την κοινή χρήση ορισμένων πόρων (ανθρώπων, εξοπλισμού, απαραίτητων υλικών κλπ) από περισσότερες από μία δραστηριότητες, τους τυχόν εξωτερικούς περιορισμούς και την εκταμίευση των απαιτούμενων κεφαλαίων.

Η φάση του χρονικού προγραμματισμού περιλαμβάνει τη δημιουργία διαγραμμάτων που παρουσιάζουν το χρόνο έναρξης και λήξης κάθε

δραστηριότητας, καθώς επίσης και το πρόγραμμα απασχόλησης των διαθέσιμων πόρων.

Ο χρονικός προγραμματισμός κάθε έργου περιλαμβάνει:

- Την ακριβή περιγραφή κάθε εργασίας με συγκεκριμένη αναφορά στα παραδοτέα της κάθε εργασίας.
- Την εκτίμηση της χρονικής διάρκειας κάθε εργασίας με προσδιορισμό του αναμενόμενου χρόνου ολοκλήρωσης της καθώς και πιθανών αποκλίσεων.
- Την κατασκευή ενός διαγράμματος PERT / CPM για την αρχική ανάλυση του χρονικού προγραμματισμού του έργου – η οποία όμως ακόμη και η αρχική τώρα γίνεται με το λογισμικό για εγκυρότερο αποτέλεσμα.
- Την κατασκευή διαγράμματος Gantt με ακριβείς χρόνους προγραμματισμένης έναρξης και αναμενόμενης λήξης της κάθε εργασίας.
- Τη θεώρηση πιθανών περιορισμών χρόνου ή πόρων οι οποίοι μπορούν να οδηγήσουν σε αναθεώρηση του χρονοδιαγράμματος.
- Τον προσδιορισμό του κόστους του έργου.
- Την εκπόνηση του τελικού προγραμματισμού του έργου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΕΡΓΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ Ο.Τ.Α.

Η Αναπτυξιακή Εταιρεία Σερρών – Αναπτυξιακή Ανώνυμη Εταιρεία Ο.Τ.Α. με το διακριτικό τίτλο ΑΝ.Ε.ΣΕΡ. Α.Ε. ιδρύθηκε το Δεκέμβριο του 1994, με αφορμή την υποβολή πρότασης για την Κοινοτική Πρωτοβουλία LEADER II.

Η Εταιρεία στεγάζεται, σε ενοικιαζόμενο χώρο εμβαδού 446 τ.μ., στην πόλη των Σερρών επί της οδού Βασ. Αλεξάνδρου 2 στο 2^ο όροφο, τηλ. 23210 64402-3, e-mail : info@aneser.gr

Έχει τη μορφή Ανώνυμης Εταιρείας, με μετόχους Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης (Α' και Β' βαθμού) του Νομού Σερρών και φορείς του Νομού.

Το Μετοχικό Κεφάλαιο της εταιρείας ανέρχεται στο ποσό των 493.080 Ευρώ και διαιρείται σε σαράντα δύο χιλιάδες (42.000) μετοχές ονομαστικής αξίας έντεκα Ευρώ και εβδομήντα τέσσερα λεπτά (11,74) η κάθε μία διαιρεμένες σε 420 τίτλους των 100 μετοχών ο κάθε ένας..

Η Εταιρεία διοικείται από εννιάμελές Διοικητικό Συμβούλιο με τριετή θητεία, ο πρόεδρος του οποίου την εκπροσωπεί σε κάθε Δημόσια Δικαστική ή άλλη αρχή και τρίτους. Για την περίοδο 2007-2010 το Δ.Σ. αποτελείται από τους :

- Φωτιάδη Στέφανο, Πρόεδρο
- Θεμιστοκλέους Σοφοκλή, Αντιπρόεδρο
- Βλάχο Ιωάννη, Διευθύνων Σύμβουλο
- Γάτσιο Αθανάσιο, Εντεταλμένο Σύμβουλο
- Δοδακόπουλο Μιχάλη, Μέλος
- Κοσλίδη Βασίλειο, Μέλος
- Μηλίδη Θεόδωρο, Μέλος
- Σπάση Αθανάσιο, Μέλος
- Χατζηηλιάδη Ιωάννη, Μέλος

Η Γενική Συνέλευση των μετόχων είναι το ανώτατο όργανο της Εταιρείας και μπορεί να αποφασίζει για κάθε θέμα που αφορά την Εταιρεία εκτός από εκείνα που κατά το Νόμο ή καταστατικό αποφασίζονται από το Δ.Σ.

Η ΑΝ.Ε.ΣΕΡ. Α.Ε. σήμερα απασχολεί 23 άτομα διαφόρων ειδικοτήτων όπως πολιτικού μηχανικού, γεωπόνου, οικονομολόγου, λογιστή και γραμματέα.

Κύρια δραστηριότητα της Εταιρείας είναι η διαχείριση και προώθηση προγραμμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή και Εθνικών, καθώς και κάθε άλλη δραστηριότητα η οποία κατά την κρίση του Δ.Σ. μπορεί να συντελέσει στην ανάπτυξη του Νομού (μελέτες, έρευνες, έργα).

6.1. ΙΣΤΟΡΙΚΟ

29 Δεκεμβρίου 1994 :

Σύσταση της εταιρείας με την επωνυμία “Αναπτυξιακή Εταιρεία Σερρών Α.Ε.” και με το διακριτικό τίτλο “ΑΝ.Ε.ΣΕΡ. Α.Ε.” με μετοχικό κεφάλαιο 40.000.000 δρχ

4 Μαΐου 2000 :

Αύξηση μετοχικού κεφαλαίου της εταιρείας κατά 40.000.000 δρχ

21 Σεπτεμβρίου 2001 :

Μετατροπή του μετοχικού κεφαλαίου της εταιρείας σε Ευρώ

16 Δεκεμβρίου 2002 :

Αύξηση μετοχικού κεφαλαίου της εταιρείας κατά 58.700,00 Ευρώ

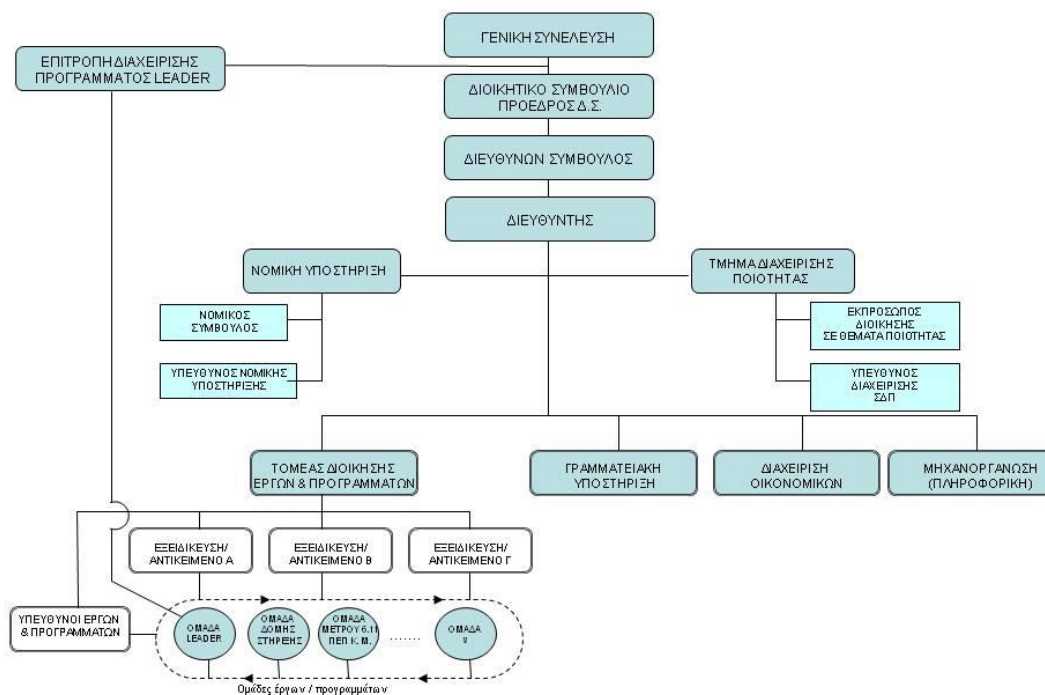
26 Ιανουαρίου 2005 :

Αύξηση μετοχικού κεφαλαίου της εταιρείας κατά 199.580,00 Ευρώ

3 Φεβρουαρίου 2009 :

Αλλαγή της επωνυμίας της εταιρείας σε “Αναπτυξιακή Εταιρεία Σερρών – Αναπτυξιακή Ανώνυμη Εταιρεία Ο.Τ.Α.” με διακριτικό τίτλο “ΑΝ.Ε.ΣΕΡ. Α.Ε.”

6.2. ΔΟΜΗ – ΟΡΓΑΝΟΓΡΑΜΜΑ

6.3. ΣΚΟΠΟΣ

Οι καταστατικοί σκοποί της Εταιρείας είναι :

- Η επιστημονική και τεχνική υποστήριξη των ΟΤΑ και των ενώσεων τους και της αποκεντρωμένης κρατικής Διοίκησης
- Η προώθηση της επιχειρηματικής, οικονομικής και γενικότερα βιώσιμης ανάπτυξης των ΟΤΑ ή της ευρύτερης περιοχής
- Η ανάπτυξη δραστηριοτήτων προστασίας του περιβάλλοντος
- Η συμμετοχή της σε προγράμματα ή η εφαρμογή σχετικών πολιτικών σε διαδημοτικό ή σε ευρύτερο γεωγραφικό χώρο

6.4.ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΕΡΓΩΝ

6.4.1.ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ ΔΙΑΣΥΝΔΕΣΗ

Στα πλαίσια του έργου «Πολιτιστική διασύνδεση Λαογραφικού μουσείου Σαρακατσάνων με το Ιστορικό μουσείο του Μπλαγκόεβγκραντ», το οποίο εντάχθηκε στο Μέτρο 3.3 της Κοινοτικής Πρωτοβουλίας INTERREG III A/PHARE CBC ΕΛΛΑΔΑ – ΒΟΥΛΓΑΡΙΑ 2000-2006, με τελικό δικαιούχο το Λαογραφικό Μουσείο Σαρακατσάνων, η Αναπτυξιακή Εταιρεία Σερρών ανέλαβε την παροχή διαχειριστικών και τεχνικών υπηρεσιών οι οποίες απαιτούνταν για την υλοποίηση επιμέρους διακριτών τμημάτων του έργου.

Στόχος του υποέργου που ανέλαβε η ΑΝ.Ε.ΣΕΡ. ήταν η επαρκής και άρτια παροχή τεχνικής βοήθειας κατά τη σύνταξη ορισμένων προδιαγραφών και εφαρμογή διαδικασιών που απαιτούνταν για την υλοποίηση ενεργειών των λοιπών υποέργων της πράξης.

6.4.2.ΣΤΡΥΜΟΝΑΣ – ΑΠΟ ΤΙΣ ΠΗΓΕΣ ΩΣ ΤΙΣ ΕΚΒΟΛΕΣ

Στα πλαίσια του έργου "Στρυμόνας – από τις Πηγές ως τις Εκβολές / Νομός Σερρών – Επαρχία Blagoevgrad", το οποίο εντάχθηκε στο Μέτρο 3.3 της Κοινοτικής Πρωτοβουλίας INTERREG III A / PHARE CBC Ελλάδα – Βουλγαρία 2000-2006, τελικός δικαιούχος του οποίου ήταν η Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση Σερρών. Η Αναπτυξιακή Εταιρεία Σερρών ανέλαβε την υλοποίηση δύο υποέργων :

- Υποέργο 2 : Πολιτιστικές «Ροές» - Διασυνοριακές δράσεις λαϊκού & σύγχρονου πολιτισμού στον ποταμό Στρυμόνα

Στα πλαίσια του παρόντος υποέργου υλοποιήθηκαν τέσσερις επιμέρους ενέργειες. Συγκεκριμένα :

1. Ετήσιος διαγωνισμός εικαστικών για παιδιά από 6 έως 12 ετών με θέμα το Στρυμόνα και το ευρύτερο περιβάλλον
2. Συμπόσιο εικαστικών τεχνών με τίτλο «Υγρές παρουσίες της Κερκίνης»

3. Στρυμόνας παραποτάμιες φωτογραφικές διαδρομές
 4. Συναντήσεις Λαϊκού πολιτισμού – οικολογικό φεστιβάλ Κερκίνης
- Υποέργο 3 : Έρευνα καταγραφής και αποτύπωσης όλων των

πολιτιστικών φορέων που δραστηριοποιούνται σήμερα στις περιοχές του Νομού Σερρών και της περιοχής Blagoevgrad και εμπλουτισμό του δικτυακού τόπου της Νομαρχίας Σερρών με πληροφοριακό και πολιτιστικό υλικό

Σκοπός του έργου, ήταν η δημιουργία ενός σταθερού δικτύου πολιτιστικών σχέσεων και ανταλλαγών μεταξύ των δύο περιοχών. Βασική επιδίωξη είναι μέσω του δικτύου να υλοποιούνται σε σταθερή βάση κοινές δράσεις σε κάθε πολιτιστικό αντικείμενο / πεδίο για το οποίο εκδηλώνεται κοινό ενδιαφέρον.

6.4.3. ΔΙΑΣΥΝΟΡΙΑΚΗ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ

Η Αναπτυξιακή Εταιρεία Σερρών συμμετείχε στην Κοινοπραξία “ΑΝ.Ε.ΣΕΡ. Α.Ε. – ΕΛΠΙΔΑ ΑΞΤΕ - Δημητριάδου & Σία Ο.Ε.” για την υλοποίηση του έργου «Ανάπτυξη διασυνοριακής συνεργασίας τουριστικού ενδιαφέροντος μεταξύ των περιοχών νομού Σερρών και Νομαρχίας blagoevgrad», το οποίο εντάχθηκε στα πλαίσια του Μέτρου 2.1 της Κοινοτικής Πρωτοβουλίας INTERREG III A / PHARE CBC Ελλάδα – Βουλγαρία 2000-2006, τελικός δικαιούχος του οποίου ήταν η Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση Σερρών.

Το έργο αφορά την ανάπτυξη ενός πλαισίου συνεργασίας στον τομέα του τουρισμού μεταξύ των περιοχών Νομού Σερρών από την πλευρά της Ελλάδος και της Νομαρχίας Blagoevgrad από τη πλευρά της Βουλγαρίας. Βασικός στόχος του έργου είναι η διάδοση και προώθηση του τουριστικού πλούτου τόσο μεταξύ των κατοίκων όσο και στην από κοινού παρουσίαση τους σε ευρύτερες περιοχές μέσα από ένα σταθερό πλαίσιο συνεργασίας.

Το έργο περιλάμβανε τα ακόλουθα 4 διακριτικά τμήματα :

- Το σχεδιασμό και τη δημιουργία έντυπου υλικού μέσω του οποίου παρουσιάζεται και διαχέεται ο τουριστικός πλούτος και οι πόροι τουριστικής σημασίας της διασυνοριακής ζώνης.

- Τη δημιουργία – παραγωγή ηλεκτρονικού υλικού μέσω του οποίου προβάλλεται και διαχέεται η τουριστική πληροφορία και ο τουριστικός πλούτος της διασυνοριακής ζώνης.

- Την ανάπτυξη συνεργασιών και διεπαφών μεταξύ φορέων και του πληθυσμού της διασυνοριακής ζώνης.

- Την διοργάνωση εκδηλώσεων – events με τη συμμετοχή φορέων και ατόμων από την Ελλάδα και τη Βουλγαρία.

Η Αναπτυξιακή Εταιρεία Σερρών ανέλαβε τον συντονισμό των εταιρών, τη διοργάνωση εκδηλώσεων και τη σύνταξη των εντύπων που δημιουργήθηκαν στα πλαίσια του έργου.

6.4.4.ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΠΙΣΤΑΣ ΜΟΤΟCROSS

Η Αναπτυξιακή Εταιρεία Σερρών ανέλαβε την υποστήριξη της έγκρισης και υλοποίησης του έργου «Δημιουργία πίστας motocross στο αυτοκινητοδρόμιο Σερρών και διοργάνωση αγώνων σε Ελλάδα – Βουλγαρία», το οποίο εντάχθηκε στα πλαίσια του Μέτρου 3.3 της Κοινοτικής Πρωτοβουλίας INTERREG III A / PHARE CBC Ελλάδα – Βουλγαρία 2000-2006, τελικός δικαιούχος του οποίου ήταν ο Δήμος Σερρών.

Σκοπός του έργου ήταν ο εμπλουτισμός των αθλητικών εγκαταστάσεων που υπάρχουν στο αυτοκινητοδρόμιο Σερρών, έτσι ώστε να ενισχυθούν οι ροές επισκεπτών και να αναπτυχθεί μία μονιμότερη συνεργασία μεταξύ φορέων, αθλητών και κατοίκων των δύο χωρών.

Συγκεκριμένα το προτεινόμενο έργο αποτελείται από τρία (3) επιμέρους υποέργα :

- Υποέργο 1 : Κατασκευή πίστας Motocross διεθνών προδιαγραφών και Κατασκευή υπαίθριου χώρου στάθμευσης και υποστήριξης αγωνιζομένων και θεατών στο Αυτοκινητοδρόμιο Σερρών

- Υποέργο 2 : Προμήθεια εξοπλισμού για την διεξαγωγή των αγώνων

- Υποέργο 3 : Διοργάνωση αγώνων σε Ελλάδα – Βουλγαρία και προώθηση και προβολή αυτών

6.4.5.ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΕΣ ΜΟΡΦΕΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ

Η Αναπτυξιακή Εταιρεία Σερρών ήταν ανάδοχος του έργου «Εναλλακτικές μορφές τουρισμού στο Ν. Σερρών», το οποίο εντάχθηκε στα πλαίσια του Μέτρου 2.4 του Επιχειρησιακού Προγράμματος Κοινωνία της Πληροφορίας με τελικό δικαιούχο τη Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση Σερρών.

Αντικείμενο του Έργου ήταν η συλλογή, ψηφιοποίηση και τεκμηρίωση υλικού που αφορά στα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά του Νομού Σερρών στους τομείς του πολιτισμού και τουρισμού, με σκοπό την προβολή των στοιχείων υψηλής πολιτιστικής και τουριστικής αξίας του νομού Σερρών, καθώς και κάθε ιδιαίτερου χαρακτηριστικού γνωρίσματος το οποίο ταυτοποιείται με την περιοχή και μπορεί να προκαλέσει τουριστικό ενδιαφέρον. Ιδιαίτερη έμφαση δόθηκε στην προώθηση – προβολή του αγροτουρισμού και των εναλλακτικών μορφών τουρισμού.

Το έργο αποτελούνταν από δύο (2) επιμέρους υποέργα :

- Υποέργο 1 : Προμήθεια και εγκατάσταση εξοπλισμού και λογισμικού και ψηφιοποίηση υλικού
- Υποέργο 2 : Συλλογή και τεκμηρίωση υλικού

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Η εμφάνιση των δημοτικών/κοινοτικών επιχειρήσεων το 1985 άλλαξε το χάρτη της επιχειρηματικότητας στην Ελλάδα και έδωσε την δυνατότητα στους ΟΤΑ να εξελιχθούν σε γοργούς ρυθμούς,. Η επιχειρηματική δραστηριότητα των ΟΤΑ είναι λογικό, ως ένα βαθμό να εξαρτάται από τα γενικότερα προβλήματα της τοπικής αυτοδιοίκησης αλλά επειδή ακριβώς προσπαθεί να συνθέσει το δημόσιο συμφέρον με τους μηχανισμούς της αγοράς, διατηρεί μια αυτονομία στις επιλογές και τις λειτουργίες της .

Ο ρόλος της τοπικής αυτοδιοίκησης βρίσκεται μεταξύ αφ' ενός του δημόσιου και ευρύτερου δημόσιου τομέα και αφ' ετέρου του ιδιωτικού τομέα. Ο απώτερος σκοπός των επιχειρήσεων των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης δεν μπορεί να εντάσσεται στον εμπορικό χαρακτήρα. Η διενέργεια εμπορικών πράξεων από τις επιχειρήσεις της αυτοδιοίκησης δεν αποβλέπει στη δημιουργία κέρδους (το οποίο χαρακτηρίζει την εμπορική δραστηριότητα).

Στην περίπτωση των επιχειρήσεων των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης η λογιστική πορεία των επιχειρήσεων για να προσδιορίσει την επιτυχία ή την αποτυχία του σκοπού για τον οποίο συνεστήθη, θα έπρεπε να είναι φθίνουσα. Τούτο, θα αποδείκνυε, ότι ο κοινωνικός ρόλος της τοπικής αυτοδιοίκησης εξυπηρετείται με την επιδότηση των υπηρεσιών τις οποίες χρειάζονται οι πολίτες και με την πολιτική βούληση της τοπικής αρχής τις απολαμβάνουν χωρίς να επιβαρύνονται με το κόστος τους.

Θα πρέπει τέλος οι ρυθμίσεις της κεντρικής διοίκησης για τις επιχειρήσεις των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης, να μην είναι αποσπασματική με κατεύθυνση να περιοριστεί η αυτοτέλεια της διοίκησης των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης στο σχεδιασμό του προγράμματος δράσης της.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1. Ελληνική Εταιρεία Τοπικής Ανάπτυξης και Αυτοδιοίκησης, Δημοτικός και Κοινοτικός Κώδικας, Ν. 3463/2006, ΦΕΚ Α΄ 114, www.eetaa.gr
2. Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, Αρ. φύλλου 195, Νόμος 3274 «Οργάνωση και λειτουργία των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης πρώτου και δεύτερου βαθμού».
3. Θεοδώρου, Ι. (1996). Θέματα Οργάνωσης, Λειτουργίας και Προσωπικού Δήμων Κοινοτήτων και Δημοτικών ή Κοινοτικών Επιχειρήσεων, Θεσσαλονίκη: Έκδοση Δήμου Καλαμαριάς.
4. Καλλιαντζίδης Απόστολος, Η Τοπική Αυτοδιοίκηση στο σταυροδρόμι της επιχειρηματικής πρόκλησης, 1989
5. Καραναστάσης Μάρκος, Ο Νέος Δημοτικός και Κοινοτικός Κώδικας, Ν. 3463/2006 ΦΕΚ 114/2006, 2006
6. Κεντρική Ένωση Δήμων και Κοινοτήτων Ελλάδας Κ.Ε.Δ.Κ.Ε., www.kedke.gr.
7. Κουτσουλιάνος, Χ. (2003). Η Εκπαίδευση-Κατάρτιση του Προσωπικού των Δημοτικών Επιχειρήσεων στο Νομό Θεσσαλονίκης, Θεσσαλονίκη: Έκδοσή της Ελληνικής Ακαδημίας Διοίκησης Επιχειρήσεων.
8. Μαΐστρος Παναγιώτης, Οι αναπτυξιακοί θεσμοί της αυτοδιοίκησης, 2000
9. Μπέσιλα – Βήκα Ευρυδίκη, Τοπική Αυτοδιοίκηση, τόμος 1, 2004
10. Μπέσιλα – Βήκα Ευρυδίκη, Οι Οργανισμοί Τοπικής Αυτοδιοίκησης ως φορείς της επιχειρηματικής δραστηριότητας, 1998
11. ΠΕΤΑ Α.Ε. 2006: Απογραφές των Επιχειρήσεων της Αυτοδιοίκησης 1997-2005. Αδημοσίευτη έρευνα (ΚΕΔΚΕ- ΥΠΕΣΔΔΑ), www.peta.gr
12. Σολδάτος Δημήτριος, Μαρινάκης Ν. , Δημοτικός και Κοινοτικός Κώδικας, Ν. 3463/2006, 2006
13. Τάχος Αναστάσιος, Κώδικας Δήμων και Κοινοτήτων (Ν. 3463/2006), 2006

